

คู่มือ ไวยารัจการ

สำนักงานศาสนสมบัติ
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คู่มือ ไวยาวัจกร

สำนักงานศาสนสมบัติ
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คู่มือไวยาวัจกร

ที่ปรึกษา

นางจุฬารัตน์	บุญยากร	ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
นางบุญศรี	พานะจิตต์	รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
นางสมศรี	จินะวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักงานศาสนสมบัติ

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานศาสนสมบัติ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

พิมพ์ครั้งที่ ๒

จำนวน ๘๕๐ เล่ม มิถุนายน ๒๕๔๕

พิมพ์ครั้งที่ ๓ (ฉบับปรับปรุง) พฤษภาคม ๒๕๕๐

จำนวน ๕๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๔

จำนวน ๑,๔๐๐ เล่ม กรกฎาคม ๒๕๕๐

รวบรวมข้อมูล

ฝ่ายจัดการศาสนสมบัติส่วนภูมิภาค สำนักงานศาสนสมบัติ

ISBN 978 - 974 - 310 - 215 - 8

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๓๑๔ - ๓๑๖ ปากซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

โทร. ๐-๒๒๒๓-๓๓๕๑, ๐-๒๒๒๓-๕๕๔๘ โทรสาร ๐-๒๒๒๑-๒๕๑๐

E-mail:sasana@asianet.co.th นายพีรพล กนกวลัย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ได้กำหนดให้ไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงานตามความในกฎหมายอาญา และเป็นผู้ช่วยเหลือวัดในการดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัดตามที่เจ้าอาวาสมอบหมาย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวของวัดเป็นไปด้วยดี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้จัดทำคู่มือไวยาวัจกรเล่มนี้ขึ้นมา เพื่อใช้ประกอบการอบรมไวยาวัจกร และให้ไวยาวัจกรเข้าใจความหมาย บทบาท อำนาจหน้าที่ ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติ มหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง นำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองของวัด และท้องถิ่น และช่วยเพิ่มศรัทธาต่อวัดมากขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง พร้อมนี้ได้เพิ่มเรื่องศาสนพิธี ระบบธรรมาภิบาลและเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาด้วย เพื่อให้คู่มือเล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือไวยาวัจกรเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อไวยาวัจกร และผู้สนใจทั่วไป

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
๑. บทบาทและหน้าที่ไวยาวัจกร	๑
๒. การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน	๕
๓. การกันเขตจัดประโยชน์	๒๐
๔. การจัดให้เช่าที่ดิน	๒๕
๕. ภาระจำยอมผ่านที่วัดและที่ธรณีสงฆ์	๓๕
๖. การได้มาซึ่งที่ดินของวัด	๔๑
๗. การดำเนินการผาติกรรมที่ดินวัดและที่ดินศาสนสมบัติกลาง	๕๑
๘. การจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด	๖๕
๙. การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของวัด	๗๗
๑๐. ศาสนพิธี	๙๒
๑๑. ธรรมาภิบาล	๑๐๒
๑๒. เศรษฐกิจพอเพียง	๑๐๗
๑๓. ภาคผนวก	๑๑๕
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕	๑๑๖
- กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑)	๑๒๗
- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕	๑๒๘
๑๔. บรรณานุกรม	๑๓๑

บทบาทและหน้าที่

ของ

โดยฉัตร

ไวยาวัจกร

ไวยาวัจกร หมายถึง ผู้ทำกิจธุระแทนภิกษุหรือสงฆ์, ผู้ทำการขวนขวายแทนภิกษุหรือสงฆ์

ไวยาวัจกร หมายถึง ผู้ทำกิจธุระแทนสงฆ์, ผู้ช่วยขวนขวายทำกิจธุระ, ผู้ช่วยเหลื่อรับใช้พระ

ไวยาวัจกรตามพระวินัย

ตามพระวินัย มีไวยาวัจกร ที่ปรากฏในสิกขาบทที่ ๑๐ จีวรวรรคที่ ๑ นิสสัคคิยาปาจิตติยความว่า “ถ้าใครๆ นำทรัพย์มาเพื่อค่าจีวรแล้วถามภิกษุว่า ใครเป็นไวยาวัจกรของเธอ ถ้าภิกษุต้องการจีวร ก็พึงแสดงคนวัด หรืออุบาสกว่า ผู้นี้เป็นไวยาวัจกรของภิกษุทั้งหลาย ครั้นเขามอบหมายไวยาวัจกรนั้นแล้ว สั่งภิกษุว่า ถ้าต้องการจีวร ให้เข้าไปหาไวยาวัจกร ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาเขาแล้วทวงว่า เราต้องการจีวรดังนี้ได้ ๓ ครั้ง ถ้าไม่ได้จีวร ไปยืนแต่พอเขาเห็นได้ ๖ ครั้ง ถ้าไม่ได้ ขึ้นไปทวงให้เกิน ๓ ครั้ง ยืนเกิน ๖ ครั้ง ได้มาแล้ว ต้องนิสสัคคิยาปาจิตติย ถ้าไปทวงและยืนครบกำหนดแล้วไม่ได้จีวรจำเป็นต้องไปบอกเจ้าของเดิมว่าของนั้นไม่สำเร็จประโยชน์แก่ตนให้เขาเรียกเอาของเขาคืนมาเสีย”

อธิบายความตามวินัยมุข เล่ม ๑ กัณฑ์ที่ ๖ สิกขาบทที่ ๑๐ ว่า อนึ่ง พระราชาก็ดี ราชอำมาตย์ก็ดี พราหมณ์ก็ดี กฤตยาคฤตติ ส่งทรัพย์สำหรับจ่ายจีวรไปด้วยเหตุเฉพาะภิกษุว่า เจ้าจงจ่ายจีวรด้วยทรัพย์ สำหรับจ่ายจีวรนี้แล้ว ยังภิกษุชื่อนี้ให้ครองจีวร ถ้าพูดนั้นเข้าไปหาภิกษุนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า ทรัพย์สำหรับจ่ายจีวรนี้ นำมาเฉพาะท่าน ขอท่านจงรับทรัพย์สำหรับจ่ายจีวร ภิกษุนั้น พึงกล่าวต่อพูดนั้นอย่างนี้ว่า พวกเราหาได้รับทรัพย์สำหรับจ่ายจีวรไม่ พวกเรารับแต่จีวรอันเป็นของควรโดยกาล ถ้าพูดนั้นกล่าวต่อภิกษุนั้นอย่างนี้ว่า ก็ใครๆ ผู้เป็นไวยาวัจกรของท่านมีหรือ ภิกษุผู้ต้องการจีวร พึงแสดงชนผู้ทำการในอาราม หรืออุบาสก ให้เป็นไวยาวัจกรด้วยคำว่า คนนั้นแลเป็นไวยาวัจกรของพระภิกษุทั้งหลาย ถ้าพูดนั้นสั่งไวยาวัจกรนั้นให้เข้าใจแล้วเข้าไปหาภิกษุนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า คนที่ท่านแสดงเป็นไวยาวัจกรนั้น ข้าพเจ้าสั่งให้เข้าใจแล้วท่านจงเข้าไปหา เขาจักให้ท่านครองจีวรตามกาล ภิกษุผู้ต้องการจีวรเข้าไปหาไวยาวัจกรแล้ว พึงทวงพึงเตือน ๒-๓ ครั้ง ว่ารูปต้องการจีวร ภิกษุทวงอยู่เตือนอยู่ ๒-๓ ครั้ง ยังไวยาวัจกรนั้นให้จัดจีวรสำเร็จได้การให้สำเร็จได้ด้วยอย่างนี้ นั่นเป็นดี ถ้าให้สำเร็จไม่ได้ พึงเข้าไปยืนต่อหน้า ๔ ครั้ง ๕ ครั้ง ๖ ครั้ง เป็นอย่างมาก เธอยืนนิ่งต่อหน้า ๔ ครั้ง ๕ ครั้ง ๖ ครั้ง เป็นอย่างมาก ยังไวยาวัจกรนั้นให้จัดจีวรสำเร็จได้ การให้สำเร็จได้ด้วยอย่างนี้ นั่นเป็นดี ถ้าให้สำเร็จไม่ได้ ถ้าเธอพยายามให้ยิ่งกว่านั้น ยังจีวรนั้นให้สำเร็จ เป็นนิสสัคคิยาปาจิตติย ถ้าให้สำเร็จไม่ได้พึงไปเองก็ดี ส่งพูดไปก็ดี ในสำนักที่ส่งทรัพย์สำหรับจ่ายจีวรมาเพื่อเธอ บอกว่าท่านส่งทรัพย์สำหรับจ่ายจีวรไปเฉพาะภิกษุใด ทรัพย์นั้นหาสำเร็จประโยชน์น้อยหนึ่งแก่ภิกษุนั้นไม่ ท่านจงทวงเอาคืนทรัพย์ของท่าน ทรัพย์ของท่านอย่าได้ลับหายเสียเลย นี่เป็นสามิจกรรม (คือการชอบ) ในเรื่องนั้น

ไวยาวัจกรที่ปรากฏในวินัยมุข เล่ม ๒ กัณฑ์ที่ ๒๐ กล่าวไว้ว่า “ที่กัลปนา คือที่นาที่สวนและที่อย่างอื่นอีก อันทายกผู้เจ้าของบริจาคไว้เพื่อเป็นค่าปัจจัยบำรุงสงฆ์ เช่น เรียกในบัดนี้ว่าที่ธรณีสงฆ์ในบาติ แสดงครุภัณฑ์ ไม่ได้กล่าวถึง แต่ในบาติเกศขชขันธกะกล่าวไว้แต่ไม่ชัดเจนความดังนี้ พืชของบุคคลอันเพาะปลูกในพื้นที่ของสงฆ์ เจ้าของพึงให้ส่วนแล้วบริโภคนีก็ได้แก่ที่นาหรือที่สวนมีคนเช่าถือ เสียค่าเช่าให้แก่สงฆ์ ที่กัลปนาในอนุโลมเข้าไปในบทธารามวัตถุเป็นครุภัณฑ์ ของอันเกิดขึ้นในที่นั้นหรือจะเรียกว่าค่าเช่าก็ตามที่ทายกผู้ถวายไม่ได้กำหนดเฉพาะปัจจัย ต้องการด้วยปัจจัยอย่างใด จะน้อมไปเพื่อปัจจัยอย่างนั้น ควรอยู่ที่ทายกผู้ถวายกำหนดเฉพาะเสนาสนปัจจัยต้องน้อมเข้าไปในเสนาสนเท่านั้น ถ้าไวยาวัจกรสงฆ์ดูแลที่ที่กัลปนานั้นเอง ไม่ได้ให้มีผู้เช่าถือ จ่ายผลประโยชน์อันเกิดในที่นั้น ให้แก่ผู้ทำผู้รักษาตามส่วนได้อยู่ ผู้ทำผู้รักษามีกรรมสิทธิ์ในของอันเกิดขึ้น ณ ที่นั้น เท่าส่วนอันตนจะพึงได้อีกฝ่ายหนึ่ง ในบาติเกศขชขันธกะนั้นเองกล่าวไว้ว่า พืชของสงฆ์เพาะปลูกในที่ของบุคคล พึงให้ส่วนแล้วบริโภค น่าจะได้แก่การที่ไวยาวัจกรสงฆ์ เช่นานหรือสวนของคนอื่นทำเป็นของสงฆ์ เช่นนี้ท่านยอมให้จ่ายผลประโยชน์ของสงฆ์ให้เป็นค่าเช่า ค่าถือแก่เจ้าของที่ การเช่นนี้ยังไม่เคยได้ยินว่ามีสักรายหนึ่ง มีแต่บุคคล เช่นที่ของสงฆ์ทั้งนั้น”

ไวยาวัจกรตามกฎกระทรวง

ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๖ ให้เจ้าอาวาสวัดให้ไวยาวัจกร หรือผู้จัดประโยชน์ของวัดซึ่งเจ้าอาวาสแต่งตั้งทำบัญชีรับจ่ายเงินของวัด และเมื่อสิ้นปีปฏิทินให้ทำบัญชีเงินรับจ่าย และคงเหลือ ทั้งนี้ให้เจ้าอาวาสตรวจตรา ดูแล ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และถูกต้อง

ข้อ ๗ ในกรณีที่วัด เจ้าอาวาส ไวยาวัจกร หรือผู้จัดประโยชน์ของวัดถูกฟ้อง หรือถูกหมายเรียกเข้าเป็นโจทก์ร่วมหรือจำเลยร่วมในเรื่องที่เกี่ยวกับการดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เจ้าอาวาสแจ้งต่อกรมการศาสนาหรือศึกษาธิการจังหวัด ที่วัดตั้งอยู่ทราบไม่ช้ากว่าห้าวัน นับแต่วันรับหมาย

ไวยาวัจกรตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

มาตรา ๒๓ การแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระภิกษุอันเกี่ยวกับตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ตำแหน่งอื่นๆ และไวยาวัจกร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีที่กำหนดในกฎหมายอาวาสมาคม

มาตรา ๔๕ ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์และไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา

ไวยาวัจกรตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

กรณีที่มีการมอบหมายให้ไวยาวัจกรดูแลรักษาและจัดการทรัพย์สินของวัด ไวยาวัจกรมีฐานะเป็น “ตัวแทน” ของวัดในการจัดการทรัพย์สินของวัด ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ไวยาวัจกรตามประมวลกฎหมายอาญา

ไวยาวัจกรมีฐานะเป็น “เจ้าพนักงาน” ตามประมวลกฎหมายอาญาจึงได้รับการคุ้มครอง และควบคุมตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

มาตรา ๑๓๖ ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื่อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สิน เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

หน้าที่ของไวยาวัจกร

- หน้าที่เบิกจ่ายนิตยภัต
- หน้าที่ดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัดตามที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นหนังสือ

หน้าที่ไวยาวัจกรประเภทที่ ๑ ได้แก่ หน้าที่เบิกจ่ายนิตยภัตจากส่วนราชการที่ได้ตั้งนิตยภัตถวายแก่พระภิกษุในวัดนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ ไวยาวัจกรจะต้องได้รับหนังสือมอบหมายจากเจ้าอาวาสเพื่อนำไปแสดงเป็นหลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการผู้จ่ายนิตยภัตตามระเบียบของทางราชการ ส่วนหน้าที่ไวยาวัจกรประเภทที่ ๒ คือหน้าที่ดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัดซึ่งต้องมีหนังสือมอบหมายของเจ้าอาวาสเป็นหลักฐาน เนื่องจากศาสนสมบัติของวัดมีอยู่มากมายหลายชนิด บางส่วนสำหรับใช้ในการพระศาสนา และบางส่วนก็มีได้ใช้ในการพระศาสนา นอกจากนี้ วิธีการดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัด ก็อาจกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน ฉะนั้น

ทรัพย์สินส่วนใดจะมอบหมายให้ไวยาวัจกรจัดการโดยวิธีใดจำเป็นก่อนมี “หนังสือ” มอบหมายของเจ้าอาวาส เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกและป้องกันมิให้เกิดข้อบกพร่อง หรือข้อยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่ของไวยาวัจกร แต่อย่างไรก็ดี ในการปฏิบัติหน้าที่ของไวยาวัจกรประเภทที่ ๒ ถึงแม้ว่าจะได้รับหนังสือมอบหมายจาก เจ้าอาวาสเป็นหลักฐานไว้แล้วก็ตาม ไวยาวัจกรจะดำเนินการไปโดยอิสระตามความพอใจของคนก็หาไม่ จะต้องจัดการให้เป็นไปโดยชอบด้วยบทบัญญัติในมาตรา ๔๐ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ กล่าวคือ ต้องให้เป็นไปตาม “วิธีการ” ที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยนัยนี้ ถ้าไวยาวัจกรปฏิบัติกรใด ๆ โดยไม่ได้รับหนังสือมอบหมายจากเจ้าอาวาสก็ดี หรือได้รับ หนังสือมอบหมายจากเจ้าอาวาสแล้วแต่กระทำไปโดยมิชอบด้วยวิธีการตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงก็ดี ต้องถือว่า ได้กระทำให้ไปโดยนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือมิชอบด้วยอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณี หากเกิดข้อบกพร่อง หรือเสียหายขึ้นด้วยเหตุดังกล่าวแล้ว ไวยาวัจกรจะต้อง “รับผิดชอบ” ในความบกพร่องหรือความเสียหายนั้น โดยนัยเดียวกัน ถ้าเจ้าอาวาสมอบหมายให้ไวยาวัจกรปฏิบัติกรใด ๆ โดยมีได้มอบหมายเป็นหนังสือตามที่บัญญัติ ไว้ในข้อ ๒ นี้แล้ว หากเกิดข้อบกพร่องหรือเสียหายขึ้นด้วยเหตุดังกล่าวแล้วเจ้าอาวาสจะต้องร่วม “รับผิดชอบ” ในความบกพร่องหรือความเสียหายนั้นด้วย

หลักเกณฑ์การแต่งตั้งไวยาวัจกร

คฤหัสถ์ที่ได้รับการคัดเลือก และแต่งตั้งให้เป็นไวยาวัจกรตามกฎหมายตราฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๖

ข้อ ๖ คฤหัสถ์ผู้จะได้รับการแต่งตั้งเป็นไวยาวัจกร ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นชาย มีสัญชาติไทย นับถือพระพุทธศาสนา
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี บริบูรณ์
- (๓) เป็นผู้มีหลักฐนมั่นคง
- (๔) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ไวยาวัจกรได้
- (๕) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ
- (๖) ไม่เป็นผู้ที่มีร่างกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือมีจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ

หรือมีโรคเป็นที่รังเกียจแก่สังคม

(๗) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น มีความประพฤติเสเพล เป็นนักเลงการพนัน เสพสุรา เป็นอาชิม หรือติดยาเสพติดให้โทษ

(๘) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๙) ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการ หรือองค์การของรัฐบาล หรือบริษัทห้างร้านเอกชน ในความคิดหรือมีผลหินมัวหมองในความคิดเกี่ยวกับการเงิน

(๑๐) ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกลงโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำ โดยประมาท

เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติในข้อ ๖ โดยตลอดแล้ว จะเห็นได้ว่าได้กำหนด “คุณสมบัติ” ของผู้ที่จะดำรง ตำแหน่งไวยาวัจกรไว้มากถึง ๑๐ ประการ ทั้งนี้ โดยมีเหตุผลและความมุ่งหมายอันสำคัญอยู่หลายประการ แต่ถ้าจะกล่าว โดยสรุปแล้วก็เพื่อให้ผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมแก่ตำแหน่งหน้าที่ไวยาวัจกร ซึ่งแยกพิจารณา โดยสังเขปได้ดังนี้

(๑) เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของไวยาวัจกร จะต้องมี การติดต่อประสานงานกับบุคคล “หลายฝ่าย” เช่น เจ้าอาวาสและบรรพชิตในวัดนั้น ฝ่ายหนึ่ง เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องฝ่ายหนึ่ง ตลอดถึงประชาชนทั่วไปอีกฝ่ายหนึ่ง จึงจำเป็นต้องกำหนด “คุณสมบัติ” เกี่ยวกับเรื่องเพศ วัย สัญชาติ ศาสนา หลักฐานการครองชีพ

ความรู้ความสามารถ ความคิดเห็นทางการเมือง รวมทั้งมีร่างกายและจิตใจอันสมบูรณ์ ดังที่ได้บัญญัติไว้ตั้งแต่ ประการที่ ๑ ถึงประการที่ ๖ ทั้งนี้ ด้วยความมุ่งหมายเพื่อให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ให้ดำเนิน ไปโดยเรียบร้อย

(๒) นอกจากนี้ ไวยาวัจกรยังมีหน้าที่อันสำคัญอีกส่วนหนึ่งกล่าวคือมีหน้าที่ต้องรับ เก็บรักษา และ เบิกจ่าย “เงินศาสนสมบัติ” ของวัดเป็นจำนวนมากตามที่เจ้าอาวาสมอบหมาย จึงจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติ เกี่ยวกับเรื่อง “ความประพฤติ” มิให้บกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่เป็นคนมีหนี้สินพันตัว ไม่เคยมีความผิด เสียหายเกี่ยวกับการเงิน ตลอดถึงไม่เคยถูกลงโทษจำคุกเพราะกระทำผิดอาญามาก่อน ดังที่ได้บัญญัติไว้ตั้งแต่ ประการที่ ๗ ถึงประการที่ ๑๐ ทั้งนี้ โดยมุ่งหมายเพื่อให้ได้ผู้ที่มีเกียรติเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจ และป้องกันมิให้เกิด การทุจริตบกพร่อง เสียหายแก่ทรัพย์สินของวัดและพระศาสนา

ฉะนั้น ในเรื่อง “คุณสมบัติ” ของไวยาวัจกรทั้ง ๑๐ ประการ ตามที่บัญญัติไว้ในข้อ ๖ นี้ จึงจัดเป็น หลักเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือกและแต่งตั้งไวยาวัจกร เพราะถ้าปรากฏว่าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็น ไวยาวัจกรนั้น “บกพร่อง” จากคุณสมบัติเพียงประการใดประการหนึ่ง การแต่งตั้งย่อมไม่เป็นการสมบูรณ์ตามกฎหมาย นอกนี้ยังต้องดำเนินการให้ชอบด้วย “วิธีการ” แต่งตั้งตามที่บัญญัติไว้อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะ ได้พิจารณาในลำดับต่อไป

วิธีการแต่งตั้งไวยาวัจกร

เนื่องจากมีบทบัญญัติกำหนดคุณสมบัติของไวยาวัจกรไว้เป็นหลักเกณฑ์ ในการแต่งตั้งดังกล่าวแล้ว จึงจำเป็นต้องมีบทบัญญัติกำหนด “วิธีดำเนินการ” แต่งตั้งไวยาวัจกรไว้อีกส่วนหนึ่ง เพื่อควบคุมการแต่งตั้ง ให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย ดังที่บัญญัติไว้ในข้อ ๗ มีความว่า

ข้อ ๗ ในการแต่งตั้งไวยาวัจกรของวัดใด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสวัดนั้น ปรึกษาสงฆ์ในวัด พิจารณาคัดเลือกคฤหัสถ์ผู้มีคุณสมบัติตามความในข้อ ๖ เมื่อมีมติเห็นชอบในคฤหัสถ์ผู้ใดก็ให้เจ้าอาวาสแต่งตั้ง คฤหัสถ์ผู้นั้นเป็นไวยาวัจกร โดยอนุมัติของเจ้าคณะอำเภอ

ในการแต่งตั้งไวยาวัจกร เพื่อความเหมาะสมจะแต่งตั้งไวยาวัจกรคนเดียว หรือหลายคนก็ได้ ในกรณี ที่ไวยาวัจกรหลายคน ให้เจ้าอาวาสมอบหมายหน้าที่การงาน ให้แก่ไวยาวัจกรแต่ละคนเป็นหนังสือ

ความรับผิดชอบของไวยาวัจกร

โดยที่ไวยาวัจกร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดประ โยชน์ศาสนสมบัติของวัด อันเป็นทรัพย์สินของ “พระศาสนา” นอกจากจะมีบทบัญญัติกำหนดขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ไวยาวัจกร พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกรตลอดจน “ความรับผิดชอบ” ในหน้าที่ของไวยาวัจกรไว้เป็นพิเศษ อีกส่วนหนึ่ง เช่นเดียวกับความรับผิดชอบของข้าราชการฝ่ายบ้านเมือง ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและจัดการทรัพย์สิน แผ่นดิน หรือของ “ชาติ” ซึ่งแยกออกพิจารณาได้เป็น ๒ ส่วน คือ

๑. ความรับผิดชอบในทางแพ่ง
๒. ความรับผิดชอบในทางอาญา

ส่วนความรับผิดชอบของไวยาวัจกรในข้อที่ ๑ คือความรับผิดชอบในทางแพ่งนั้น หมายถึง ความรับผิดชอบในฐานะที่ไวยาวัจกรเป็น “ตัวแทนของวัด” ซึ่งเป็นนิติบุคคล ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

ถ้าไวยาวัจกรกระทำการใด ๆ โดยมิชอบด้วยอำนาจหน้าที่ของไวยาวัจกรหรือมิชอบด้วยสิทธิหน้าที่ของวัด หากเกิดความเสียหายแก่วัดหรือบุคคลภายนอกก็ตาม ไวยาวัจกรผู้นั้นต้องรับผิดชอบ ต้องรับใช้ความเสียหายนั้นแก่วัด

หรือบุคคลภายนอกแล้วแต่กรณี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๑๕ ตัวแทน

ความรับผิดชอบของไวยาวัจกรในข้อที่ ๒ คือความรับผิดชอบในทางอาญานั้น หมายถึง ความรับผิดชอบในฐานะที่ไวยาวัจกรเป็น “เจ้าพนักงาน” ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มีความว่า

“มาตรา ๔๕ ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ และไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา”

ตามบทบัญญัติในมาตรา ๔๕ ซึ่งยกฐานะของไวยาวัจกรให้เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญาเช่นนี้ มิใช่ความมุ่งหมายแต่เพียง “ควบคุม” การปฏิบัติหน้าที่ของไวยาวัจกรเท่านั้นยังมีความมุ่งหมายเพื่อ “คุ้มครอง” การปฏิบัติหน้าที่ของไวยาวัจกรอีกส่วนหนึ่งด้วย เพราะในประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติแยกความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานไว้เป็น ๒ ลักษณะ คือความผิดเกี่ยวกับการปกครอง และความผิดเกี่ยวกับความยุติธรรม และความผิดทั้ง ๒ ลักษณะนั้นยังแบ่งออกเป็น ๒ หมวด คือ

๑. ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

๒. ความผิดต่อเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้ยังได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเรื่องเจ้าพนักงานไว้ในลักษณะ และหมวดอื่น ๆ อีกในประมวลกฎหมายอาญา แต่ในที่นี้จะกล่าวแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องและสำคัญเท่านั้น

โดยนัยนี้ ถ้ามีผู้ใดกระทำความผิดต่อไวยาวัจกรผู้กระทำความผิดตามที่ด้วยกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในหมวดที่ว่าด้วยความผิดต่อเจ้าพนักงาน หรือในลักษณะ หรือหมวดอื่น ๆ แล้วก็ต้องมีความผิดและรับโทษทางอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในกรณีนั้น ๆ ขอนำตัวอย่างมาประกอบการพิจารณาเฉพาะแต่เพียงบางกรณี

ตัวอย่าง เช่น ผู้ใดดูหมิ่นไวยาวัจกร ซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องมีความผิดฐาน “ดูหมิ่น” เจ้าพนักงานตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖

โดยนัยเดียวกัน ถ้าไวยาวัจกรผู้ใดกระทำความผิดต่อหน้าที่ของตนต้องด้วยกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่บัญญัติไว้ในหมวดความผิดต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือในลักษณะ และหมวดอื่น ๆ แล้วก็ต้องมีความผิดและรับโทษทางอาญา และตามที่ได้บัญญัติไว้ในกรณีนั้น ๆ

ตัวอย่าง เช่น ผู้ใดดูหมิ่นไวยาวัจกร ซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องมีความผิดฐาน “ดูหมิ่น” เจ้าพนักงานตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖

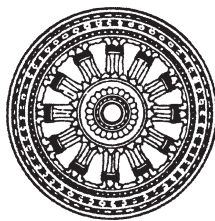
โดยนัยเดียวกัน ถ้าไวยาวัจกรผู้ใดกระทำความผิดต่อหน้าที่ของตนต้องด้วยกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่บัญญัติไว้ในหมวดความผิดต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือในลักษณะ และหมวดอื่น ๆ แล้วก็ต้องมีความผิดและรับโทษทางอาญา ตามที่ได้บัญญัติไว้ในกรณีนั้น ๆ

ตัวอย่าง เช่น ถ้าไวยาวัจกรผู้ใดเบียดบังยกยอทรัพย์สินของวัด อันอยู่ในความครอบครองของคนตามหน้าที่ ต้องมีความผิดฐานเจ้าพนักงาน “ยกยอ” ทรัพย์สิน ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ นั้น หรือ

ถ้าไวยาวัจกรผู้ใดใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ของตน โดยทุจริตเป็นการเสียหายแก่วัดต้องมีความผิดฐานเจ้าพนักงานใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในทาง “ทุจริต” ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๑ นั้น หรือ

ถ้าไวยาวัจกรผู้ใดปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต ต้องมีความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดย “มิชอบ” หรือโดยทุจริตตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๗ มีความว่า

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตราตั้งไวยาวัจกร

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ แห่งกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการ
แต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกรและโดยอนุมัติของเจ้าคณะอำเภอ

จึงแต่งตั้งให้.....

เป็น.....วัด.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

มีอำนาจหน้าที่ตามความในข้อ ๔ แห่งกฎมหาเถรสมาคมดังกล่าวข้างต้น ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.....

เจ้าอาวาสวัด.....

การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินของวัด

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และพ.ร.บ.คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับที่ดินของวัด คือ

มาตรา ๓๓ ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด มีดังนี้

- ๑) ที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น
- ๒) ที่ธรณีสงฆ์ คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด
- ๓) ที่กุฎปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือศาสนา

“มาตรา ๓๔ การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลางให้กระทำได้อีกแต่โดยพระราชบัญญัติ เว้นแต่เป็นกรณีตามวรรคสอง

การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เมื่อมหาเถรสมาคมไม่ขัดข้อง และได้รับคำผัดกรรมจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานนั้นแล้ว ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ห้ามมิให้บุคคลโดยกายอุทธรณ์ความขึ้นต่ออุ้งบัววัดหรือกรมการศาสนา แล้วแต่กรณี ในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง

มาตรา ๓๕ ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง เป็นทรัพย์สินซึ่งไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี”

มาตรา ๓๖ เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้

- ๑) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

มาตรา ๔๐ ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

- ๑) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินของพระศาสนา ซึ่งไม่ใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง
- ๒) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนาเพื่อการนี้ให้ถือว่าการกรมการศาสนาเป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนี้ด้วย

การดูแลและรักษาจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ เพื่อป้องกันและรักษาที่ดินของวัดมิให้บุคคลอื่น นำที่ดินของวัดไปเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง เมื่อบุคคลอื่นครอบครองที่ดินของวัด และนำไปออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเป็นของตนเองแล้ว ถ้าหากทางวัดมีหลักฐานก็สามารถฟ้องเพิกถอนให้กลับมาเป็นกรรมสิทธิ์ของวัดได้ การสร้างวัดก่อน พ.ศ. ๒๔๘๔ ส่วนใหญ่มีได้ค้ำเนินถึงหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินของวัด จะเห็นได้ว่าหลักฐานเพียงการครอบครองที่ดิน และขึ้นทะเบียนไว้เท่านั้น ประกอบกับประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน จึงไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินของวัด

ปัจจุบันนี้สภาพบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปมาก มีการตัดถนนหนทาง ที่ดินเริ่มมีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะที่ดินของวัด เริ่มมีปัญหาด้านการบุกรุก และโต้แย้งกรรมสิทธิ์กับเอกชนข้างเคียง เมื่อมีกรณีพิพาท ถ้าหลักฐานเกี่ยวกับที่ดินของวัด ไม่สามารถที่จะยืนยันว่าเป็นของวัดได้ทำให้มีโอกาสสูญเสียที่ดินไปโดยไม่สามารถที่จะเรียกคืนมาได้ อีกทั้งการปกครองดูแลที่ดินก็เป็นไปด้วยความลำบาก เพราะไม่สามารถดำเนินการเพื่อให้ได้กรรมสิทธิ์เป็นของวัดโดยสมบูรณ์ตามกฎหมายต่อไป

หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินของวัด ที่จะดำเนินการมีโฉนดที่ดิน และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) มีวิธีการดำเนินการ คือ

๑. โฉนดที่ดิน

๑.๑ ให้ดำเนินการตามมติมหาเถรสมาคม ในการประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๒๘ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๘ ที่ประชุมมีมติดังนี้

๑) ให้เจ้าอาวาสวัดทั้งหลายซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครก็ดี ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลก็ดี ให้ปฏิบัติตามมติคณะสังฆมนตรี เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๖ ในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน กล่าวคือ การขอรังวัดรับโฉนด การขอสอบเขต การขอแบ่งแยก และการขอรับรองแนวเขตที่ดินของวัด ๔ ประการนี้ ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนา หรือตัวแทนของกรมการศาสนาเป็นผู้กระทำการนิติกรรมแทนวัดแต่ข้อตกลงใดๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

๒) ให้วัดทั้งหลายที่ตั้งอยู่นอกเขตดังกล่าว ในข้อ ๑ โดยความรับผิดชอบของเจ้าอาวาสแห่งวัดนั้น เจ้าอาวาสพิจารณาคัดเลือกทนายทนายอัยการแห่งวัดนั้น อันอยู่ในฐานะที่ควรแก่การเชื่อถือมีจำนวน ๒ หรือ ๓ ท่าน ให้เป็นผู้ดำเนินการแทนเจ้าอาวาสในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัดแต่ข้อตกลงใดๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

มติมหาเถรสมาคมนี้ กรมการศาสนาได้มีหนังสือแจ้งให้กรมที่ดิน จังหวัด เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะจังหวัดทราบด้วย

๑.๒ ให้ทางวัดจัดเตรียมหลักฐานและประสานงานกับตัวแทนตามมติมหาเถรสมาคมดังนี้

๑.๒.๑ เตรียมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติความเป็นมาของวัด หลักฐานการได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ใบตราตั้งเจ้าอาวาส ฯลฯ

๑.๒.๒ เตรียมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เช่น ค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าวางมัดจำรังวัด ฯลฯ (ซึ่งสำนักงานที่ดินจะเป็นผู้กำหนดได้) เพราะวัดมีพระสงฆ์ทางวัดจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง

๑.๒.๓ เตรียมผู้ที่เชื่อถือค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามข้อ ๑.๒.๒ แทนวัดโดยคัดเลือกจากไวยาวัจกร กรรมการของวัด หรือทนายทนายอัยการที่ทางวัดเชื่อถือได้ และร่วมดำเนินการกับตัวแทนตามมติมหาเถรสมาคมอย่างน้อยวัดละ ๑ คน

๑.๓ ตัวแทนตามมติมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายสำรวจและรังวัดที่ดิน ตัวแทนของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนภูมิภาค คือผู้ว่าราชการจังหวัด แต่การปฏิบัติงานจริงให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการในกรณีที่วัดมอบให้ไวยาวัจกรหรือทนายทนายอัยการดำเนินการ ต้องดำเนินการ คือ

๑.๓.๑ ก่อนดำเนินการ ต้องได้รับมอบอำนาจจากทางวัดเสียก่อน

๑.๓.๒ เตรียมการดำเนินการ คือ

๑.๓.๒.๑ ยื่นคำขอรังวัดต่อสำนักงานที่ดิน โดยมีหลักฐานประกอบ เช่น แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หลักฐานทะเบียนเกี่ยวกับที่ดินของวัด ใบตราตั้งเจ้าอาวาสหลักฐานการได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ประวัติของวัดในการครอบครองที่ดิน

๑.๓.๒.๒ วางเงินมัดจำทำการรังวัดตามกำหนด (สำนักงานที่ดินจะเป็นผู้กำหนดเอง) พร้อมทั้งรับหมายส่งหมาย เพื่อให้ที่ดินข้างเคียงมาระวังชี้แนวเขต

๑.๓.๒.๓ เมื่อถึงวันทำการรังวัด ต้องติดต่อรับช่างแผนที่ไปดำเนินการ พร้อมทั้งนำรังวัดชี้แนวเขตที่ดินรอบแปลง และอำนวยความสะดวกให้แก่ช่างแผนที่จนกระทั่งงานเรียบร้อย

๑.๓.๒.๔ ต้องคอยติดตามเรื่องมีเหตุขัดข้องอย่างไร และคอยช่วยแก้ไขให้งานเรียบร้อย

๑.๓.๒.๕ รับหมายและนำเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินปิดประกาศตามขั้นตอน เพื่อรับโฉนด

๑.๓.๓ เมื่อดำเนินการจนได้รับโฉนดที่ดินแล้ว ให้นำโฉนดเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และแจ้งทางวัดทราบ

๒. หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) การดำเนินการขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) วัดมีพระสงฆ์สามารถที่จะดำเนินการได้เองโดยมอบให้ไวยาวัจกรกรรมการของทางวัด หรือทายกทายิกาที่ทางวัดเห็นสมควร เป็นผู้ดำเนินการแทนวัดก็ได้ มีวิธีดำเนินการอยู่ ๒ อย่าง คือ

๒.๑ ขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) เฉพาะราย

๒.๒ ขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก.) โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ
ในกรณีวัดมอบให้ไวยาวัจกร หรือกรรมการของทางวัดดำเนินการต้องดำเนินการ คือ

๒.๒.๑ ให้เตรียมหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับที่ดินของวัด พร้อมทั้งทำหนังสือไปยื่นคำขอที่สำนักงานที่ดินอำเภอ ซึ่งที่ดินของวัดตั้งอยู่

๒.๒.๒ ที่ดินอำเภอจะเป็นผู้นัดหมายในการดำเนินการ เช่น เงินค่าวางมัดจำรังวัด วันกำหนดรังวัดพิสูจน์ และหนังสือถึงที่ดินข้างเคียงให้มาระวังชี้แนวเขต ซึ่งจะต้องดำเนินการตามกำหนดนัดหมาย

๒.๒.๓ จะต้องอำนวยความสะดวกในการดำเนินการ และนำรังวัดพิสูจน์ในบริเวณที่ดินให้รอบแปลง มีการตกลงแนวเขตกับเอกชนข้างเคียงจนครบทุกรายรอบแปลง

๒.๒.๔ คอยติดตามเรื่องที่ดินอำเภอเพื่อนำหมายปิดประกาศ และรอรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) และแจ้งให้ทางวัดทราบว่าได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว

๓. การเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ (น.ส.๓, น.ส.๓ ก) เป็นโครงการของกรมที่ดิน ซึ่งกำหนดว่าแต่ละปีจะมีการดำเนินการในท้องที่ใดบ้าง โดยประกาศให้ทราบล่วงหน้า กำหนดทำการเมื่อใด เมื่อทราบว่าที่ดินของวัดได้อยู่ในเขตโครงการให้ทางวัดดำเนินการเองหรือในกรณีที่มีมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นตัวแทนในการดำเนินการมีขั้นตอน และวิธีดำเนินการ คือ

๓.๑ ต้องทราบวันกำหนดดำเนินการของกรมที่ดิน ซึ่งปิดประกาศให้ทราบล่วงหน้า

๓.๒ ในวันที่เจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินมาทำการรังวัดพิสูจน์ในที่ดิน ต้องเตรียมตัว เพื่อนำชี้แนวเขตรอบแปลง และทำการตกลงแนวเขตกับเอกชนข้างเคียงทุกๆ แปลง

๓.๓ ให้ถือยศและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดิน

๓.๔ คอยติดตามเรื่อง และรอรับแจกโฉนดที่ดิน และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก) เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว และแจ้งให้ทางวัดทราบต่อไป

ปัญหาในการดำเนินการ

๑. ขาดการประสานงานระหว่างทางวัดและตัวแทน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด) ส่วนมากทางวัดคิดว่ามอบให้ดำเนินการแล้ว คงจะดำเนินการจนเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว จึงไม่ค่อยได้ประสานงานและช่วยเหลือ ทำให้งานล่าช้าและขาดขั้นตอนในการติดตามเรื่อง เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีงานที่ต้องปฏิบัติประจำมากอยู่แล้ว ซึ่งทางวัดจะต้องประสานงานและช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาจนกว่างานจะเรียบร้อย

๒. ปัญหาเกี่ยวกับการโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินกับเอกชนข้างเคียง และที่ดินสาธารณะ เช่น ทางสาธารณะ ทำให้งานล่าช้ามาก การแก้ปัญหาจะต้องเตรียมหลักฐานวัดให้แน่ชัด เช่น แผนที่ระวางการได้มาซึ่งที่ดินของวัด การครอบครองที่ดินของวัด และคั้นหลักฐานของเอกชน ข้างเคียงรอบแปลงที่สำนักงานที่ดิน เช่น การได้มาซึ่งที่ดินของแต่ละแปลง การรับรองแนวเขตที่มีมาแต่เดิมจะช่วยทำให้แก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น และถูกต้องตามหลักฐานของแต่ละฝ่าย

๓. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ถ้าตัวแทน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด) เป็นผู้ถือจ่ายเอง โดยทางวัดมอบให้จะมีปัญหาหลายๆ อย่างเช่นมีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ได้สำหรับการแก้ปัญหาโดยให้ทางวัดตั้งผู้ถือจ่ายเงินค่าใช้จ่ายโดยคัดเลือกจากไวยาวัจกร กรรมการวัดอย่างน้อยจำนวน ๑ คน และผู้ถือจ่ายเงินนี้จะต้องประสานงาน และช่วยติดตามเรื่องรับตัวแทน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด) จนเสร็จการ

ประโยชน์ของโฉนดที่ดิน

๑. ทำให้ผู้ถือครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ยึดถือไว้เป็นหลักฐาน

๒. ทำให้เกิดความมั่นคงในหลักกรรมสิทธิ์แก่เจ้าของที่ดิน

๓. ใช้เป็นหลักฐานในการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของตนทั้งต่อรัฐ และในระหว่างเอกชนด้วยกัน

๔. ทำให้รู้ตำแหน่งที่ตั้งตลอดจนขอบเขต และจำนวนเนื้อที่ของที่ดินแต่ละแปลง ได้ถูกต้อง

๕. ทำให้สามารถระงับการทะเลาะวิวาท การแย่งสิทธิในที่ดิน หรือการรุกรานแนวเขตที่ดินซึ่งกันและกัน

๖. ทำให้เกิดการรักษาและวางแผนในที่ดินของตน มีแรงจูงใจที่จะปรับปรุง และพัฒนาที่ดินของตน ให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด

๗. การออกโฉนดที่ดินถือว่าการสร้างหลักฐานทางทะเบียนที่ดิน สามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินตามกฎหมาย

๘. การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน กระทำได้โดยง่ายและไม่ต้องมีการประกาศ เว้นแต่จะเป็นเรื่องมรดก

๙. เจ้าของที่ดินสามารถใช้โฉนดที่ดินเป็นหลักฐานในการประเมินทุนทรัพย์ เพื่อขอรับเงินค่าทดแทนในกรณีที่มีการเวนคืนที่ดินได้ทันที หรือเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเสียค่าธรรมเนียมหรือภาษีอากรให้แก่รัฐ ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

๑๐. การแย่งการครอบครองในที่ดินที่มีโฉนดที่ดินกระทำได้น้อย

๑๑. การออกโฉนดที่ดินทำให้เกิดผลดีแก่ประเทศทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและอื่นๆ

(สำเนา)

ที่ ศธ ๐๔๐๘/๑๐๖๕๕

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม.๑๐๓๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๘

เรื่อง การระวางชี้แนวเขตที่ดินของวัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ตามที่คณะสังฆมนตรีได้ประชุมพิจารณา เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๖ มีมติว่าการทำนิติกรรมอันเกี่ยวกับที่ดินของวัด คือการขอรังวัดรับโอน การขอแบ่งแยก การขอสอบเขตและการรับรองเขตที่ดินของวัด ทั้ง ๔ ประการ ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนาหรือตัวแทนของกรมการศาสนาเป็นผู้กระทำนิติกรรมแทนวัด แต่ข้อตกลงใดๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาส และเมื่อเจ้าหน้าที่ของกรมการศาสนาจะไปรับรองแนวเขตที่ดินของวัดใด ต้องแจ้งให้เจ้าอาวาสวัดนั้นทราบก่อนทุกครั้ง นั้น

เนื่องจากปัจจุบันกรมที่ดินมีนโยบายที่จะขยายการออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร และได้จัดทำโครงการพัฒนาที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศขึ้น ซึ่งกรมที่ดินมีความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติหน้าที่ของเจ้าอาวาสว่ามีหน้าที่บำรุงรักษาจัดกิจการ และศาสนสมบัติของวัด ประกอบกับเป็นผู้ที่ทราบแนวเขตที่ดินของวัด น่าจะเป็นผู้ดำเนินการเรื่องดังกล่าวด้วยตนเอง หรือมอบอำนาจให้ไวยาวัจกรหรือผู้อื่นที่เห็นเหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการแทนวัดก็จะสะดวกแก่การออกโฉนดที่ดิน ตามโครงการของกรมที่ดินดังกล่าวเป็นอย่างมาก และขอให้กรมการศาสนาพิจารณาทบทวนในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง

กรมการศาสนา ได้นำเรื่องนี้เสนอที่ประชุมมหาเถรสมาคมพิจารณาแล้ว ในการประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๒๘ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๘ ที่ประชุมมีมติดังนี้

๑. ให้เจ้าอาวาสวัดทั้งหลาย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครก็ดี ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลก็ดี ให้ปฏิบัติตามมติคณะสังฆมนตรี เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๖ ในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัด กล่าวคือ การขอรังวัดรับโอน การขอสอบเขต การขอแบ่งแยก และการขอรับรองแนวเขตที่ดินของวัด ๔ ประการนี้ ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนา หรือตัวแทนของกรมการศาสนาเป็นผู้กระทำนิติกรรมแทนวัด แต่ข้อตกลงใดๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

๒. ให้วัดทั้งหลายที่ตั้งอยู่นอกเขตดังกล่าวในข้อ ๑ โดยความรับผิดชอบของเจ้าอาวาสแห่งวัดนั้น ให้เจ้าอาวาสพิจารณาคัดเลือกทนายทนายิกาแห่งวัดนั้น อันอยู่ในฐานะที่ควรแก่การเชื่อถือ มีจำนวน ๒ หรือ ๓ ท่าน ให้เป็นผู้ดำเนินการแทนเจ้าอาวาสในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัดแต่ข้อตกลงใดๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งให้อำเภอต่างๆ ทราบด้วย ในการนี้กรมการศาสนา ได้มีสการเจ้าคณะภาคและเจ้าคณะจังหวัดผู้ปกครองทางสงฆ์ทราบอีกทางหนึ่งด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

แจ้ง สุขเกื้อ

(นายแจ้ง สุขเกื้อ)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการศาสนา

สำนักงานศาสนสมบัติ

โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๖๐๘๐ ต่อ ๓๒

สำเนาถูกต้อง

อวยพร จินาโต

(นายอวยพร จินาโต)

นายช่างสำรวจ ๗

(สำเนา)

ที่ ศธ ๐๔๐๘/๑๐๖๕๕

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม.๑๐๓๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๘

เรื่อง การระวางชี้แนวเขตที่ดินของวัด

นมัสการ เจ้าคณะจังหวัด (มหานิกายและธรรมยุต) ทุกจังหวัด

ตามที่คณะสังฆมนตรีได้ประชุมพิจารณา เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๖ มีมติว่าการทำนิติกรรมอันเกี่ยวกับที่ดินของวัด คือการขอร้งวัดรับโอน การขอแบ่งแยก การขอสอบเขตและการรับรองเขตที่ดินของวัด ทั้ง ๔ ประการ ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนาหรือตัวแทนของกรมการศาสนาเป็นผู้กระทำการนิติกรรมแทนวัด แต่ข้อตกลงใดๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาส และเมื่อเจ้าหน้าที่ของกรมการศาสนาจะไปรับรองแนวเขตที่ดินของวัดใด ต้องแจ้งให้เจ้าอาวาสวัดนั้นทราบก่อนทุกครั้ง นั้น

เนื่องจากปัจจุบันกรมที่ดินมีนโยบายที่จะขยายการออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร และได้จัดทำโครงการพัฒนาที่ดิน และเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศซึ่งกรมที่ดินมีความเห็นว่าตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติหน้าที่ของเจ้าอาวาสว่ามีหน้าที่บำรุงรักษาจัดกิจการ และศาสนสมบัติของวัด ประกอบกับเป็นผู้ที่ทราบแนวเขตที่ดินของวัดครุ น่าจะเป็นผู้ดำเนินการเรื่องดังกล่าวด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ไวยาวัจกรหรือผู้อื่นที่เห็นเหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการแทนวัดก็จะสะดวกแก่การออกโฉนดที่ดินตามโครงการของกรมที่ดินดังกล่าวเป็นอย่างมาก และขอให้กรมการศาสนาพิจารณาทบทวนในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง

กรมการศาสนา ได้นำเรื่องนี้เสนอที่ประชุมมหาเถรสมาคมพิจารณาแล้ว ในการประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๒๘ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๘ ที่ประชุมมีมติดังนี้

๑. ให้เจ้าอาวาสวัดทั้งหลาย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครก็ดี ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลก็ดี ให้ปฏิบัติตามมติคณะสังฆมนตรี เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๖ ในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัด กล่าวคือ การขอร้งวัดรับโอน การขอแบ่งแยก และการขอรับรองแนวเขตที่ดินของวัด ๔ ประการนี้ ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนา หรือตัวแทนของกรมการศาสนาเป็นผู้กระทำการนิติกรรมแทนวัด แต่ข้อตกลงใดๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

๒. ให้วัดทั้งหลายที่ตั้งอยู่นอกเขตดังกล่าวในข้อ ๑ โดยความรับผิดชอบของเจ้าอาวาสแห่งวัดนั้น ให้เจ้าอาวาสพิจารณาคัดเลือกทายกทายิกาแห่งวัดนั้น อันอยู่ในฐานะที่ควรแก่การเชื่อถือ มีจำนวน ๒ หรือ ๓ ท่าน ให้เป็นผู้ดำเนินการแทนเจ้าอาวาสในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัดแต่ข้อตกลงใดๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

จึงขอนมัสการมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งให้เจ้าอาวาสทุกวัดซึ่งอยู่ในสังกัดของพระคุณเจ้าทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

แจ้ง สุขเกื้อ

(นายแจ้ง สุขเกื้อ)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการศาสนา

สำนักงานศาสนสมบัติ

โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๖๐๘๐ ต่อ ๓๒

สำเนาถูกต้อง

อวยพร จินาโต

(นายอวยพร จินาโต)

นายช่างสำรวจ ๗

(สำเนา)

ที่ มท ๐๖๐๕/๒๓๕

กรมที่ดิน

๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง การออก น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินของวัดร้าง

เรียน อธิบดีกรมการศาสนา

อ้างถึง หนังสือกรมการศาสนา ที่ ศธ ๐๔๐๘/๕๒๘๖ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ตามที่แจ้งว่า กรมการศาสนาได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปขอออก น.ส.๓ ที่วัดร้างในท้องที่อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี รวม ๑๒ แปลง แต่อำเภอขัดข้องเพราะที่ดินดังกล่าวไม่ได้มีการแจ้ง ส.ค.๑ ไว้ จึงหารือว่าจะปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๓ บัญญัติไว้มีใจความว่า ให้ผู้ที่ครอบครองและทำประโยชน์อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่แจ้งภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นเจตนาสละสิทธิ์ครอบครองที่ดินนั้น และรัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามประมวลกฎหมายที่ดิน แต่ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติไว้มีใจความว่า ที่วัดจะโอนกรรมสิทธิ์ได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติจากบทบัญญัติดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า ถ้าวัดไม่ได้แจ้งการครอบครองรัฐก็ไม่มีอำนาจนำไปจัดตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ เพราะขัดกับกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะฉะนั้น โดยนัยกลับกันวัดก็ไม่ต้องแจ้งการครอบครอง ซึ่งเรื่องทำนองเดียวกันนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับกรณีที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงแผ่นดิน และกรมชลประทานไว้แล้วว่า ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินซึ่งรัฐนำมาจัดตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่ได้เพราะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ฉะนั้นจึงเห็นว่าที่ดินของวัดไม่ต้องแจ้งการครอบครอง

๒. ที่ดินวัดร้างมิใช่สมบัติของวัดใดวัดหนึ่ง ย่อมเป็นศาสนสมบัติกลาง ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนาที่จะดูแลรักษาและจัดการ การที่กรมการศาสนาได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการขอออก น.ส. ๓ จึงเป็นการถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และกรมที่ดินได้แจ้งทางปฏิบัติให้จังหวัดอุดรธานีทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ศิริ เกวลินสฤษฎ์

(นางศิริ เกวลินสฤษฎ์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๖๑๓๑-๔๐ ต่อ ๒๓๔

สำเนาถูกต้อง

อวยพร จินาโต

(นายอวยพร จินาโต)

นายช่างสำรวจ ๗

(สำเนา)

ที่ ศธ ๐๔๐๕/ว ๔๒

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๒๕

เรื่อง การช่วยเหลือเกี่ยวกับที่ดินของวัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๔๐๑/๓๖๗๕๐ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๕

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบงานในหน้าที่ของกรมการศาสนาในส่วนภูมิภาคให้จังหวัดเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติแทนกรมการศาสนา และได้วางแนวทางปฏิบัติไว้แล้ว คือ

๑. งานที่จะต้องปฏิบัติในระดับจังหวัด ให้เสนอเรื่องต่อศึกษาธิการจังหวัดพิจารณาเพื่อเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการ

๒. งานที่จะต้องปฏิบัติในระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ให้เสนอเรื่องต่อศึกษาธิการอำเภอหรือศึกษาธิการอำเภอลงแจ้งอำเภอพิจารณา แล้วเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอลงความเห็นและออกหนังสือในนามอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

บัดนี้ ปรากฏว่าได้มีวัดบางวัดในส่วนภูมิภาค เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของวัด เช่น การขอออกโฉนดที่ดิน การขอสอบเขตที่ดิน การขอรังวัดแบ่งแยก การระวางชี้แนวเขตที่ดิน การโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินกับเอกชนข้างเคียง ฯลฯ วัดมักจะมีหนังสือไปถึงกรมการศาสนาโดยตรง เพื่อให้กรมการศาสนาจัดเจ้าหน้าที่มาดำเนินการช่วยเหลือ โดยวัดมิได้ส่งเรื่องผ่านให้จังหวัดพิจารณาช่วยเหลือก่อน จึงทำให้เกิดความสับสนและไม่ถูกขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องที่วัดขอความช่วยเหลือจากทางราชการ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินเป็นไปโดยเรียบร้อยและถูกต้องตามขั้นตอนกับทั้งสะดวกรวดเร็ว จึงใคร่ขอความร่วมมือจากจังหวัดพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑. แจ้งให้วัดภายในจังหวัดทราบ ว่า เมื่อวัดมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของวัดในกรณีต่างๆ เมื่อต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือ ให้มีหนังสือมอบให้จังหวัดหรืออำเภอเป็นตัวแทนหรือช่วยเหลือเป็นเรื่องๆ ไป โดยที่วัดจะต้องประสานงานและร่วมดำเนินการกับจังหวัดหรืออำเภอจนเสร็จการ

๒. เมื่อจังหวัดหรืออำเภอได้รับมอบเป็นตัวแทน หรือช่วยเหลือในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินแล้ว แต่ไม่สามารถจะดำเนินการช่วยเหลือวัดได้ ขอให้จังหวัดแจ้งให้กรมการศาสนาทราบ เพื่อกรมการศาสนาจะได้พิจารณาช่วยเหลือต่อไป

อนึ่ง เรื่องนี้กรมการศาสนาได้มีหนังสือแจ้งเจ้าคณะจังหวัดเพื่อให้แจ้งวัดในสังกัดทราบอีกทางหนึ่งด้วยแล้ว จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสั่งการให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

มงคล ศรีไพรวรรณ

(นายมงคล ศรีไพรวรรณ)

อธิบดีกรมการศาสนา

กองพุทธศาสนสถาน

โทร. ๐ ๒๒๕๑ ๖๑๑๓ ต่อ ๒๖

สำเนาถูกต้อง

อวยพร จินาโต

(นายอวยพร จินาโต)

นายช่างสำรวจ ๗

(สำเนา)

ที่ ศธ ๐๕๐๕/ว ๔๘

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การช่วยเหลือเกี่ยวกับที่ดินของวัด

นมัสการ เจ้าคณะจังหวัด (มหานิกายและธรรมยุต) ทุกจังหวัด

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบงานในหน้าที่ของกรมการศาสนาในส่วนภูมิภาคให้จังหวัด เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติแทนกรมการศาสนา และได้วางแนวทางปฏิบัติไว้แล้ว

๑. งานที่จะต้องปฏิบัติในระดับจังหวัด ให้เสนอเรื่องต่อศึกษาธิการจังหวัดพิจารณาเพื่อเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการ

๒. งานที่จะต้องปฏิบัติในระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ให้เสนอเรื่องต่อศึกษาธิการอำเภอหรือศึกษาธิการอำเภอประจำกิ่งอำเภอพิจารณา แล้วเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอลงความเห็น และออกหนังสือในนามนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

บัดนี้ ปรากฏว่าได้มีวัดบางวัดในส่วนภูมิภาค เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของวัด เช่น การขออนุญาตที่ดิน การขอขอบเขตที่ดิน การขอรังวัดแบ่งแยก การระวางชี้แนวเขตที่ดิน การโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินกับเอกชนข้างเคียง ฯลฯ วัดมักจะมีหนังสือไปถึงกรมการศาสนาโดยตรง เพื่อให้กรมการศาสนาจัดเจ้าหน้าที่มาดำเนินการช่วยเหลือ โดยวัดมิได้ส่งเรื่องผ่านให้จังหวัดพิจารณาช่วยเหลือก่อน จึงทำให้เกิดความสับสนและไม่ถูกขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

เพื่อให้การดำเนินการปฏิบัติงานช่วยเหลือวัด ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินให้ถูกต้องตามขั้นตอน มีความสะดวกและรวดเร็ว จึงใคร่ขอให้เจ้าคณะจังหวัดได้แจ้งให้วัดในสังกัดทราบ เพื่อถือเป็นแนวในการปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อวัดมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของวัดในกรณีต่างๆ และต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือให้วัดทำหนังสือมอบให้จังหวัดหรืออำเภอเป็นตัวแทน หรือช่วยเหลือเป็นเรื่องๆ ไป โดยที่วัดจะต้องประสานงาน และร่วมดำเนินการกับจังหวัด หรืออำเภอจนเสร็จการ

๒. เมื่อจังหวัดหรืออำเภอได้รับมอบเป็นตัวแทน หรือช่วยเหลือในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน ไม่สามารถจะดำเนินการช่วยเหลือวัดได้หรือในขณะที่ดำเนินการมีปัญหาประการใด จังหวัดจะมีหนังสือแจ้งให้กรมการศาสนาทราบ เพื่อพิจารณาช่วยเหลือต่อไป

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดทราบ และขอความกรุณาแจ้งให้วัดในสังกัดทราบ เพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไปด้วยจะขอบคุณยิ่ง

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

มงคล ศรีไพรวรรณ

(นายมงคล ศรีไพรวรรณ)

อธิบดีกรมการศาสนา

กองพุทธศาสนสถาน

โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๖๑๑๓ ต่อ ๒๖

สำเนาถูกต้อง

อวยพร จินาโต

(นายอวยพร จินาโต)

นายช่างสำรวจ ๑

การกันเขตจำกัดประโยชน์

หลักการพิจารณาการกันเขตจัดประโยชน์ที่ดิน

๑. ปัญหา อุปสรรค เนื่องจากปัจจุบันได้มีการกันเขตที่วัดที่เป็นที่จัดประโยชน์ อาทิเช่นก่อสร้างอาคารพาณิชย์หรือแบ่งที่ดินให้เช่าสร้างที่พักอาศัย เป็นต้น ซึ่งตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒ (๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์นั้น จะกระทำได้อีกคือเมื่อกรมการศาสนาเห็นชอบ และได้รับความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคมนั้น ซึ่งในเรื่องนี้ยังมีวัดอีกเป็นจำนวนมากที่ทำการให้ที่ดินดังกล่าว จัดประโยชน์โดยไม่ทำการขอกันเขตอย่างถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียในแง่การใช้ที่ดิน อาจเป็นจากหลายสาเหตุ คือ

- ๑.๑ ไม่เข้าใจหลักการใช้ที่ดิน
- ๑.๒ ไม่เข้าใจวิธีดำเนินการขอกันเขต
- ๑.๓ อื่นๆ

ในการกันเขตดังกล่าว วัดและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตลอดจนมหาเถรสมาคมควรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเหมือนกันเพื่อให้การกันเขตเป็นไปได้อย่างไม่มีความขัดแย้งและถูกต้องตามหลักการ จึงควรที่จะยกเรื่องนี้มาพิจารณา

๒. วิธีการดำเนินการ จะต้องจัดทำแผนผังวัดแสดงการใช้ที่ดินของวัด แบ่งเขตพุทธาวาส สังฆาวาส สาธารณะสงเคราะห์ กำหนดที่ตั้งศาสนาสถานต่างๆ ให้ถูกมาตราส่วน แบ่งเขตที่ต้องการกันเป็นเขตจัดประโยชน์อย่างชัดเจน ถ้าจะให้ได้ผลถูกต้องตามหลักการ ควรมอบให้สถาปนิกหรือช่างที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้ที่ดินเกี่ยวกับวัดเป็นผู้จัดทำแผนผัง โดยมีหลักการและจุดประสงค์ดังนี้

- ๒.๑ เพื่อให้การใช้ที่ดินจัดประโยชน์เป็นไปอย่างเหมาะสม ไม่ทำลาย หรือบังความสง่างามของวัด
- ๒.๒ เพื่อให้การใช้ที่ดินวัดจัดประโยชน์สอดคล้องกับข้อกำหนดการใช้ที่ดินของสำนักผังเมือง
- ๒.๓ เพื่อป้องกันการจัดประโยชน์ในที่ดินของวัด ที่ขัดกับแนวทางพัฒนาวัด ป้องกันการบุกรุก

ที่ดินวัดและการหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ จากบุคคลภายนอก และผู้มีอิทธิพล

๓. หลักการพิจารณาเพื่อกำหนดวางผังกันเขตที่ดินเพื่อจัดประโยชน์ของวัด

- ๓.๑ จะต้องห่างจากอาคารหรือสิ่งก่อสร้างของวัดไม่น้อยกว่า ๒๐ เมตร
- ๓.๒ จะต้องไม่ทำลายคุณค่าทางศิลปะ และสถาปัตยกรรมของวัด
- ๓.๓ จะต้องไม่บังหน้าวัดเกินกว่า ๕๐% ของรอบวัด

๔. ข้อกำหนดประกอบผังกันเขตจัดประโยชน์สำหรับอาคารที่จะก่อสร้างในเขตที่จัดประโยชน์ของวัด

- ๔.๑ อาคารจะต้องไม่สูงเกิน ๑๐.๐๐ เมตร
- ๔.๒ อาคารจะต้องใช้ประตูหน้าต่างที่มีฉลิดในส่วนที่ติดกับวัด
- ๔.๓ จะต้องประกอบธุรกิจที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี
- ๔.๔ จะต้องประกอบธุรกิจที่ไม่รบกวนความสงบของพระสงฆ์

เขียนที่.....

วัน.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง การกันเขตจัดประโยชน์

เจริญพร ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนผังวัดจำนวน.....ชุด

ด้วยวัด.....ตั้งอยู่บ้าน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อ/นายเจ้าอาวาส.....ตำแหน่งทางการปกครอง.....

คณะสงฆ์เป็น.....

วัตถุประสงค์ในการขอกันเขตจัดประโยชน์.....

.....
.....
.....

รายละเอียดเกี่ยวกับที่ดินในการกันเขตจัดประโยชน์ จำนวนที่ดินที่ตั้งวัดทั้งหมด จำนวน.....ไร่
.....งาน.....ตารางวา จำนวนที่ดินที่ขอกันเขตจัดประโยชน์ จำนวน.....ไร่.....งาน
.....ตารางวา

จึงเจริญพรมาเพื่อแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาต่อไป

ขอเจริญพร

ลงชื่อ

(.....)

เจ้าอาวาส

แบบแสดงความคิดเห็น

ความเห็นเจ้าคณะตำบล.....
.....

ลงชื่อ.....
()

ความเห็นเจ้าคณะอำเภอ.....
.....

ลงชื่อ.....
()

ความเห็นนายอำเภอ.....
.....

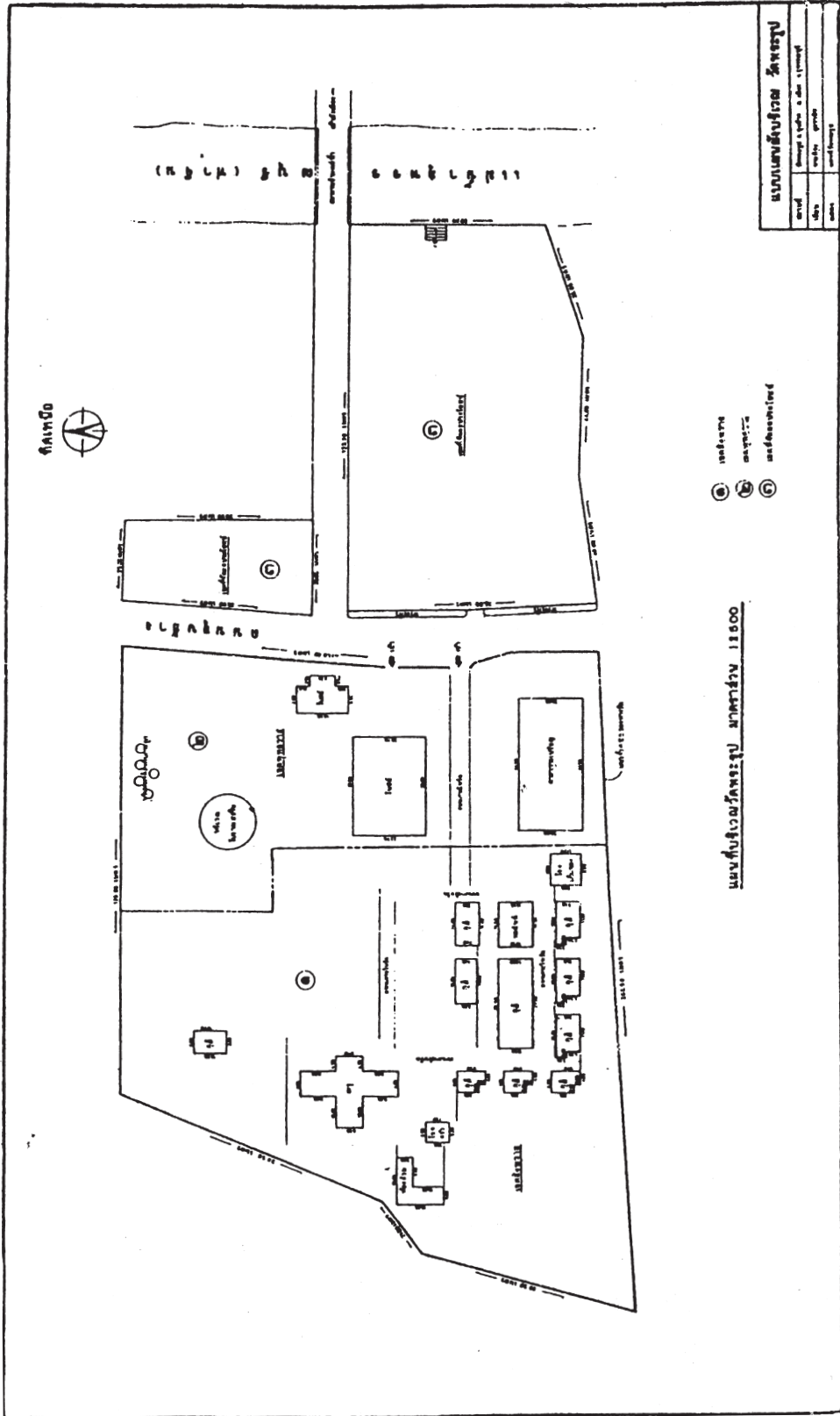
ลงชื่อ.....
()

ความเห็นเจ้าคณะจังหวัด.....
.....

ลงชื่อ.....
()

ความเห็นผู้ว่าราชการจังหวัด.....
.....

ลงชื่อ.....
()

การจัดให้เข้าที่ตน

การเช่าที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์

วัดมีสภาพเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎกระทรวง มติมหาเถรสมาคม คำสั่ง ประกาศระเบียบมหาเถรสมาคม

ในเรื่องการเช่าที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้อ ๒ ระบุว่า “การกั้นที่ดินซึ่งเป็นที่วัดให้เป็นที่จัดประโยชน์ จะกระทำได้อีกต่อเมื่อกรมการศาสนาเห็นชอบ และได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคม”

ข้อ ๔ ระบุว่า “การให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลบนา หรือที่วัดที่กั้นไว้เป็นที่จัดประโยชน์ที่กำหนดระยะเวลาเช่าเกิน ๓ ปี จะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากกรมการศาสนา”

สรุป กฎกระทรวงดังกล่าวได้ว่า หากมีผู้จะขอเช่าที่วัด ก่อนอื่นต้องพิจารณาว่าที่ตั้งกล่าวเป็นที่ตั้งวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ หากเป็นที่ตั้งวัดต้องดำเนินการตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ข้อ ๒ ก่อนเมื่อดำเนินการจนมหาเถรสมาคมอนุมัติ และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้แจ้งให้วัดทราบแล้ว จึงดำเนินการในเรื่องการเช่าที่ตั้งวัด ถ้าเป็นที่ธรณีสงฆ์ก็ดำเนินการในเรื่องการเช่า ไม่ต้องกั้นที่ดินวัดเป็นเขตจัดประโยชน์

๒. มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๑ เกี่ยวกับการให้เช่าที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์เพื่อสร้างอาคารพาณิชย์

๒.๑ วัดใดมีผู้ขอเช่าที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์เพื่อสร้างอาคารพาณิชย์หรืออาคารอื่นใด เพื่อใช้ในการแสวงหาประโยชน์ ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นส่งแบบแปลนแผนผังการก่อสร้าง งบประมาณผลประโยชน์ที่วัดจะพึงได้รับ ทั้งเงินบำรุงวัด ทั้งค่าเช่าที่ดิน อาคาร ร่างสัญญาการก่อสร้างไปยังกรมการศาสนา เพื่อเสนอคณะกรรมการ พศป. พิจารณาก่อน

๒.๒ ให้คณะกรรมการ พศป. พิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่กรมการศาสนาได้รับเรื่องนั้นๆ แล้วรีบแจ้งผลการพิจารณาให้วัดทราบ

๒.๓ วัดจะทำสัญญาเช่าได้ในเมื่อคณะกรรมการ พศป. พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

สรุป ในเรื่องการเช่าของเอกชนมีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ข้อ ๔ และมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๑ ที่ใช้ประกอบกันในการพิจารณา กล่าวคือ จะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการเช่า

๑. **วัตถุประสงค์การเช่าเพื่อสร้างอาคารพาณิชย์หรืออาคารอื่นใดเพื่อใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์** ไม่ว่าจะมิระยะเวลาเช่ากี่ปีก็ตาม เจ้าอาวาสวัดต้องทำเรื่องถึงผู้ว่าราชการจังหวัด โดยผ่านสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะนำเสนอคณะกรรมการพิจารณา งบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำ (พศป.) เห็นชอบก่อนตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๑

๒. **วัตถุประสงค์การเช่าเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย** กำหนดระยะเวลาการขอเช่าหากขอเช่าเกิน ๓ ปี ให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ข้อ ๔ ระบุว่าการให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลบนา หรือที่วัดที่กั้นไว้เป็นที่จัดประโยชน์ ที่กำหนดระยะเวลาเช่าเกิน ๓ ปี จะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากกรมการศาสนา แต่ถ้าเช่าไม่เกิน ๓ ปี เพื่ออยู่อาศัย วัดสามารถจัดให้เช่าและทำสัญญา กำหนดค่าเช่า ค่าบำรุงค่าธรรมเนียมได้เองตามความเหมาะสม โดยตกลงกับผู้ขอเช่า เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา

เรื่องที่ควรรู้ เกี่ยวกับการเช่าเพื่อสร้างอาคารพาณิชย์

๑. ห้ามมิให้วัดทำสัญญาเช่าก่อนที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นชอบ
๒. การเช่าที่วัดเพื่อสร้างอาคารพาณิชย์หรืออาคารอื่นใดเพื่อใช้ในการแสวงหาประโยชน์จะต้องมีเงื่อนไขกรรมการสิทธิสิ่งปลูกสร้างให้กับวัดทันทีที่ลงมือปลูกสร้าง
๓. อาคารพาณิชย์หรืออาคารอื่นใดที่ใช้ในการแสวงหาประโยชน์ ได้ตกเป็นของวัดแล้ว ตั้งแต่ลงมือปลูกสร้าง ดังนั้น เมื่อสัญญาเช่าที่ดินดังกล่าวหมดอายุ และผู้เช่าต้องการเช่าอีก ต้องพิจารณาว่าอาคารที่ปลูกซึ่งตกเป็นของวัดแล้ว ปลูกเต็มเนื้อที่เช่าหรือไม่ หากปลูกเต็มเนื้อที่เช่าก็จะเป็นเรื่องการเช่าอาคารของวัด ซึ่งวัดเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการได้เอง กล่าวคือ ทำสัญญาเช่าคิดค่าเช่า ค่าธรรมเนียม ฯลฯ โดยตกลงกับผู้เช่า ไม่ต้องส่งมายังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แต่ถ้าที่ดินตามสัญญาเช่าเดิม ปลูกอาคารแล้วยังมีเนื้อที่เหลือจำนวนมาก ก็ให้ทำเรื่องขอเช่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างผ่านจังหวัดมายังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เรื่อง	ขั้นตอนการปฏิบัติ	เอกสารประกอบเรื่อง	กฎหมาย กฎกระทรวง กฤษฎีกาและระเบียบที่เกี่ยวข้อ	หมายเหตุ
<p>ศาสนสมบัติวัด</p> <p>๑. ส่วนราชการ และ รัฐวิสาหกิจ เข้าที่ดิน กรณีการเช่า สัญญา ไม่เกิน ๓ ปี</p> <p>๒. ส่วนราชการ และ รัฐวิสาหกิจ เข้าที่ดิน กรณีการเช่า สัญญา เกินกว่า ๓ ปี</p>	<p>๑. ส่วนราชการเสนอเรื่องขอเช่ากับวัด</p> <p>๒. วัดพิจารณาและจัดทำสัญญาเช่า</p> <p>๓. หากเป็นที่ตั้งวัดจะต้องออกกันเขต จัดประโยชน์ก่อนจัดให้เช่าได้</p> <p>๑. ส่วนราชการเสนอเรื่องขอเช่ากับวัด</p> <p>๒. วัดพิจารณาและเสนอเรื่องผ่าน ความเห็นชอบเจ้าคณะผู้ปกครอง ส่งตามลำดับชั้น ไปที่จังหวัด พิจารณาให้ความเห็นชอบ จังหวัดพิจารณาแล้วเสนอเรื่อง ให้สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติพิจารณา</p> <p>๓. สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติพิจารณา</p> <p>๔. สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ แจ้งจังหวัดเพื่อแจ้งให้วัดจัดทำ สัญญาเช่า</p>	<p>๑. หนังสือแสดงความประสงค์ขอเช่า โดยระบุ รายละเอียดต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์การเช่า เนื้อที่ที่ขอเช่า อัตราค่าเช่า ระยะเวลาการเช่า เป็นต้น</p> <p>๑. หนังสือแสดงความประสงค์ขอเช่า โดยระบุ รายละเอียดต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์การเช่า เนื้อที่ที่ขอเช่า อัตราค่าเช่าระยะเวลาการเช่า เป็นต้น</p> <p>๒. หนังสือให้ความเห็นชอบของวัด และ ผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะปกครอง ตามลำดับชั้น ความเห็นของฝ่ายบ้านเมือง</p> <p>๓. สำเนาเอกสารสิทธิที่ดินแปลงที่ขอเช่า โดยมีขนาดเท่าต้นฉบับจริง</p> <p>๔. หนังสือราคาประเมินที่ดินแปลงที่ขอเช่า ของสำนักงานที่ดินจังหวัด</p> <p>๕. แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งที่ดินโดยกำหนด มาตราส่วนให้ชัดเจน และมีขนาดเท่า ต้นฉบับจริง</p> <p>๖. แผนที่แสดงสิ่งปลูกสร้าง โดยกำหนด มาตราส่วนให้ชัดเจน และมีขนาดเท่า ต้นฉบับจริง</p>	<p>๑. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕</p> <p>๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑)</p> <p>๓. มติมหาเถรสมาคม ให้กันเขต จัดประโยชน์</p> <p>๑. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕</p> <p>๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑)</p> <p>๓. มติมหาเถรสมาคม ให้กันเขต จัดประโยชน์</p> <p>๔. มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ โดยอนุโลม</p> <p>๕. มติคณะกรรมการ พศป. ครั้งที่ ๖/๒๕๓๕</p>	

เรื่อง	ขั้นตอนการปฏิบัติ	เอกสารประกอบเรื่อง	กฎหมาย กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม มติ คำสั่ง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
๓. - เอกชนเช่าที่ดิน เพื่อยุอาศัย ระยะ เวลาเช่าไม่เกิน ๓ ปี	<p>๑. ผู้ขอเช่าเสนอเรื่องขอเช่ากับวัด</p> <p>๒. วัดพิจารณาและจัดทำสัญญาเช่า</p>	<p>๑. หนังสือแสดงความประสงค์ขอเช่า โดยระบุ รายละเอียดต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์ การเช่า เนื้อที่ที่ขอเช่า ระยะเวลาการเช่า อัตราค่าเช่า ค่าบำรุง เป็นต้น</p>	<p>๑. พระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕</p> <p>๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑)</p> <p>๓. มติมหาเถรสมาคม ให้กันเขต จัดประโยชน์</p>	
- เอกชนเช่าที่ดิน เพื่อยุอาศัย ระยะ เวลาเช่าเกิน ๓ ปี	<p>๑. ผู้ขอเช่าเสนอเรื่องขอเช่า</p> <p>๒. วัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอเรื่องผ่านเจ้าคณะปกครอง ตามลำดับขึ้นไปจังหวัด</p> <p>๓. จังหวัดพิจารณาแล้วเสนอเรื่อง ให้สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ</p> <p>๔. สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ แจ้งจังหวัดเพื่อให้วัดจัดทำ สัญญาเช่า</p>	<p>๑. หนังสือแสดงความประสงค์ขอเช่า โดยระบุ รายละเอียดต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์การเช่า เนื้อที่ที่ขอเช่า อัตราค่าเช่า ระยะเวลาการเช่า เป็นต้น</p> <p>๒. หนังสือให้ความเห็นชอบของวัด และ ผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะปกครอง ตามลำดับชั้น ความเห็นของฝ่ายบ้านเมือง</p> <p>๓. สำเนาเอกสารสิทธิที่ดินแปลงที่ขอเช่า โดยมีขนาดเท่าต้นฉบับจริง</p> <p>๔. หนังสือราคาประเมินที่ดินแปลงที่ขอเช่า</p> <p>๕. แผนที่แสดงตำแหน่งที่ดิน โดยกำหนด มาตราส่วนให้ชัดเจน และมีขนาดเท่า ต้นฉบับจริง</p>	<p>๑. พระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕</p> <p>๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑)</p> <p>๓. มติมหาเถรสมาคม ให้กันเขต จัดประโยชน์</p>	

เรื่อง	ขั้นตอนการปฏิบัติ	เอกสารประกอบเรื่อง	กฎหมาย กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม มติ คำสั่ง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>๔. - เอกชนเช่าที่ดิน เพื่อทำสวน ปศุชีพ ที่สามารถเก็บเกี่ยว ผลผลิตได้ภายใน ๑๒ เดือน ระยะเวลาเช่าไม่เกิน ๓ ปี</p>	<p>๑. ผู้ขอเช่าเสนอเรื่องขอเช่ากับวัด ๒. วัดพิจารณาและจัดทำสัญญาเช่า ๓. หากเป็นที่ตั้งวัดจะต้องขอความเห็นชอบจากเจ้าคณะจังหวัดก่อนจะจัดให้เช่าได้</p>	<p>๑. หนังสือแสดงความประสงค์ขอเช่า โดยระบุ รายละเอียดต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์การเช่า เนื้อที่ที่ขอเช่า อัตราค่าเช่า ระยะเวลาการเช่า เป็นต้น</p>	<p>๑. พระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ๓. มติมหาเถรสมาคม ให้กันเขต จัดประโยชน์</p>	
<p>- เอกชนเช่าที่ดิน เพื่อทำสวน ทำนา ปศุชีพที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ภายใน ๑๒ เดือน ระยะเวลาเช่าเกิน ๓ ปี</p>	<p>๑. ผู้ขอเช่าเสนอเรื่องขอเช่า ๒. วัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอเรื่องผ่านเจ้าคณะปกครอง ตามลำดับขึ้นไปทั้งจังหวัด ๓. จังหวัดพิจารณาแล้วเสนอเรื่อง ให้สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ๔. สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ แจ้งจังหวัดเพื่อให้วัดจัดทำ สัญญาเช่า</p>	<p>๑. หนังสือแสดงความประสงค์ขอเช่า โดยระบุ รายละเอียดต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์การเช่า เนื้อที่ที่ขอเช่า อัตราค่าเช่า ระยะเวลาการเช่า เป็นต้น ๒. หนังสือให้ความเห็นชอบของวัด และ ผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะปกครอง ตามลำดับชั้น ความเห็นของฝ่ายบ้านเมือง ๓. สำนักงานสถิติที่ดินแบบแปลงที่ขอเช่า โดยมีขนาดเท่าต้นฉบับจริง ๔. หนังสือราคาประเมินที่ดินแปลงที่ขอเช่า ของสำนักงานที่ดินจังหวัด ๕. แผนที่แสดงตำแหน่งที่ดินโดยกำหนด มาตราส่วนให้ชัดเจน และมีขนาดเท่า ต้นฉบับจริง</p>	<p>๑. พระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ๓. มติมหาเถรสมาคม ให้กันเขต จัดประโยชน์ ๔. พระราชบัญญัติการเช่าที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔ ๕. มติคณะกรรมการ พศป. ครั้งที่ ๖/๒๕๓๕</p>	

เรื่อง	ขั้นตอนการปฏิบัติ	เอกสารประกอบเรื่อง	กฎหมาย กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม มติ คำสั่ง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>๕. - เอกชนเช่าที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคารแสวงหาผลประโยชน์ (ไม่ว่าสัญญาจะมีอายุกี่ปีก็ตาม)</p>	<p>๑. ผู้ขอเช่าเสนอเรื่องขอเช่ากับวัด ๒. วัดพิจารณาและเสนอเรื่องผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ตามลำดับชั้นไปแจ้งวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ ๓. แจ้งวัดพิจารณาแล้วเสนอเรื่องให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณา ๔. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้วนำเสนอคณะกรรมการ พศป. พิจารณาให้ความเห็นชอบ ๕. คณะกรรมการ พศป. พิจารณาแล้วสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะแจ้งให้จังหวัดแจ้งวัดจัดทำสัญญาเช่า</p>	<p>๑. หนังสือแสดงความประสงค์ขอเช่า โดยระบุรายละเอียดต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์การเช่า เนื้อที่ที่ขอเช่า อัตราค่าเช่า ระยะเวลาการเช่า เป็นต้น ๒. หนังสือให้ความเห็นชอบของวัด และผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะปกครองตามลำดับชั้น ความเห็นของฝ่ายบ้านเมือง ๓. ตำนานเอกสารสิทธิที่ดินแปลงที่ขอเช่า โดยมีขนาดที่ดินฉบับจริง ๔. หนังสือราคาประเมินที่ดินแปลงที่ขอเช่า ของสำนักงานที่ดินจังหวัด ๕. แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งที่ดิน โดยกำหนดมาตราส่วนให้ชัดเจน และมีขนาดเท่าต้นฉบับจริง ๖. แผนที่แสดงถึงปลูกสร้าง โดยกำหนดมาตราส่วนให้ชัดเจน และมีขนาดเท่าต้นฉบับจริง</p>	<p>๑. พระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ๓. มติมหาเถรสมาคม ให้กันเขตจัดประโยชน์ ๔. มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๑ โดยอนุโลม ๕. มติคณะกรรมการ พศป. ครั้งที่ ๖/๒๕๓๕ ๖. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๘ ต.ค. ๒๕๔๕</p>	

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๑

เกี่ยวกับการให้เช่าที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์เพื่อสร้างอาคารพาณิชย์

ด้วยในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๑ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๗ บัญญัติไว้ว่า เจ้าอาวาสมีหน้าที่บำรุงวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี นอกจากนี้แล้ว ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ยังกำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับวิธีดำเนินการสาธารณูปการ และ สาธารณะสงเคราะห์ไว้อีกโสดหนึ่ง

เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เจ้าอาวาส ในการจัดศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดียิ่งขึ้นตามกาลสมัย ทั้งในทางทรัพย์สินทั้งในทางผลประโยชน์กับทั้งเพื่อเป็นการปกป้องมิให้เจ้าอาวาสต้องถูกดำเนินคดี และ มิให้เกิดความผิดพลาดในการที่ต้องรับภาระในการจัดศาสนสมบัติอีกประการหนึ่ง ถึงเวลาแล้วที่ควรจะดำเนิน แนวนโยบาย เกี่ยวกับวิธีดำเนินการสาธารณูปการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ จึงสมควรที่จะให้วัดทั้งหลายได้ปฏิบัติการ ดังนี้

๑. วัดใดมีผู้ขอเช่าที่วัด หรือที่ธรณีสงฆ์เพื่อสร้างอาคารพาณิชย์ หรืออาคารอื่นใด เพื่อใช้ในการแสวงหา ประโยชน์ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นส่งแบบแปลนแผนผังการก่อสร้าง งบประมาณ ผลประโยชน์ที่วัดจะพึงได้รับ ทั้งเงินบำรุงวัด ทั้งค่าเช่าที่ดินอาคาร ร่างสัญญาการก่อสร้างไปยังกรมการศาสนา เพื่อเสนอคณะกรรมการ พศป. พิจารณาก่อน

๒. ให้คณะกรรมการ พศป. พิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่กรมการศาสนาได้รับเรื่องนั้นๆ แล้วรีบแจ้งผลการพิจารณาให้วัดทราบ

๓. วัดจะทำสัญญาเช่าได้ ในเมื่อคณะกรรมการ พศป. พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

ที่ประชุมมหาเถรสมาคมครั้งนั้น มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอ และให้กรมการศาสนาแจ้งมติเรื่องนี้ไปยัง เจ้าคณะภาคทุกภาค เพื่อสั่งการลงไปยังเจ้าคณะตามลำดับชั้นจนถึงเจ้าอาวาสภายในสังกัดให้ถือเป็นหลักปฏิบัติ ตามมติเรื่องนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

หมายเหตุ แดงการณคณะสงฆ์ เล่ม ๖๖ ตอนที่ ๘ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๑

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มติคณะกรรมการ พศป.

ที่

วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอให้ที่ดินวัดสุเทพธารามสร้างหลุมหลบภัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

เรียน อธิบดีกรมการศาสนา

ด้วยจังหวัดนครศรีธรรมราช แจ้งว่า ได้รับการเสนอแนะจากคุณขวัญแก้ว วัชรโรทัย รองราชเลขาธิการ สำนักพระราชวัง และเลขาธิการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ว่า ควรจัดสร้างอาคารหลบภัยขึ้นที่ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพะนิง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ราษฎรได้ใช้อาศัยหลบภัยเมื่อเกิดवादภัยและอุทกภัย ส่วนในยามปกติจะใช้เป็นอาคารจัดนิทรรศการแสดงผลการณั้มหาวาดภัย ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือใช้เป็นสถานที่เล่นกีฬาในร่มก็ได้ ซึ่งจังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ราษฎรเป็นอย่างมาก ในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินอันอาจเกิดจากवादภัยและอุทกภัย จึงได้เสนอโครงการของบประมาณไปยังกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต่อมากรมโยธาธิการได้จัดส่งเจ้าหน้าที่มาดำเนินการสำรวจ และได้สถานที่ที่จะใช้ก่อสร้างอาคารหลบภัยที่เหมาะสมคือบริเวณตรงข้ามวัดสุเทพธาราม หมู่ที่ ๑ ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพะนิง เนื้อที่ประมาณ ๔ ไร่เศษ ต่อมาจังหวัดได้รับแจ้งจากสำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนว่า คณะกรรมการจัดสร้างหลุมหลบภัยจากवादภัยและอุทกภัยในพื้นที่ชุมชนได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ และได้มอบให้จังหวัดนครศรีธรรมราช ขอให้ที่ดินของวัดสุเทพธาราม เพื่อใช้เป็นที่สำหรับสร้างหลุมหลบภัยดังกล่าว ซึ่งในการนี้จังหวัดได้ขออนุญาตใช้ที่ดินวัด โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาต่อเจ้าอาวาสวัดสุเทพธาราม ซึ่งเจ้าอาวาสอนุญาตและทางวัดได้สำเนาหนังสือให้เจ้าคณะฝ่ายสงฆ์ตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาคเพื่อทราบแล้ว จึงเสนอกรมการศาสนาเพื่อพิจารณา

สำนักงานศาสนสมบัติได้ตรวจสอบผังบริเวณที่ตั้งวัดแล้วปรากฏว่า วัดสุเทพธารามมีเนื้อที่ประมาณ ๓๓ ไร่เศษ มีถนนลาดตัดผ่านแบ่งที่ดินออกเป็นสองส่วน ด้านทิศใต้เป็นบริเวณที่ตั้งวัดส่วนด้านทิศเหนือเนื้อที่ประมาณ ๔ ไร่เศษ เป็นที่ว่างเปล่าไม่มีการจัดประโยชน์ จึงเห็นเป็นการสมควรที่วัดจะขอให้ทำการปกครอง (ฝ่ายกิจการพิเศษ) ใช้ที่ดินแปลงดังกล่าวเนื้อที่ ๔ ไร่เศษ เพื่อสร้างหลุมหลบภัยจากवादภัยและอุทกภัยโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาการใช้ที่ดิน เนื่องจากการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ต่อประชาชน เมื่อได้รับความเดือดร้อนเมื่อเกิดवादภัย และอุทกภัย แต่เมื่อหมดความจำเป็นในการใช้ที่ดินแปลงนี้ก็ขอให้ส่งมอบที่ดินแก่วัดทันที

กรมการศาสนาจึงสั่งให้นำเสนอคณะกรรมการ พศป. เพื่อพิจารณา

ได้นำเสนอคณะกรรมการ พศป. ในการประชุมครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๔ วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๔ เพื่อพิจารณาแล้ว

ที่ประชุมเห็นว่าที่ดินเป็นที่ของวัด เจ้าอาวาสให้ใช้ที่ดินโดยไม่มีค่าตอบแทนไม่ชอบด้วยพระวินัย จึงมีมติให้กรมการศาสนาแจ้งวัดเพื่อพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งสำนักงานศาสนสมบัติดำเนินการต่อไป.

สมศักดิ์ เลหาภักดี

(นายสมศักดิ์ เลหาภักดี)

ผู้อำนวยการสำนักงานศาสนสมบัติ

เลขาธิการคณะกรรมการ พศป.

การ:จำยอม
ผ่านทิวตมฺหะ:ที่รรณีสงม

ภาระจำยอมผ่านที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์

วัดมีสภาพเป็นนิติบุคคล และต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎกระทรวง มติมหาเถรสมาคม กฎระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม

ในเรื่องภาระจำยอมมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มติมหาเถรสมาคม ซึ่งวัดควรจะทราบ กล่าวคือ

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๗ บัญญัติว่า

“อสังหาริมทรัพย์อาจต้องตกอยู่ในภาระจำยอม โดยเจ้าของต้องยอมรับกรรมบางอย่างซึ่งกระทบถึงทรัพย์สินของตน หรือต้องงดเว้นการใช้สิทธิบางอย่างอันมีอยู่ในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินนั้นเพื่อประโยชน์แก่อสังหาริมทรัพย์อื่นๆ”

ภาระจำยอม คือทรัพย์สินชนิดหนึ่งที่ตัดทอนอำนาจกรรมสิทธิ์ โดยทำให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์อันหนึ่ง เรียกว่า “**ภายทรัพย์**” ต้องรับกรรมบางอย่างซึ่งกระทบกระเทือนทรัพย์สินของตนหรือทำให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ต้องงดเว้นการใช้สิทธิบางอย่างเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินนั้น เพื่อประโยชน์ของอสังหาริมทรัพย์อื่นที่เรียกว่า “**สามยทรัพย์**”

สรุปความหมาย วัดมีที่ดินติดกับทางสาธารณะ แต่มีเจ้าของที่ดินซึ่งอยู่ติดกับที่ดินวัด มีความประสงค์จะขอทางผ่านที่ดินวัดเพื่อออกสู่ทางสาธารณะ ที่ดินวัดที่ติดทางสาธารณะเรียกว่า **ภายทรัพย์** ส่วนที่ดินของผู้ออกผ่านที่วัด เรียกว่า **สามยทรัพย์**

การจดทะเบียนภาระจำยอม เพื่อความสมบูรณ์ตามกฎหมาย จะต้องนำโฉนดที่ดินที่เป็นภายทรัพย์ และสามยทรัพย์ ไปดำเนินการจดทะเบียน ณ สำนักงานที่ดิน โดยให้มีเงื่อนไขตามสัญญาภาระจำยอมที่วัดทำกับผู้ออกภาระจำยอม ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะได้แจ้งเงื่อนไขหลัก ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาประมวลศาสนสมบัติกลางประจำแล้ว ให้วัดทราบ

ข้อควรระวัง ระหว่างที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำลังดำเนินการเสนอเรื่องภาระจำยอมผ่านที่วัดหรือธรณีสงฆ์ ต่อคณะกรรมการพิจารณาประมวลศาสนสมบัติกลางประจำให้ความเห็นชอบตามมติมหาเถรสมาคมอยู่นั้น ห้ามมิให้วัดทำสัญญาภาระจำยอมกับผู้ออกภาระจำยอม จนกว่าสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะแจ้งให้ทราบ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายกับทางวัด

๒. **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๐ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๐** ได้มีมติให้วัดต่างๆ ปฏิบัติพอสรุปได้ว่า

๒.๑ หากวัดใดมีผู้ออกทำสัญญาเช่าที่ดินวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ของวัด เพื่อเป็นทางเข้าออก ไม่ว่าจะมีการกำหนดระยะเวลาเช่าก็ปฏิบัติตามให้วัดจัดทำในลักษณะสัญญาภาระจำยอมเท่านั้น

๒.๒ ในกรณีที่มิมีผู้ออกทำสัญญาและจดทะเบียนทางภาระจำยอมผ่านที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ให้เจ้าอาวาสวัดส่งแผนที่สังเขป ประกอบด้วย ๑. ตำแหน่งที่ตั้งวัด หรือที่ธรณีสงฆ์ ๒. ที่ดินแปลงที่ขอใช้ทางภาระจำยอม ๓. ขนาดของทางภาระจำยอม เช่น ความกว้าง ยาว ของถนน และจำนวนเนื้อที่ โดยมีมาตราส่วนให้ชัดเจน ๔. สำเนาโฉนดที่ดินแปลงที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ๕. เงินบำรุงวัด ๖. หนังสือรับรองราคาประเมินที่ดินทุกแปลงที่เกี่ยวข้องของสำนักงานที่ดินจังหวัด ปีปัจจุบัน ๗. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ออกทางภาระจำยอม หากเป็นบริษัทต้องมีสำเนาทะเบียนบริษัท (บริษัคนิติบุคคล) ระบุผู้ใดเป็นกรรมการบริษัทผู้มีอำนาจลงนาม พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ๘. หนังสือของผู้ออกทางภาระจำยอมถึงเจ้าอาวาส หากเป็นบริษัทต้องลงชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามและประทับตราบริษัท ๙. หนังสือแสดงความเห็นชอบให้จดทะเบียนภาระจำยอมออกสู่ทางสาธารณะของเจ้าอาวาสวัดและหนังสือผ่านความเห็นชอบ

ของเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ตามลำดับชั้นถึงเจ้าคณะจังหวัด เพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณางบประมาณ ศาสนสมบัติกลางประจำ (พศป.) พิจารณาให้ความเห็นชอบเงื่อนไขในสัญญาภาระจำยอมที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะแจ้งให้วัดทราบ หลังจากคณะกรรมการ พศป. ได้เห็นชอบแล้ว เป็นเงื่อนไขหลักในสัญญาภาระจำยอมที่วัดจะทำกับผู้ขอภาระจำยอม เพื่อให้วัดเสียเปรียบ

๑. ให้วัดทำสัญญาภาระจำยอมผ่านที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ของวัด โฉนดที่ดิน ขนาดกว้างกี่เมตรยาวกี่เมตร เนื้อที่ที่ตารางวา ให้แก่ นาย, นาง หรือบริษัท โฉนดที่ดินเลขที่ ไล่เลขที่โฉนดทุกแปลง เพื่อใช้เป็นทางเข้าออกสู่ ถนนสาธารณะตลอดไป

๒. ถวายเงินบำรุง จำนวนเท่าใด โดยชำระทั้งหมดในวันทำสัญญาภาระจำยอม (ไม่ใช่ชำระในวันจดทะเบียน ที่สำนักงานที่ดิน มิฉะนั้นวัดจะเสียเปรียบ เพราะเมื่อทำสัญญาภาระจำยอมแล้ว แต่ปล่อยเวลายังไม่ไปจดทะเบียน ที่สำนักงานที่ดิน)

๓. ผู้ขอใช้ทางภาระจำยอมจะต้องดูแลรักษา บำรุง ซ่อมแซมทางภาระจำยอมดังกล่าวให้อยู่ในสภาพ ที่ดีอยู่เสมอ โดยออกเงินค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น

๔. หากมีเจ้าของที่ดินแปลงอื่นขอใช้ทางภาระจำยอมนี้ด้วย วัดเพียงผู้เดียวที่จะอนุญาต และเรียกเงิน ค่าตอบแทน ผู้ขอให้ทางภาระจำยอมไม่มีสิทธิอนุญาต และเรียกค่าตอบแทนจากเจ้าของที่ดินแปลงอื่นและจากวัด

๕. ผู้ขอใช้ทางภาระจำยอมเป็นผู้ออกเงินค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนภาระจำยอมและค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ถ้ามี)

๖. ถ้าผู้ขอใช้ทางภาระจำยอมกระทำผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใด วัดมีสิทธิบอกเลิกสัญญาภาระจำยอมได้ทันที

วิธีการปฏิบัติและขั้นตอน พร้อมทั้งตัวอย่างปัญหา

๑. ให้ผู้ขอภาระจำยอมทำหนังสือถึงเจ้าอาวาส เพื่อขอทำสัญญาและจดทะเบียนภาระจำยอม โดยระบุ ขนาดกว้าง ยาว ของถนนและจำนวนเนื้อที่ทั้งหมด เป็นตารางวา พร้อมทั้งแผนที่ ตั้งวัด สิ่งก่อสร้าง กุฏิ เสนาสนะ ศาลาการเปรียญ โบสถ์วิหาร แผนที่ถนนผ่านบริเวณใดมีสิ่งก่อสร้างอะไรบ้างในบริเวณใกล้เคียงถนน พร้อมทั้ง เสนอเงินบำรุงวัด

๒. หนังสือเจ้าอาวาสถึงผู้ว่าราชการจังหวัด แสดงความเห็นชอบให้ผู้ขอจดทะเบียนภาระจำยอมระบุ ขนาดกว้าง ยาว ถนน เนื้อที่ โฉนดเลขที่ พร้อมหนังสือผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะตามลำดับชั้นถึงเจ้าคณะ จังหวัด พร้อมแผนที่พอสังเขป และหนังสือราคาประเมินที่ดินทุกแปลง ทั้งของวัดที่จะเป็นภาระจำยอม และ ของเอกชนผู้ขอที่ได้รับประโยชน์จากภาระจำยอมของสำนักงานที่ดินจังหวัด ปีปัจจุบัน โดยผู้ขอภาระจำยอม เป็นผู้ไปติดต่อ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดเมื่อเอกสารครบแล้วให้นำเรื่องทั้งหมดไปยังที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และเพื่อให้เป็นไปตามมติของมหาเถรสมาคม ขอให้จังหวัดส่งเรื่องให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการต่อไป

ปัญหาที่เคยมี

๑. ที่ดินของเอกชนที่ติดกับวัดมีหลายแปลงหลายโฉนดที่ติดต่อกัน แต่แจ้งว่ามีโฉนดเดียวแปลงเดียว ทำให้วัดเสียประโยชน์ในการคิดค่าบำรุง ดังนั้น ขอให้ไวยาวัจกรตรวจสอบว่าผู้ขอภาระจำยอมมีที่ดินที่ได้ประโยชน์ ซึ่งติดกับที่วัด กี่แปลง กี่โฉนด

๒. ทางภาระจำยอมซึ่งผ่านที่วัด หรือที่ธรณีสงฆ์ ควรอยู่ชิดด้านใดด้านหนึ่งของวัดเนื่องจากถ้าผ่าน กลางที่วัด คณะกรรมการ พศป. จะไม่เห็นด้วย ทำให้ต้องเสียเวลาทำเรื่องใหม่

๓. หากส่วนราชการจะทำถนนผ่านที่วัด เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็นสาธารณะควร ดำเนินการเกี่ยวกับค่าพาณิชยกรรม ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ไม่ใช่ภาระจำยอม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๐

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๒๒๑/๒๕๕๐

เรื่อง การทำสัญญาและจดทะเบียนทางภาระจำยอมผ่านที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ของวัด
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานศาสนสมบัติ

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ เลขาธิการมหาเถรสมาคม เสนอว่า ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง” กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) กำหนดวิธีการเพื่อกำเนนการในเรื่องดังกล่าว แต่คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) กำหนดวิธีการดำเนินการไว้แต่เฉพาะการให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลบนา หรือที่วัดที่กันไว้เป็นที่จัดประโยชน์ที่มีกำหนดระยะเวลาเช่าเกินสามปีเท่านั้น ไม่ครอบคลุมไปถึงวิธีการในการจดทะเบียนทางภาระจำยอม ซึ่งกรมการศาสนาสมควรแก้กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ให้ครอบคลุมไปถึงเรื่องจดทะเบียนทางภาระจำยอมด้วย เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญไม่น้อยกว่าเรื่องการให้เช่า กรมการศาสนาจึงได้แก้ไขกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการซึ่งต้องใช้เวลาอีกนานกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ และตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๗ บัญญัติไว้ว่า เจ้าอาวาสมีหน้าที่บำรุงวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี นอกจากนี้แล้วตามกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ยังกำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับวิธีดำเนินการสาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ไว้อีกโสดหนึ่ง

เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เจ้าอาวาส ในการจัดศาสนสมบัติวัดให้เป็นไปด้วยดียิ่งขึ้นตามกาลสมัย ทั้งในทางทรัพย์สินทั้งในทางผลประโยชน์กับทั้งเพื่อเป็นการปกป้อง มิให้เจ้าอาวาสต้องถูกดำเนินคดี และมิให้เกิดความผิดพลาดในการที่ต้องรับภาระในการจัดศาสนสมบัติวัดอีกประการหนึ่ง สมควรจะดำเนินแนวนโยบายเกี่ยวกับวิธีดำเนินการสาธารณูปการ ให้ครอบคลุมถึงเรื่องจดทะเบียนทางภาระจำยอมด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ จึงสมควรที่จะให้วัดทั้งหลายได้ปฏิบัติการ ดังนี้

๑. หากวัดใดมีผู้ขอทำสัญญาเช่าที่ดินวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดเพื่อเป็นทางเข้าออก ไม่ว่าจะมิกำหนดระยะเวลาเช่าก็ป้ก็ตาม ให้วัดจัดทำในลักษณะสัญญาภาระจำยอมเท่านั้น

๒. ในการที่มีผู้ขอทำสัญญา และจดทะเบียนทางภาระจำยอมผ่านที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ให้เจ้าอาวาสวัดนั้น ส่งแผนผังสังเขปประกอบด้วย ตำแหน่งที่ตั้งวัด หรือที่ธรณีสงฆ์ ที่ดินแปลงที่ขอใช้ทางภาระจำยอม ขนาดของทางภาระจำยอม เช่น ความกว้าง ความยาว และจำนวนเนื้อที่ โดยเข้ามาตราส่วนให้ชัดเจน สำเนาโฉนดที่ดินแปลงที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เงินบำรุงวัด เงื่อนไขพิเศษอื่นๆ ไปยังกรมการศาสนา เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณางบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำ (พศป.) พิจารณาก่อน

๓. ให้คณะกรรมการพิจารณางบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำ (พศป.) พิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่กรมการศาสนาได้รับเรื่องนั้นๆ และหลักฐานครบถ้วนถูกต้อง แล้วรีบแจ้งผลการพิจารณาให้วัดทราบ

๔. วัดจะทำสัญญา และจดทะเบียนการจำยอมได้ต่อเมื่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำ (พศป.) พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

กรมการศาสนาเห็นควรนำเสนอคณะกรรมการพิจารณางบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำ (พศป.) เพื่อพิจารณาก่อนจะนำเสนอมหาเถรสมาคม เมื่อมหาเถรสมาคมเห็นชอบตามข้อเสนอ กรมการศาสนาจะได้แจ้งมติเรื่องนี้ไปยังเจ้าคณะภาคทุกภาค เพื่อส่งการลงไปยังเจ้าคณะตามลำดับชั้น จนถึงเจ้าอาวาสวัดทุกวัดภายในสังกัด ให้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ได้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณางบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำ (พศป.) ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๔๐ วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๐ พิจารณาแล้ว

ที่ประชุมมีมติควรให้ความเห็นชอบตามที่กรมการศาสนาเสนอ และให้นำเสนอมหาเถรสมาคม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบตามที่คณะกรรมการพิจารณางบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำ (พศป.) เสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการตามมติมหาเถรสมาคมต่อไป

ประยูร รักยิ้ม
(นายประยูร รักยิ้ม)

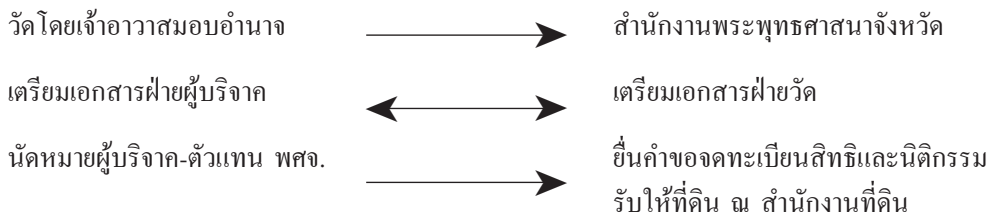
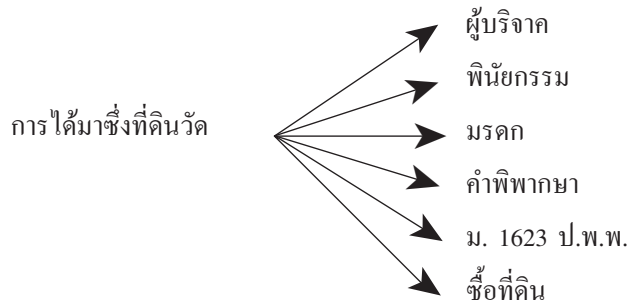
การไต่มาซึ่งทัศนของวัด

การได้มาซึ่งที่ดินของวัด

- ▶ ได้มาโดยมีผู้บริจาค (ยกให้)
- ▶ ได้มาโดยพินัยกรรม
- ▶ ได้มาโดยมรดก
- ▶ ได้มาโดยคำพิพากษา
- ▶ ได้มาโดย ม. 1623 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ (ได้มาระหว่างเป็นพระภิกษุ)
- ▶ ได้มาโดยการซื้อที่ดิน

การได้มาซึ่งที่ดินของวัด

สนง.ที่ดินจังหวัด...../สาขา.....ตรวจหลักฐาน นำเสนอ รมต.มหาดไทยพิจารณาอนุญาตตามม.84 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

กรณีวัดมีที่ดินเดิม เมื่อรวมกับที่ดินรับบริจาคแล้วเกิน 100 ไร่ กรมที่ดิน/จังหวัดจะส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็น

สนง.ที่ดินจังหวัด...../สาขา นัดผู้บริจาค-ตัวแทน พศจ. จดทะเบียนรับให้ที่ดินเป็นชื่อวัด
สนง.พศจ. เก็บรักษาเอกสารสิทธิที่ดินฉบับตัวจริงไว้ (ตามระเบียบการเก็บหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน ปี พ.ศ. 2524)

รับให้ที่ดินแทนวัดมีพระสงฆ์

👉 ช่วงการดำเนินการ

- ◆ รับเรื่อง
- ◆ ตรวจสอบเอกสาร
- ◆ ทำหนังสือเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อมอบหมายเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการจดทะเบียนรับให้ที่ดินแทนวัด ณ สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขา.....
- ◆ เจ้าหน้าที่ และผู้บริจาคที่ดิน นัดหมายไปยื่นคำขอจดทะเบียน ณ สำนักงานที่ดิน..... เจ้าหน้าที่ให้ถ้อยคำใน ทค.๑๖
- ◆ รอเจ้าพนักงานที่ดินแจ้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาอนุญาตตามมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
- ◆ เจ้าหน้าที่และผู้บริจาคที่ดิน นัดหมายไปจดทะเบียนรับโอนที่ดินให้วัด เอกสารที่ใช้ประกอบในการพิจารณา

เอกสารที่ใช้ประกอบในการพิจารณา

ฝ่ายวัด	ฝ่ายผู้บริจาค
รายการแสดงฐานะของวัด สำเนาใบประกาศตั้งวัด/หนังสือรับรองสภาพวัด สำเนาใบสุทธิเจ้าอาวาส สำเนาใบตราตั้งเจ้าอาวาส, ใบเลื่อนสมณศักดิ์ (ถ้ามี) บัญชีที่ดินของวัดพร้อมสำเนาเอกสารสิทธิ์ที่ดินของวัด บัญชีสิ่งปลูกสร้างในวัด (กว้าง x ยาว)	หนังสือแสดงเจตนาขายที่ดินให้วัด สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน กรณีสมรส ต้องมีหนังสือยินยอมคู่สมรส สำเนาเอกสารสิทธิ์ที่ดินแปลงที่จะยกให้

หมายเหตุ อัตราค่าธรรมเนียมที่ต้องชำระร้อยละ 0.01 ของราคาประเมินที่ดินกรณีวัดรับให้ที่ดินร่วมกับของเดิมที่มีอยู่แล้วไม่เกิน 50 ไร่ และเป็นที่ตั้งศาสนสถาน และค่าอากร ร้อยละ .50 บาท ของราคาประเมินที่ดิน (ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๑๒๑ แห่งประมวลรัษฎากร)

ขั้นตอนการจดทะเบียนรับให้ที่ดิน (ยกที่ดินถวายวัด)

ขั้นตอนการปฏิบัติ	เอกสารประกอบเรื่อง
๑. ในกรณีมีผู้บริจาคที่ดินให้วัด ๑. กรณีมอบส่วนราชการดำเนินการแทนวัด <ul style="list-style-type: none"> ๑.๑ ส่วนกลาง (กทม.) ให้วัดมีลิขสิทธิ์ มอบสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นตัวแทน ๑.๒ ส่วนภูมิภาค ให้วัดมีลิขสิทธิ์มอบสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นตัวแทนวัด 	๑. โฉนดที่ดินของผู้ถวาย ๒. หนังสือยินยอมคู่สมรสผู้ถวาย ๓. สำเนาบัตรประจำตัวผู้ถวายและของคู่สมรส (ถ้ามี) ๔. สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ถวายและของคู่สมรส (ถ้ามี) ๕. หนังสือมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ / ไวยาวัจกร / ทายกทายิกา (แล้วแต่กรณี) ไปดำเนินการรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน

ขั้นตอนการปฏิบัติ	เอกสารประกอบเรื่อง
<p>๒. กรณีวัดดำเนินการรับให้ที่ดินเอง</p> <p>๒.๑ วัดโดยเจ้าอาวาสมอบอำนาจให้ไวยาวัจกร / ทายกทายิกาที่เชื่อถือเป็นผู้ไปดำเนินการแทนวัด</p> <p>* ทั้ง ๒ กรณี การเตรียมเอกสารจะเหมือนกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สำเนาบัตรประจำตัวผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ
<p>๒. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ในส่วนกลาง) หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด (ในส่วนภูมิภาค) สอบสวนที่ดินว่าใครเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในกรณีที่ผู้ถวายมีคู่สมรสต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสด้วย</p>	
<p>๓. ตรวจสอบทรัพย์สินของวัดทั้งหมด</p> <ul style="list-style-type: none"> - แยกเป็นที่ดินของวัดเดิมมีที่เปลี่ยนแปลง เนื้อที่เท่าไร พร้อมสำเนาเอกสารสิทธิ์ - รายรับรายจ่ายของวัดย้อนหลัง ๓ ปี 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบรายการแสดงฐานะของวัด - สำเนาดราดตั้งเจ้าอาวาส - สำเนาใบพระราชทานวิสุงคามสีมา
<p>๔. นัดหมายผู้ถวายเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งที่ดินของวัดวาอารามตามกฎหมาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - หนังสือเชิญพบผู้ถวายเพื่อยื่นคำขอไปสำนักงานที่ดิน
<p>๕. เมื่อกรมที่ดินรับเรื่องจะนำเรื่องการถวายที่ดินให้วัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาอนุญาตตามมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นำเรื่องราวทั้งหมดให้กรมที่ดินเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยพิจารณาอนุญาต
<p>๖. นัดกับผู้ถวายไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้เป็นของวัด ณ สำนักงานที่ดินสาขานั้นๆ</p>	
<p>๗. เมื่อจดทะเบียนรับโอนกรรมสิทธิ์เป็นของวัดเรียบร้อยแล้ว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในส่วนกลาง ให้นำเอกสารสิทธิ์ที่ดินส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเก็บรักษา - ในส่วนภูมิภาค ส่งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเก็บรักษา 	<ul style="list-style-type: none"> - ตามระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๔
<p>8. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ในส่วนกลาง) หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด (ในส่วนภูมิภาค) จะดำเนินการเสนอคณะสงฆ์ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ถวายที่ดินให้วัด และหากที่ดินที่ถวายอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ในส่วนกลาง) หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด (ในส่วนภูมิภาค) จะได้ประสานและดำเนินการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ผู้ถวายต่อไป</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ใบประเมินราคาที่ดินแปลงที่ถวายจากสำนักงานที่ดินที่ไปจดทะเบียน

รายการแสดงฐานะวัด.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

- ข้อ ๑. ชื่อวัด.....ประเภท.....ชั้น.....ชนิด.....
- ข้อ ๒. ตั้งเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.
- ข้อ ๓. ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.
- ข้อ ๔. สถานที่ตั้งวัด เลขที่.....ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
- ข้อ ๕. จำนวนพระภิกษุสามเณรในวัด
- ๕.๑ ในระยะเวลาเข้าพรรษา มีพระภิกษุจำพรรษาประมาณ.....รูป สามเณร.....รูป
อุบาสก อุบาสิกา.....คน ศิษย์วัด.....คน
- ๕.๒ นอกพรรษาโดยปกติมีพระภิกษุประมาณ.....รูป สามเณร.....รูป
อุบาสก อุบาสิกา.....คน ศิษย์วัด.....คน.....เป็นเจ้าอาวาส
- ข้อ ๖. รายได้ของวัด
- ๖.๑ เงินบริจาคประมาณปีละบาท
- ๖.๒ เงินผลประโยชน์ประมาณปีละ.....บาท โดยได้จาก
- ก. ค่าเช่าที่ธรณีสงฆ์ประมาณปีละ.....บาท
- ข. ค่าเช่าที่กักตุนประมาณปีละ.....บาท
- ค. ค่าเช่ารับฝากรถประมาณปีละ.....บาท
- ง.
- ข้อ ๗. รายจ่ายของวัด
- ๗.๑ ค่ากระแสไฟฟ้าประมาณปีละ.....บาท
- ๗.๒ ค่าน้ำประปาประมาณปีละ.....บาท
- ๗.๓ ค่าภัตตาหารประมาณปีละ.....บาท
- ๗.๔ ค่าบำรุงการศึกษาปริยัติธรรมประมาณปีละ.....บาท
- ๗.๕ ค่ารักษาความสะอาดวัดประมาณปีละ.....บาท
- ๗.๖ ค่าซ่อมแซมเสนาสนะและถาวรวัตถุในวัดประมาณปีละ.....บาท
- ข้อ ๘. วัด.....มีที่ดินอยู่ก่อนแล้ว.....แปลง ใช้ประโยชน์เป็นที่ตั้งวัด.....แปลง
ที่ธรณีสงฆ์.....แปลง รวมเนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา ตามบัญชีแนบท้ายนี้
- ข้อ ๙. วัด.....มีความประสงค์ขออนุญาตถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพิ่มอีก.....แปลง
เนื้อที่ประมาณ.....ไร่.....งาน.....ตารางวา ตามโฉนดเลขที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
เพื่อใช้ประโยชน์.....
- ข้อ ๑๐. เมื่อได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนรับโอนที่ดินดังกล่าวในข้อ ๑๐ วัด.....
จะมีที่ดินไว้ในกรรมสิทธิ์รวมทั้งสิ้นประมาณ.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
- ข้อ ๑๑. เหตุผลและความจำเป็นที่ขออนุญาต
- ๑๑.๑
- ๑๑.๒

เจ้าอาวาส

อัตราค่าธรรมเนียมและภาษีในการจดทะเบียนรับให้ที่ดินของวัด

ค่าธรรมเนียม ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗ ข้อ ๒ (๓) (จ) กำหนดไว้ว่า “ค่าจดทะเบียนเฉพาะในกรณีที่ว่าอาคาราม วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก หรือมัซยิดอิสลามเป็นผู้รับให้ เพื่อใช้เป็นที่ตั้งศาสนสถาน ทั้งนี้ ในส่วนที่ได้มารวม กับที่ดินที่มีอยู่ก่อนแล้วไม่เกิน ๕๐ ไร่ เรียกตามราคาประเมินทุนทรัพย์ตามที่คณะกรรมการกำหนดราคาประเมิน ทุนทรัพย์กำหนดร้อยละ ๐.๐๑ (ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๗๖ ก. วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๑)

ค่าภาษีธุรกิจเฉพาะ ที่กระทรวงการคลัง โดยกรมสรรพากรได้ตราพระราชกฤษฎีกาออกตามความ ในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๒๖) พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยยกเว้นภาษีเงินได้ที่ดินบุคคลและภาษีธุรกิจเฉพาะ สำหรับการ โอนกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในที่ดิน โดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่วัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เฉพาะ การโอนที่ดินส่วนที่เหลือให้วัดไม่เกิน ๕๐ ไร่ (ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๗๐ ก. วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๑)

ค่าภาษีเงินได้ ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๒๑๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ข้อ ๑ “(๔๕) เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในที่ดิน โดยไม่มี ค่าตอบแทนให้แก่วัด วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก หรือมัซยิด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ทั้งนี้เฉพาะ การโอนที่ดินที่ทำให้อาคาร วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก หรือมัซยิด ที่มีที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่” (ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๗๕ ก. วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๑) เป็นเงินได้พึงประเมินที่ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้

ค่าอากร กำหนดให้เรียกเก็บค่าอากร ร้อยละ ๐.๕๐ บาท ของราคาประเมินที่ดินได้รับการยกเว้น ตามมาตรา ๑๒๑ แห่งประมวลรัษฎากร (ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๕๑๐/๑๓๐๐ ลว ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๘)

ขั้นตอนการจดทะเบียนรับให้ที่ดินศาสนสมบัติกลาง (ศบก.)

ขั้นตอนการปฏิบัติ	เอกสารประกอบเรื่อง
<p>๑. กรณีมีผู้บริจาคที่ดินให้ศาสนสมบัติกลาง (ศบก.)</p> <p>๑.๑ ในส่วนภูมิภาค (ต่างจังหวัด)</p> <p>สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมอบอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด (มอบสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด มาตรา ๓๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔) สอบสวนที่ดินว่าใครเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในกรณีผู้ยกที่ดินมีคู่สมรสต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสด้วย</p>	<p>๑. โฉนดที่ดินของผู้ยกที่ดิน</p> <p>๒. หนังสือยินยอมคู่สมรส</p> <p>๓. สำเนาบัตรประจำตัวผู้ยกที่ดิน และของคู่สมรส (ถ้ามี)</p> <p>๔. สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ยกที่ดิน</p> <p>๕. หนังสือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการจดทะเบียนรับให้ที่ดิน</p>
<p>๒. นัดหมายผู้ยกที่ดินเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนรับให้ที่ดินเพื่อประโยชน์แก่พระศาสนา (ศาสนสมบัติกลาง)</p>	<p>๒. หนังสือเชิญพบผู้ยกที่ดินเพื่อนัดหมายไปสำนักงานที่ดิน</p>
<p>๓. เมื่อสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขาได้รับเรื่อง ตรวจสอบ บันทึกถ้อยคำใน ทด.๑๖ เรียบร้อย</p>	<p>๓. เอกสารประกอบ ๑ - ๕ (ข้างต้น)</p>
<p>๔. เจ้าพนักงานที่ดินจะทำการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเจ้าของที่ดิน เป็น “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ศาสนสมบัติกลาง)”</p>	<p>๔. ค่าธรรมเนียมการโอนฯ ค่าอากร ได้รับการยกเว้น (มาตรา ๑๒๑ ประมวลรัษฎากร)</p>
<p>๕. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำโฉนดที่ดินที่บันทึกหลักฐานทางทะเบียนที่ดิน “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ศาสนสมบัติกลาง)” แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อให้ดำเนินการเสนอคณะสงฆ์ออกไปอนุโมทนาบัตร ซึ่งลงนามโดยสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกให้แก่ผู้ยกที่ดินให้ศาสนสมบัติกลางต่อไป</p>	<p>๕. สำเนาโฉนดที่ดินแปลงที่ดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ราคาประเมินที่ดินแปลงที่รับให้ ซึ่งออกโดยสำนักงานที่ดินจังหวัด - แผนผังแสดงที่ตั้งของที่ดิน พร้อมระบุสถานที่ใกล้เคียง

การดำเนินกร
พาติกรรมที่ต้นวัดทะเลที่ต้น
ศาลานานับัตกาล

การดำเนินการพาติกรรมที่ดินวัด/

ที่ดินศาสนสมบัติกลาง ตามมาตรา ๓๔

วรรคสอง แห่ง พรบ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๕

- ▶ ขั้นตอนรวบรวมเอกสารเสนอมหาเถรสมาคมพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- ▶ กรณีอุทธรณ์ แจ้งผลอุทธรณ์ให้ มส. ทราบ
- ▶ กรณีมีการเพิ่มขึ้น/ลดลง ของเนื้อที่ที่เวนคืนนำเสนอ มส. เพื่อทราบ
- ▶ การขอใช้เงินค่าพาติกรรมเพื่อการก่อสร้าง / ซ่อมแซมถาวรวัตถุ
ภายในวัดเสมอ มส. พิจารณานุมัติให้ยืมเงินพาติกรรม
- ▶ วัดขอซื้อที่ดิน โดยใช้เงินพาติกรรม นำเสนอ มส. ให้ความเห็นชอบ

“ผาติกรรม” แปลว่า การทำให้เจริญ ใช้ในวินัยว่า การจำหน่ายครุภัณฑ์ เพื่อประโยชน์สงฆ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเอาของเหลวแลกเปลี่ยนเอาของดีกว่าให้แก่สงฆ์ เช่น เอาที่วัดไปทำอย่างอื่นแล้วสร้างวัดถวายใหม่เป็นการชดใช้

การผาติกรรมที่ดินวัด คือการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินวัด ไม่ว่าจะเป็นที่ตั้งวัด หรือที่ธรณีสงฆ์ให้แก่ส่วนราชการซึ่งจำเป็นต้องใช้ที่ดินวัดในการก่อสร้างต่างๆ อาทิ เช่น ถนนทางหลวง คลองชลประทาน เขื่อนอ่างเก็บน้ำ ฯลฯ โดยการผาติกรรมดังกล่าว ต้องมีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด หรือที่ธรณีสงฆ์ให้หน่วยราชการนั้นๆ หรือมีพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ม.๓๔ แห่ง พรบ.คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

เงินค่าผาติกรรม หมายถึง ค่าทดแทนที่ดินซึ่งหน่วยงานส่วนราชการที่มีความจำเป็นต้องใช้ที่ดินวัดในการก่อสร้างต่างๆ จ่ายทดแทนค่าที่ดินให้แก่วัด

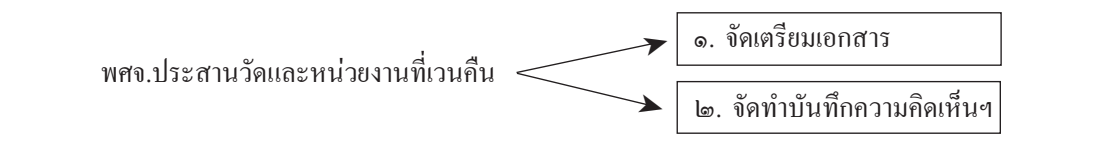
วัดจะสามารถรับเงินค่าผาติกรรม ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคมก่อน

การอุทธรณ์ กรณีวัดที่ถูกเวนคืนที่ดินไม่พอใจค่าผาติกรรมที่หน่วยงานเวนคืนกำหนดไว้ในเบื้องต้น วัดสามารถอุทธรณ์ต่อ รมต.ผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาได้ (ม.๒๕, ม.๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐)

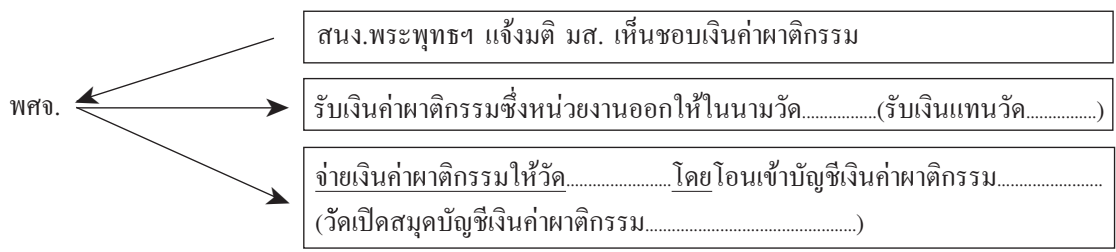
เงินที่ได้รับเพิ่มจากการอุทธรณ์ ทั้งหมดถือเป็นเงินค่าผาติกรรมด้วยเช่นกัน มส. ได้มีมติ ครั้งที่ ๓๓/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ เงินที่ได้รับเพิ่มจากการอุทธรณ์ทั้งหมดให้นำฝากธนาคารในบัญชีเงินค่าผาติกรรมที่ดินของวัดนั้นๆ และให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับเงินค่าผาติกรรม โดยใช้ได้แต่ดอกผล

กรมการศาสนาได้แจ้งมติดังกล่าวให้เจ้าคณะจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดทราบแล้ว.

การดำเนินการผาติกรรมที่ดินของวัด ตาม ม.๓๔ วรรคสอง แห่ง พรบ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๕

พศจ.ทำหนังสือแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติโดยแนบ ๑+๒ เพื่อนำเสนอมหาเถรสมาคม (มส.) ให้ความเห็นชอบ

บันทึกความคิดเห็น

เรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์
ให้แก่.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ตามที่.....ได้ขอ ผาดิกรรม ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์
ของวัด.....ตาม โฉนดเลขที่..... น.ส.๓ เลขที่.....
 น.ส.๓ ก เลขที่..... ส.ค.๑ เลขที่.....
ในท้องที่ ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ซึ่งถูกแนวเขต.....โครงการ.....

เป็นจำนวนเนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
กำหนดอัตราค่า ผาดิกรรม ในราคาไร่ละ.....บาท.....สตางค์
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น.....บาท.....สตางค์

ผลการตรวจสอบเนื้อที่ ปรากฏว่า ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ แปลงนี้
เนื้อที่ทั้งหมด.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
เมื่อโอนไปแล้วจำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
คงเหลือเนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

และได้สอบถามราคาประเมินจากสำนักงานที่ดินจังหวัดแล้ว ปรากฏว่าทางราชการได้กำหนดราคา
ประเมินไว้ไร่ละ.....บาท.....สตางค์

พิจารณาแล้วเห็นว่า

- เห็นชอบ
 ไม่เห็นชอบ เนื่องจาก.....
.....

(ลงชื่อ).....ไวยวัจกร

()

(ลงชื่อ).....เจ้าอาวาส

()

ความเห็นของเจ้าคณะพระสังฆาธิการต้นสังกัด

ความเห็นของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง

ความคิดเห็นเจ้าคณะอำเภอ

- เห็นชอบ
- ไม่เห็นชอบ เนื่องจาก.....

.....

(ลงชื่อ).....เจ้าคณะอำเภอ.....

()

ความคิดเห็นนายอำเภอ

- เห็นชอบ
- ไม่เห็นชอบ เนื่องจาก.....

.....

(ลงชื่อ).....นายอำเภอ

()

ความคิดเห็นเจ้าคณะจังหวัด

- เห็นชอบ
- ไม่เห็นชอบ เนื่องจาก.....

.....

(ลงชื่อ).....เจ้าคณะจังหวัด.....

()

ความคิดเห็นผู้ว่าราชการจังหวัด

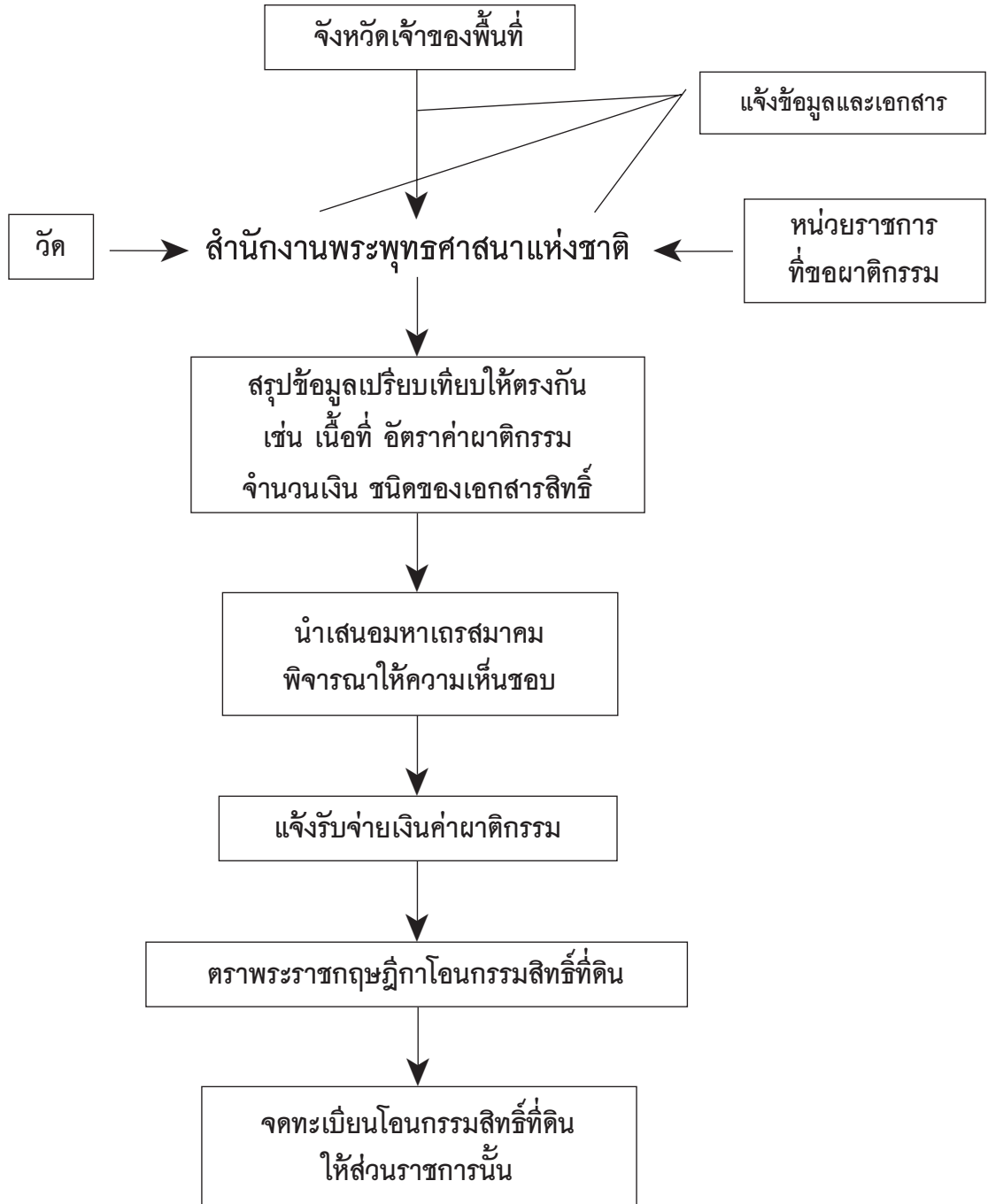
- เห็นชอบ
- ไม่เห็นชอบ เนื่องจาก.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

()

กรณีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๖/๒๕๕๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๗๕/๒๕๕๗

เรื่อง ค่าภาคธรรมที่เพิ่มขึ้นของวัดในสองวิหาร จังหวัดสมุทรปราการ

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๖/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า แขวงการทางสมุทรปราการ กรมทางหลวง ได้มีหนังสือที่ คค ๐๖๒๕/๕/จค/๗๐๑๓ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖ แจ้งว่า วัดในสองวิหารได้ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ รังวัดที่ดินที่ถูกแนวเขตทางหลวง กรณีที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตทางหลวงในบริเวณที่จะเวนคืน เพื่อก่อสร้างทางหลวงพิเศษหมายเลขที่ ๓๗ สายถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร (ด้านใต้) ตอนทางแยกต่างระดับศรีนคินทร์-ทางแยกต่างระดับเทพารักษ์ ซึ่งโครงการดังกล่าวตัดผ่านที่ธรณีสงฆ์วัดในสองวิหาร โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๓๓ ตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่กำหนดเวนคืนเดิม ๑ ไร่ ๓ งาน ๒๔ ตารางวา แต่เนื้อที่ตามผลการรังวัดของสำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ ๑ ไร่ ๓ งาน ๗๕ ตารางวา ปรากฏว่า เนื้อที่ที่เวนคืนเพิ่มขึ้น ๕๑ ตารางวา อัตราค่าภาคธรรมตารางวาละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงินค่าภาคธรรมที่ดินวัดในสองวิหารจะได้รับเพิ่ม ๒๕๕,๐๐๐ บาท (สองแสนห้าหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นว่า เรื่องค่าภาคธรรมที่ธรณีสงฆ์ของวัดในสองวิหารได้เคยผ่านความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคมแล้ว ตามมติมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๓๐/๒๕๕๕ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ดังนั้น เมื่อแขวงการทางสมุทรปราการ กรมทางหลวง แจ้งว่า เนื้อที่ที่เวนคืนเพิ่มขึ้น ๕๑ ตารางวา และวัดในสองวิหารได้รับค่าภาคธรรมเพิ่มขึ้น จำนวน ๒๕๕,๐๐๐ บาท (สองแสนห้าหมื่นห้าพันบาทถ้วน) แล้วจึงเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ

ที่ประชุมรับทราบ และเงินค่าภาคธรรมที่ได้รับเพิ่มขึ้นจำนวน ๒๕๕,๐๐๐ บาท (สองแสนห้าหมื่นห้าพันบาทถ้วน) ให้ตั้งเป็นทุนของวัดไว้ โดยให้นำฝากธนาคารออมสินหรือธนาคารพาณิชย์ ห้ามนำไปใช้จ่ายอย่างอื่น ให้ใช้ได้แต่ดอกผลเท่านั้น เมื่อได้ตั้งเป็นทุนและนำฝากธนาคารแล้วให้แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทราบ และให้ปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๖/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการฝากและสั่งจ่ายเงินค่าภาคธรรมอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้ง รายงานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ภายใน ๑๐ วัน

พลตำรวจโท

(อุดม เจริญ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ที่ กค ๐๖๒๕/๕/จค/๓๐๑๓

แขวงกรทางสมุทรปราการ กรมทางหลวง
ถนนศรีนครินทร์ เขตบางนา
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๖๐

๕ กันยายน ๒๕๔๖

เรื่อง ค่าพาติกรรมของวัดในสองวิหารในส่วนเพิ่มเติม
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
อ้างถึง หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ พ.ศ. ๐๐๐๕/๔๕๔ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖
แจ้งกรมทางหลวงเรื่องการจ่ายค่าพาติกรรมแก่วัดในสองวิหาร

ตามหนังสืออ้างถึง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แจ้งให้กรมทางหลวงจ่ายค่าพาติกรรม
ที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๓๓ ตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการของวัดในสองวิหาร
ซึ่งถูกแนวเขตทางหลวงพิเศษหมายเลข ๓๖ สายถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานครด้านใต้ จำนวน
๓,๖๒๐,๐๐๐.- บาท ความละเอียดปรากฏดังแจ้งนั้น

แขวงกรทางสมุทรปราการ กรมทางหลวง ขอเรียนว่าวัดในสองวิหารได้ให้สำนักงานที่ดิน จังหวัด
สมุทรปราการ รั้งวัดที่ดินที่ถูกแนวทางหลวง ผลการรั้งวัดได้เนื้อที่ถูกแนวทางหลวงเพิ่มขึ้นจาก ๑-๓-๒๔ ไร่
เป็น ๑-๓-๑๕ ไร่ ทำให้กรมทางหลวงต้องจ่ายค่าพาติกรรมเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวน ๒๕๕,๐๐๐.- บาท ดังนั้น
แขวงกรทางสมุทรปราการ กรมทางหลวงจึงแจ้งมาเพื่อโปรดดำเนินการส่งเรื่องให้มหาเถรสมาคมรับทราบ และ
ขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทำหนังสือมอบหมายในเรื่องการรับค่าพาติกรรมเพิ่มเติมแจ้งแก่กรม
ทางหลวงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอณมัสการมาด้วยความนับถือ

บุญส่ง ไชยโชติ

(นายบุญส่ง ไชยโชติ)

นายช่างแขวงกรทางสมุทรปราการ
ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่เวณคินฯ

โครงการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน

โทร. ๐ ๒๓๕๘ ๕๒๓๒

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๕/๒๕๔๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๗๑/๒๕๔๗

เรื่อง วัดบ้านเลนสระกระจับ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขออนุมัติใช้เงินค่าผาติกรรม

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๕/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีหนังสือที่ วร ๐๒๓๕/๑๕๓๕๔ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๖ แจ้งว่า วัดบ้านเลนสระกระจับ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะดำเนินการก่อสร้างหอสวดมนต์เพื่อใช้ประกอบพิธีทางศาสนาของพระสงฆ์ และบริการพุทธศาสนิกชนที่มาใช้หรือทำกิจกรรมภายในวัด เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กชั้นเดียว งบประมาณการก่อสร้าง ประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามล้านบาทถ้วน) และทางวัดสามารถหางบประมาณได้จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาทถ้วน) แล้ว จึงมีความประสงค์ขออนุมัติใช้เงินค่าผาติกรรมของวัดบางส่วน จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) เพื่อใช้ในการก่อสร้างดังกล่าว

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า เรื่องค่าผาติกรรมที่ตั้งวัดของวัดบ้านเลนสระกระจับ ได้เคยผ่านความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคมแล้ว ตามมติมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๔๔/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ เป็นเงินค่าผาติกรรมทั้งสิ้น ๒,๐๐๘,๕๐๐ บาท (สองล้านแปดพันห้าร้อยบาทถ้วน) และการขออนุมัติใช้เงินค่าผาติกรรม จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) ดังกล่าว ได้ผ่านความเห็นชอบจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการเจ้าสังกัดตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาค ๒ แล้ว

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่า หากมีความจำเป็นเร่งด่วน ให้วัดบ้านเลนสระกระจับยืมเงินค่าผาติกรรมจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างหอสวดมนต์ดังกล่าวได้ และให้วัดบ้านเลนสระกระจับเร่งหาเงินมาใช้คืนตามจำนวนที่ยืมไปแล้วนำเงินเข้าบัญชีฝากเป็นเงินค่าผาติกรรมตามเดิมเพื่อรักษาเงินค่าผาติกรรมของวัดไว้

พลตำรวจโท

(อุดม เจริญ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

โครงการสร้างหอสวดมนต์วัดบ้านเลนสระกระชับ

อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. ชื่อโครงการ

“สร้างหอสวดมนต์วัดบ้านเลนสระกระชับ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

พระครูพิศาลปัญญารุทธ เจ้าอาวาสวัดบ้านเลนสระกระชับ

๓. หลักการและเหตุผล

หอสวดมนต์ของวัดเป็นเสนาสนะที่สำคัญ มีความจำเป็นต้องใช้สำหรับพระสงฆ์ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น เก็บพระไตรปิฎก นอกจากนี้ยังต้องใช้ประกอบศาสนกิจต่างๆ เป็นเสนาสนะเอนกประสงค์ สามารถใช้ในกิจการอื่นๆ ของวัดได้

วัดบ้านเลนสระกระชับเป็นวัดที่อยู่ห่างจากวัดข้างเคียงประมาณ ๓ กิโลเมตร มีชาวบ้านกว่า ๑๐๐ หลังคาเรือน มีพุทธศาสนิกชนไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ คน ซึ่งในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือในวันธรรมสวนะจะมีประชาชน มาทำบุญกันมาก ซึ่งรวมทั้งญาติพี่น้องที่ไปทำงานต่างถิ่น แล้วกลับมาทำบุญจะมีจำนวนมากมาตลอดจน ใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ขณะนี้วัดบ้านเลนสระกระชับยังไม่มีหอสวดมนต์ พุทธศาสนิกชน ในท้องถิ่นได้ประชุมปรึกษาหารือกันว่า สมควรที่จะสร้างหอสวดมนต์เพื่อประกอบศาสนกิจของพระสงฆ์ซึ่งในช่วงเข้าพรรษาจะมีพระภิกษุไม่น้อยกว่า ๑๕ รูป และเพื่อประโยชน์ของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปจึงได้จัดทำ โครงการสร้างหอสวดมนต์ขึ้น โดยมีขนาด ๗ x ๑๖ ตารางวา ขนาดชั้นเดียว

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้มีที่ประกอบศาสนกิจของพระภิกษุ

๔.๒ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะมาขอใช้ทำกิจกรรมบางอย่างที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม

๕. เป้าหมาย

๕.๑ พระภิกษุใช้ประโยชน์จากหอสวดมนต์ในช่วงเข้าพรรษาไม่ต่ำกว่า ๑๕ รูป

๕.๒ ประชาชนใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าปีละ ๓๖ ครั้ง

๖. งบประมาณ

๖.๑ ค่าก่อสร้างทั้งสิ้น ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามล้านบาทถ้วน)

๖.๒ ขออนุญาตมหาเถรสมาคมใช้เงินจากค่าผาติกรรมของวัด จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) จากที่วัดมีอยู่จำนวน ๒,๐๐๘,๕๐๐ บาท (สองล้านแปดพันห้าร้อยบาทถ้วน)

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติเงินค่าผาติกรรมของวัดจากมหาเถรสมาคม ถึงจนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ

๙. สถานที่ดำเนินการ

วัดบ้านเลนสระกระจับ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๙. วิธีการดำเนินการ

๙.๑ บอกบุญพุทธศาสนิกชน

๙.๒ ขออนุญาตใช้เงินค่าผาติกรรมของวัด จำนวนเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) จากมหาเถรสมาคม

๙.๓ เขียนแบบแปลน

๙.๔ หาผู้รับจ้างและทำสัญญาจ้าง

๙.๕ ดำเนินการก่อสร้าง

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ พระภิกษุมิเสนาสนะประกอบศาสนกิจ

๑๐.๒ มีสถานที่ให้บริการประชาชนใช้ประโยชน์ในด้านศาสนาร่วมกัน

๑๐.๓ เป็นที่เชิดหน้าชูตาของท้องถิ่นที่วัดมีเสนาสนะครบถ้วนจะช่วยชักจูงให้พุทธศาสนิกชนเข้ามาทำบุญ

๑๐.๔ ช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ส่วนหนึ่ง

๑๑. การประเมินผล

พิจารณาจากการใช้ประโยชน์ของเสนาสนะทั้งหมด

ลงชื่อ.....พระครูพิศาลปัญญาธาร.....ผู้เสนอโครงการ
(พระครูพิศาลปัญญาธาร)

เจ้าอาวาสวัดบ้านเลนสระกระจับ

ลงชื่อ.....พระครูสุนทร โชติวัฒน์.....ผู้เสนอโครงการ
(พระครูสุนทร โชติวัฒน์)

เจ้าคณะตำบลลาดกระเทียม

ลงชื่อ.....พระครูประสิทธิ์รัตนคุณ.....ผู้เสนอโครงการ
(พระครูประสิทธิ์รัตนคุณ)

เจ้าคณะอำเภอบางปะอิน

ลงชื่อ.....พระราชธรรมคณี.....ผู้เสนอโครงการ
(พระราชธรรมคณี)

เจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนการขอใช้เงินค่าผาติกรรมซื้อที่ดินเพิ่ม

๑. วัดมีมติขิดถึง สำนักงานพระพุทศาสนาแห่งชาติโดยผ่านจังหวัด

เอกสารประกอบการดำเนินการ

- ◆ บันทึกความคิดเห็นเจ้าคณะฝ่ายสงฆ์ และฝ่ายบ้านเมืองให้ความเห็นชอบ
- ◆ สำเนาโฉนดที่ดินแปลงที่วัดจะซื้อ
- ◆ สำเนาโฉนดที่ดินที่วัดมีอยู่เดิม
- ◆ แผนผังโดยสังเขป แสดงบริเวณที่ดินแปลงที่วัดจะซื้อ อยู่ใกล้เคียงสถานที่สำคัญใด
- ◆ ภาพถ่ายเขตที่ดินวัดและที่ดินแปลงที่วัดจะซื้อเพิ่ม
- ◆ ราคาประเมินที่ดินแปลงที่วัดจะซื้อเพิ่มซึ่งออกโดยสำนักงานที่ดินจังหวัด
- ◆ ราคาที่ตกลงซื้อขายที่ดินแปลงที่วัดจะทำการซื้อเพิ่ม
- ◆ ชี้แจงเหตุผลและความจำเป็น

๒. เสนอเจ้าคณะภาคพิจารณาให้ความเห็นชอบในการซื้อที่ดิน

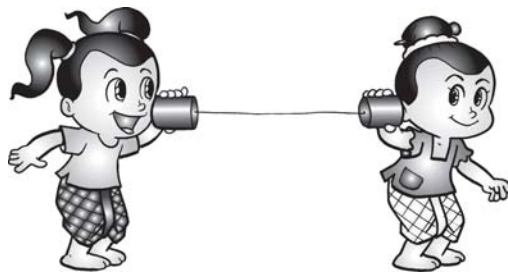
- ◆ เมื่อเจ้าคณะภาคพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

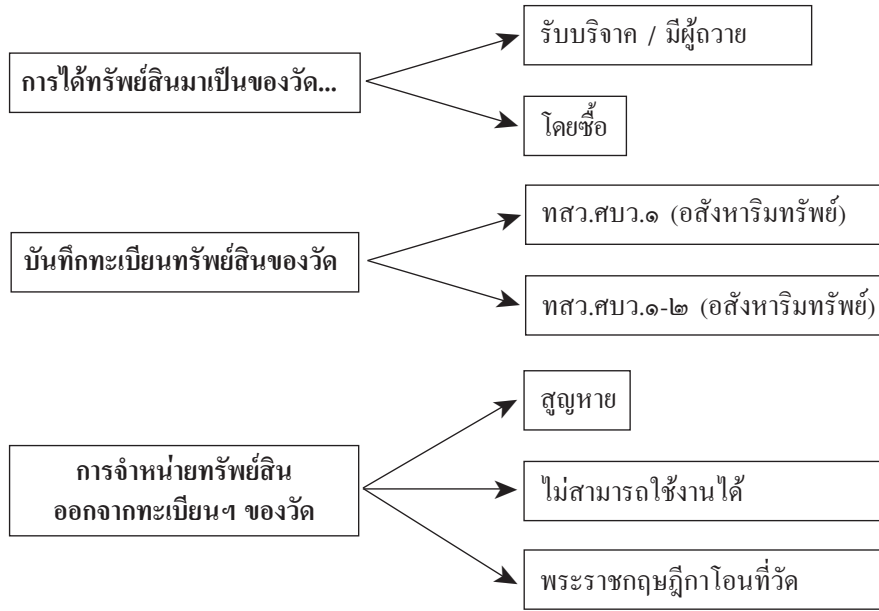
๓. เสนอ พศ. นำเข้าที่ประชุม มส. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๔. มส. มีมติอนุมัติ ทำหนังสือแจ้งเจ้าอาวาสทราบ

การจัดทำทะเบียน
ทรัพย์สินของวัด

การจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ว่าด้วยการดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติของวัด (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๘๕ ตอน ๘๘ หน้า ๗๘๘ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๑) ให้ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดทุกส่วนทุกระดับ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับนี้

โดยที่ข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว บัญญัติว่า “การได้ทรัพย์สินมาเป็นของวัดให้ลงทะเบียนของวัดไว้เป็นหลักฐาน และเมื่อต้องจำหน่ายทรัพย์สินนั้นไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้จำหน่ายออกจากทะเบียนนั้น โดยระบุเหตุแห่งการจำหน่ายไว้ด้วย

การได้มาซึ่งที่ดินหรือสิทธิอันเกี่ยวกับที่ดินเมื่อได้จดทะเบียนการได้มาตามกฎหมายแล้ว สำหรับวัดในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ส่งหลักฐานการได้มาไปเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำหรับวัดในเขตจังหวัดอื่น ให้ส่งไปเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนั้น

คำว่า ทรัพย์สิน ตามกฎกระทรวงนี้ หมายถึง ที่ดิน อาคาร เงินทอง และวัตถุสิ่งของอันมีค่าทุกสิ่งทุกอย่างที่วัดได้มาเป็นสมบัติของวัด แต่โดยที่สิ่งของบางอย่างเป็นของเบ็ดเตล็ดเล็กน้อยเกินไป การพิจารณาว่าควรจะกำหนดสิ่งใดเป็นศาสนสมบัติของวัด ควรอาศัยพระวินัยเป็นหลักด้วย ทรัพย์สินประเภทที่เป็นศาสนสมบัติของวัดดังกล่าวนี้ก็ตรงกับที่เรียกว่า “ของสงฆ์” นั้นเอง แต่ก็มีข้อควรกำหนดลงไว้เพื่อมิให้ผิดพลาดดังนี้ คือ

- ◆ เงิน ต้องลงบัญชีทุกบาททุกสตางค์
- ◆ ที่ดิน ต้องลงบัญชีทุกส่วนของเนื้อที่
- ◆ อาคารถาวร ต้องลงบัญชีทุกหลัง
- ◆ สิ่งของมีค่า ต้องลงบัญชีทุกอย่าง
- ◆ สิ่งของเบ็ดเตล็ดเล็กน้อย หรือของใช้ชั่วคราว เจ้าอาวาสพิจารณาตามสมควร

วัดจะต้องมีสมุดทะเบียนทรัพย์สินไว้อย่างน้อย ๒ เล่ม

(ไม่รวมบัญชีเงิน) คือ

(๑) ทะเบียนสังหาริมทรัพย์ สำหรับจดของเคลื่อนที่ได้

(๒) ทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ สำหรับจดของเคลื่อนที่ไม่ได้ สมุดทะเบียนให้ใช้ตามแบบของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ทะเบียนทรัพย์สินของวัด

๑. เมื่อได้ทรัพย์สินมาเป็นของวัด ให้แยกลงทะเบียน ๒ เล่ม ตามแต่ประเภททรัพย์สินนั้น คือสิ่งใดเป็นสังหาริมทรัพย์ก็นำลงทะเบียนสังหาริมทรัพย์ (แบบ ทส.ว.-สบว. ๑-๒) สิ่งใดเป็นอสังหาริมทรัพย์ก็นำลงทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ โดยใช้แบบ สบว.๑

๒. การได้ที่ดินมาเป็นของวัด เฉพาะการได้มาซึ่งที่ดิน มีวิธีปฏิบัติพิเศษกว่าทรัพย์สิน อย่างอื่น ที่ดินดังกล่าวนี้ หมายถึง

- ◆ ที่ดินตรงที่ตั้งวัดนั่นเอง
- ◆ ที่ดินของวัดแต่อยู่นอกเขตวัดออกไป ที่เรียกว่า ที่ธรณีสงฆ์
- ◆ ที่ดินอันงอกงามต่อเติม จากที่ดินเดิมของวัด
- ◆ ที่ดินที่ผู้บริจาคยกให้แก่ผลประโยชน์ ที่เรียกว่า ที่กัลปนา
- ◆ เมื่อวัดได้มาซึ่งที่ดินจากผู้ใด ให้ขอรับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินมาจากผู้นั้นด้วย

๓. เมื่อได้หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินมาแล้ว

การปฏิบัติเกี่ยวกับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินของวัด

- ◆ ถ้าเป็นโฉนด ให้นำไปขอจดทะเบียน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด
- ◆ ถ้าเป็น น.ส.๓ (หนังสือ...รับรองการทำประโยชน์) ให้นำไปขอจดทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ
- ◆ ถ้าเป็นเอกสารอย่างอื่น เช่น ส.ค.๑ (แบบแจ้งครอบครองที่ดิน) ทางวัดไม่แน่ใจว่าจะใช้เป็นหลักฐานได้หรือไม่ และจะอย่างไรต่อไป ให้หารือทางอำเภอ หรือจังหวัด หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดูก่อน

๔. โฉนดที่ดิน กิติ น.ส.๓ กิติ เอกสารสำคัญเกี่ยวกับที่ดินกิติ เมื่อจดทะเบียนแล้วให้วัดลงทะเบียนทรัพย์สินของวัดในประเภทอสังหาริมทรัพย์แล้วให้นำหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินเหล่านั้นไปฝากไว้กับหน่วยราชการ ตามระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยการเก็บรักษาหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๔ คือ

- ◆ วัดในเขตกรุงเทพมหานคร ให้นำไปฝากไว้ ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- ◆ วัดในเขตจังหวัดอื่น ให้นำไปฝากไว้ ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนั้น

การนำหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินไปฝากตามข้อนี้ หน่วยราชการที่รับฝากจะต้องออกหนังสือรับฝากมอบให้แก่วัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน ถ้าวัดยังไม่ได้รับก็ให้ทวงถาม แล้วนำหนังสือตอบรับนั้น ไปเก็บไว้ที่วัดต่อไป

๗ การจำหน่ายทรัพย์สินของวัดออกจากทะเบียน

๕. คำว่า “จำหน่าย” ในกฎกระทรวงข้อนี้มีได้หมายความว่า ขายไป แต่หมายความว่าจำหน่ายทรัพย์สินทั้งหมดสภาพเป็นศาสนสมบัติของวัดแล้วออกจากทะเบียน ยกตัวอย่าง เช่น

- ◆ เสนาสนะ ที่ถูกรื้อถอนหมดสภาพเดิม
- ◆ เสนาสนะ ที่ถูกไฟไหม้
- ◆ รถ เรือ ที่เสียหายใช้การไม่ได้
- ◆ ที่ดิน ที่ถูกโอนไปจากวัดโดยพระราชบัญญัติ/พระราชกฤษฎีกา
- ◆ ที่ดินที่ถูกกระแสน้ำเซาะขาดหายไป
- ◆ ทรัพย์สินถูกโจรผู้ร้ายขโมยไป

๑๓๑

๗ การจำหน่ายจ่ายโอนที่ดินของวัด

๖. เมื่อจำหน่ายทรัพย์สินของวัดก็ให้ลงรายการในทะเบียน โดยลงในช่องรายการการจำหน่าย แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินอันมีค่ามาก นอกจากจะแจ้งจำหน่ายในทะเบียนแล้ว หากมีเอกสารการเจรจาตกลงใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การจำหน่ายนั้น ก็ให้เก็บรักษาไว้ให้ดี เพราะอาจมีการตรวจสอบขึ้นภายหลังว่า ผู้จำหน่ายได้จำหน่ายไปโดยชอบ ด้วยพระวินัย กฎหมาย และคำสั่งของคณะสงฆ์หรือไม่

๗. การจำหน่ายที่ดินของวัด โดยเฉพาะการโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) วัดจะต้องรายงานขึ้นไปตามลำดับชั้น จนถึงมหาเถรสมาคม และเมื่อออกเป็นพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกาให้โอนแล้ว จึงจะจำหน่ายจากทะเบียนได้

๘. ข้อควรระวังสำหรับกฎกระทรวงข้อนี้ ทรัพย์สินอันมีค่าของวัดทุกอย่าง จะต้องมีการลงรายการในทะเบียนทั้งสิ้น การละเว้นไม่จดทะเบียนย่อมเป็นความผิด นอกจากนี้การละเลยจำหน่ายทรัพย์สินที่สิ้นสภาพแล้วออกจากทะเบียน ถ้ามีการตรวจสอบขึ้นความผิดย่อมตกอยู่กับเจ้าอาวาส

**คำอธิบายการบันทึกรายการทรัพย์สิน
ในสมุดทะเบียนทรัพย์สินของวัด (อสังหาริมทรัพย์)**

อสังหาริมทรัพย์ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

ประเภทที่ดิน ได้แก่ ที่ตั้งวัด, ที่ธรณีสงฆ์

ประเภทสิ่งปลูกสร้าง เช่น โบสถ์, วิหาร, ศาลาการเปรียญ, กุฏิ, หอฉัน ฯลฯ

- ช่องที่ ๑ ลำดับนับ ๑, ๒, ๓,.....ตามด้วยตัวเลขปี พ.ศ. ที่ทำการบันทึก
- ช่องที่ ๒ วัน เดือน ปี ในกรณีที่ไม่เคยจัดทำทะเบียนทรัพย์สินมาก่อน ให้ถือว่าทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนแล้ว เสมือนเกิดขึ้นในวันที่จัดทำทะเบียน ส่วนทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังจากวันที่จัดทำทะเบียนแล้ว ให้บันทึกตามวัน เวลา ที่ได้มาจริง
- ช่องที่ ๓ รายการทรัพย์สิน
- ช่องที่ ๔ จำนวนหรือเนื้อที่ : ไร่ - งาน - ตารางวา/หลัง
- ช่องที่ ๕ หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ : โฉนดเลขที่...../น.ส.๓ ก/น.ส.๓/ส.ค.๑
- ช่องที่ ๖ ทรัพย์สินรายนี้ ตั้งอยู่ ณ ตำบล อำเภอ จังหวัด : ตั้งอยู่ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
- ช่องที่ ๗ รายการจำหน่าย - วัน เดือน ปี ที่จำหน่าย คือวันที่วัดจำหน่ายทรัพย์สินออกจากทะเบียน
- จำนวน : หน่วยนับ (ไร่ - งาน - ตารางวา/หลัง)
- เหตุในการจำหน่าย เช่น ถูกเวนคืน, ไฟไหม้ ฯลฯ
- ช่องที่ ๘ หมายเหตุ - ใช้บันทึกรายการเพิ่มเติมเพื่อขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

//แบบฝึกหัดการลงทะเบียนทรัพย์สินของวัด

- ที่ตั้งของวัด โฉนดเลขที่ ๕๒๓๐ ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....เนื้อที่ ๒๐ ไร่
- นายใจบุญ บารมี ถวายที่ธรณีสงฆ์ ๑ แปลง โฉนดเลขที่ ๓๔๕
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....เนื้อที่ ๕ ไร่
- สร้างศาลาสวดอภิธรรม จำนวน ๑ หลัง ราคา ๕๐๐,๐๐๐ บาท
- สร้างหอไตร จำนวน ๑ หลัง ราคา ๓๐๐,๐๐๐ บาท นางบุญมี เจริญสุข สร้างถวาย
- ที่ตั้งวัดโฉนดเลขที่ ๕๒๓๐ ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ถูกน้ำเซาะตลิ่งพัง เนื้อที่ขาดหายไป ๒ งาน

ทะเบียนทรัพย์สินของวัด
(ทส.ว.)

๑ เลขที่ ทรัพย์สิน (ทส.ว)	๒ วัน เดือน ปี ลงทะเบียน	๓ รายการทรัพย์สิน	๔ จำนวน หรือ เนื้อที่	๕ หนังสือสำคัญ แสดง กรรมสิทธิ์	๖ ทรัพย์สินรายนี้ ตั้งอยู่ ณ ตำบล อำเภอ จังหวัด	๗ รายการจำหน่ายทรัพย์สิน			๘ หมายเหตุ
						วัน เดือน ปี	จำนวน ที่จำหน่าย	เหตุในการ จำหน่าย	
	ที่ตั้งวัด	๒๐ ไร่	โฉนดเลขที่ ๕๒๓๐	ต. อ. จ.	๒ งาน	น้ำชะตลิ่งพัง	คงเหลือเนื้อที่ ๑๘-๒-๐ ไร่
	ที่ธรณีสงฆ์	๕ ไร่	โฉนดเลขที่ ๓๔๕	ต. อ. จ.	-	-	นายเจริญ บารมี ถวาย
	ศาลาอโศกนิรรม	๑ หลัง	-	-	-	-	-	ราคาก่อสร้าง ๕๐๐,๐๐๐ บาท
	หอไตร	๑ หลัง	-	-	-	-	-	นางบุญมี เจริญสุข สร้างถวาย ราคา ๓๐๐,๐๐๐ บาท

๘ คบว.๑

คำอธิบายการบันทึกรายการทรัพย์สิน
ในสมุดทะเบียนทรัพย์สินของวัด (สังหาริมทรัพย์)

- ช่องที่ ๑ การกำหนดเลขที่ทรัพย์สิน (เลขที่ หรือรหัส)
เริ่มต้นปี พ.ศ. ตามด้วยลำดับของสิ่งของ ตามด้วยรหัสทรัพย์สิน
ตัวอย่าง เช่น ๐๐ ๐๐๑ ๐๑ หมายความว่า
๐๐ หมายถึง ปี พ.ศ. ที่ลงทะเบียน
(เริ่มต้นจัดทำ หรือปีที่ได้ทรัพย์สินมา)
๐๐๑ หมายถึง ลำดับของสิ่งของที่ได้มาก่อนหลัง
๐๑ หมายถึง รหัสประเภทของสิ่งของ
(หรือทางวัดจะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้)
- ช่องที่ ๒ วัน เดือน ปี ที่ลงทะเบียน ในกรณีที่ไม่เคยจัดทำทะเบียนทรัพย์สินมาก่อน ให้ถือทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนแล้ว
เสมือนเกิดขึ้นในวันที่จัดทำทะเบียน ส่วนทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังจากวันที่จัดทำทะเบียนทรัพย์สิน
แล้วให้บันทึกตามวัน เวลา ที่ได้มาจริง
- ช่องที่ ๓ รายการทรัพย์สิน
- ช่องที่ ๔ ราคาต่อหน่วย บันทึกราคากรณีวัดจัดซื้อ หากได้รับบริจาคจะไม่ปรากฏราคาต่อหน่วย แต่จะบันทึก
รายละเอียดการรับบริจาคในช่องหมายเหตุ
- ช่องที่ ๕ การได้มา บอกถึงการได้มาของทรัพย์สิน เช่น ซื้อ, บริจาค, มีอยู่แต่เดิม ฯลฯ
- ช่องที่ ๖ ที่อยู่ของทรัพย์สิน หมายถึง ทรัพย์สินวันที่บันทึกอยู่ ณ ที่ใด เช่น อยู่ในกุฏิเจ้าอาวาส
- ช่องที่ ๗ รายการจำหน่าย วัน/เดือน/ปี จำนวนที่จำหน่าย
เหตุในการจำหน่าย เช่น ไฟไหม้, ที่ดินถูกเวนคืน, สูญหาย, ที่ดินถูกน้ำเซาะ, เสียใช้การไม่ได้
- ช่องที่ ๘ หมายเหตุ ใช้บันทึกรายการเพิ่มเติมเพื่อขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๐๑ สิ่งของมีค่า/โบราณวัตถุ

พระพุทธรูป	ธรรมาสัน	ตู้พระธรรม
ตู้พระไตรปิฎก	นาฬิกาโบราณ	เครื่องลายคราม
	ฯลฯ	

๐๒ เครื่องไฟฟ้า

ตู้เย็น	พัดลม	หม้อหุงข้าว
กระดิกน้ำร้อน	กระทะไฟฟ้า	เตาไฟฟ้า
โทรทัศน์	เครื่องปั้มน้ำ	เครื่องดูดฝุ่น
เครื่องปรับอากาศ	โทรทัศน์	เครื่องขยายเสียง
เครื่องเล่น VDO, VCD ฯลฯ	เครื่องขุดมะพร้าว	เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์
เครื่องทำน้ำเย็น	*ทุกอย่างที่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ	

๐๓ เครื่องใช้

โต๊ะ	เก้าอี้	บันได
ชุดรับแขก	ตู้เก็บเอกสาร	ตู้โชว์
แท็งค์น้ำ		
	ฯลฯ	

๐๔ เครื่องดนตรี

กลองยาว	ตะโพน	ฉิ่ง
ฆ้อง	ระนาด	
	ฯลฯ	

๐๕ ยานพาหนะ

รถยนต์-รถเก๋ง, - รถกระบะ	รถจักรยานยนต์	รถจักรยาน
รถเข็น	รถบรรทุกศพ	
	ฯลฯ	

๐๖ เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด

จาน	ช้อน	ส้อม	ถ้วยชาม	เหยือกน้ำ	แก้วน้ำ
कुलเลอร์	ถาด	มีด	เขียง	ครก	หม้อ
กระทะ	ตะหลิว	ทัพพี	กระบวย	ถังแก๊ส	กระโถน
ที่นอน	เสื่อ	หมอน	มุ้ง	ผ้าห่ม	พรม
อาสนะ	ม้าน				

ฯลฯ

ทะเบียนสิ่งทรมิทรัพย์สินของวัด.....

๑ เลขที่ หรือ รหัส	๒ วัน เดือน ปี	๓ รายการทรัพย์สิน	๔ ราคา ต่อหน่วย (บาท)	๕ การได้มา	๖ ที่อยู่ของ ทรัพย์สิน	๗ รายการจำหน่ายทรัพย์สิน			๘ หมายเหตุ
						วัน เดือน ปี	จำนวน ที่จำหน่าย	เหตุในการ จำหน่าย	

แบบฝึกหัดการลงทรัพย์สินของวัด

๑. เงินกองทุนบูรณะพระอุโบสถ นำฝากธนาคารกรุงเทพ จำกัด
สาขากระทรวงศึกษาธิการ เลขบัญชี ๐๕๕-๑-๒๑๑๕๘-๔ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๒. เงินค่าผาติกรรมที่ดินวัด.....นำฝากธนาคารออมสิน สาขาบางลำภู
เลขที่ ๐๐-๐๐๐๗-๒๐-๐๓๐๘๖๕-๒ จำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๓. เงินกองทุนพัฒนาศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัด.....นำฝาก
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาเทเวศร์ เลขที่ ๐๒๐-๑-๐๓๔๑๕-๘
จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท
๔. ซื้อปั้มน้ำ จำนวน ๑ เครื่อง ราคา ๕,๐๐๐ บาท
๕. พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยอยุธยา
๖. มีผู้ถวายเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑ เครื่อง
๗. ซื้อตู้เก็บเอกสาร ชนิดบานเปิด ๒ บาน จำนวน ๒ ตู้ ราคา ๑๐,๐๐๐ บาท
๘. ซื้อพัดลมโคมาร ติดตั้งในศาลาสวดพระอภิธรรม ๕ ตัว ราคา ตัวละ ๑,๕๐๐ บาท
๙. มีผู้ถวายรถยนต์นั่ง ยี่ห้อโตโยต้า จำนวน ๑ คัน ราคาประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๑๐. มีผู้ถวายเครื่องถ้วย-ชาม สมัยโบราณ จำนวน ๑๐ ชิ้น
๑๑. ธรรมาสันเือก สมัยอยุธยา จำนวน ๑ หลั่
๑๒. พัดลมโคมาร ในศาลาสวดพระอภิธรรม ใช้การไม่ได้ ๑ ตัว

ทะเบียนสิ่งทรมิทรัพย์สินของวัด.....

๘

๗

๖

๕

๔

๓

๒

๑

เลขที่ หรือ รหัส	วัน เดือน ปี	รายการทรัพย์สิน	ราคา ต่อหน่วย (บาท)	การได้มา	ที่อยู่ของ ทรัพย์สิน	รายการจำหน่ายทรัพย์สิน			หมายเหตุ
						วัน เดือน ปี	จำนวน ที่จำหน่าย	เหตุในการ จำหน่าย	
.....	เงินกองทุนบูรณะ พระอุโบสถ ฝากธนาคาร กรุงไทย จำกัด สาขากระทรวงศึกษาธิการ เลขที่บัญชี ๐๕๕-๑-๒๑๑๕๘-๔	๕๐๐,๐๐๐						
.....	เงินค่าผิดกรรม ฝากธนาคารออมสิน สาขาบางลำภู เลขที่บัญชี ๐๐-๐๐๐๗-๒๐-๐๓๐๘๖๕-๒	๑๐,๐๐๐,๐๐๐						
.....	เงินกองทุนพัฒนาศูนย์ เด็กก่อนเกณฑ์วัด..... ฝากธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาเทเวศร์ เลขที่บัญชี ๐๒๐-๑-๓๔๑๕-๘	๒๐๐,๐๐๐						

ทะเบียนสิ่งทรมิทรัพย์สินของวัด.....

ทส.ว-ศบว.๑-๒

๘

๓

๖

๕

๔

๓

๒

๑

เลขที่ หรือ รหัส	วัน เดือน ปี	รายการทรัพย์สิน	ราคา ต่อหน่วย (บาท)	การได้มา	ที่อยู่ของ ทรัพย์สิน	รายการจำหน่ายทรัพย์สิน			หมายเหตุ
						วัน เดือน ปี	จำนวน ที่จำหน่าย	เหตุในการ จำหน่าย	
.....๐๐๑๑๐๒	บิมน่า	๕,๐๐๐	ซื้อ มีอยู่แต่เดิม					
.....๐๐๑๑๐๑	พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยอยุธยา	-						
.....๐๐๑๒๐๒	เครื่องคอมพิวเตอร์ ๑ เครื่อง	-	มีผู้บริจาค	กุฎิเจ้าอาวาส				
.....๐๐๑๑๐๓	ผู้เก็บเอกสาร ชนิดบานเปิด ๒ บาน	๕,๐๐๐	ซื้อ	กุฎิเจ้าอาวาส				
.....๐๐๑๒๐๓	ผู้เก็บเอกสาร ชนิดบานเปิด ๒ บาน	๕,๐๐๐						
.....๐๐๓๓๐๒	พัดลม โถจจร	๑,๕๐๐	ซื้อ	ศาลาสวด พระอภิธรรม				
.....๐๐๔๔๐๒	พัดลม โถจจร	๑,๕๐๐						
.....๐๐๕๕๐๒	พัดลม โถจจร	๑,๕๐๐						
.....๐๐๖๖๐๒	พัดลม โถจจร	๑,๕๐๐						
.....๐๐๗๗๐๒	พัดลม โถจจร	๑,๕๐๐						
.....๐๐๑๑๕๓	รถยนต์นั่ง ยี่ห้อโตโยต้า	๕๐๐,๐๐๐						
.....๐๐๑๒๐๑	เครื่องถ้วย-ชาม สมัยโบราณ	-	มีผู้บริจาค	หอฉัน				ใช้การไม่ได้

การจัดทำบัญชี
รายรับ - รายจ่ายของวัด

การจัดทำบัญชีและทรัพย์สินของวัด

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ วัดในพระพุทธศาสนาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ดังนั้น กิจการและทรัพย์สินของนิติบุคคล ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกครองดูแลก็คือเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมายคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) “ให้เจ้าอาวาส จัดให้ไวยาวัจกรหรือผู้จัดประโยชน์ของวัดซึ่งเจ้าอาวาสแต่งตั้งทำบัญชีรับจ่ายเงินของวัด และเมื่อสิ้นปีปฏิทินให้ทำ บัญชีเงินรับ - จ่ายและคงเหลือ ทั้งนี้ให้เจ้าอาวาสตรวจตราดูแลให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและถูกต้อง” และข้อ ๘ “ให้กรรมการศาสนา” กำหนดแบบทะเบียน บัญชี แบบสัญญา และแบบพิมพ์อื่นๆ และให้คำแนะนำการปฏิบัติแก่วัด เกี่ยวกับการ ดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติของวัด ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้โดยกฎกระทรวงนี้ กรรมการศาสนาได้กำหนดแบบพิมพ์ต่างๆ ขึ้นเพื่อให้วัดใช้ ดังต่อไปนี้

๑. ทะเบียนทรัพย์สินของวัด
๒. ทะเบียนทรัพย์สินจัดประโยชน์
๓. ทะเบียนผู้เช่าหรือผู้อาศัย
๔. แบบสัญญาต่างๆ
๕. บัญชีรับจ่ายเงิน
๖. บัญชีงบประมาณ
๗. ใบเสร็จรับเงิน
๘. กระดาษเขียนแผนผังวัด

ดังนั้น ตามข้อ ๘. ดังกล่าว ตามที่กำหนดไว้ข้างต้นบัญชีที่จำเป็นต้องใช้คือ สมุดเงินสดและบัญชีแยกประเภท เพราะตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ ข้อ ๕. “การเก็บรักษาเงินของวัดในส่วนที่เกินสามพันบาทขึ้นไป ให้เก็บรักษา โดยฝากกรมการศาสนา จังหวัด อำเภอ หรือธนาคาร หรือนิติบุคคล ที่กรมการศาสนาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ให้ฝากในนามของวัด” ต่อมาในปี ๒๕๔๒ กรมการศาสนาได้กำหนดแบบบัญชีขึ้นอีก ๒ เล่ม คือ

๑. สมุดเงินสด
๒. บัญชีแยกประเภท

ดังนั้น แบบบัญชีที่วัดจำเป็นต้องมี

๑. สมุดเงินสด
๒. บัญชีแยกประเภท
๓. บัญชีรับจ่ายของวัด
๔. งบประมาณรายรับรายจ่าย และเงินคงเหลือสำหรับปี

ทะเบียนที่วัดจำเป็นต้องมี

๑. ทะเบียนทรัพย์สินของวัด
๒. ทะเบียนทรัพย์สินจัดประโยชน์
๓. ทะเบียนผู้เช่าหรือผู้อาศัย

การจัดทำบัญชีวัดนั้น

๑. วัดจะต้องแยกเงินของวัดออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ **เงินผลประโยชน์** ได้แก่ เงินที่ได้มาจากการจัดประโยชน์ของวัด เช่น เงินค่าเช่า ค่าผาติกรรม ดอกเบี้ย ส่วนลด เงินค่าบำรุง เงินค่าขายสิ่งของ เงินค่าชดเชยและเงินค่าปรับ และเงินใดๆ ที่เป็นส่วนที่ออกเงยขึ้นจากศาสนสมบัติของวัด

๑.๒ **เงินการกุศล** ได้แก่ เงินที่มีผู้บริจาคเจาะจงการกุศลอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น บริจาคเป็นค่าภัตตาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าก่อสร้างถาวรของเจ้าภาพ เงินบำรุงพระอาพาธและเงินอื่นๆ ในลักษณะเช่นนี้

ส่วนเงินบิณฑบาตที่มีผู้บริจาคให้แก่วัด เพื่อให้ตนได้มาซึ่งสิทธิในการแสวงหาประโยชน์จากวัด จะโดยตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ต้องนับว่าเป็นเงินผลประโยชน์ของวัดทั้งสิ้นและผู้ใดจะอ้างเอาจำนวนเงินที่ตนบริจาคทำบุญกับวัดมาเป็นสิ่งแลกเปลี่ยน หรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแลกเปลี่ยน เพื่อให้ตนได้มาซึ่งสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากวัดหาได้ไม่ (เช่น การขอลดค่าเช่า ค่าบำรุงจากการเช่าที่วัด เพราะอ้างว่าผู้นั้นเคยทำบุญกับวัดมามาก)

การรับเงินผลประโยชน์และเงินการกุศลวัดจะต้องออกใบเสร็จรับเงิน ทุกครั้ง ทุกรายการ เมื่อออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ชำระเงินแล้ว วัดจะออกใบอนุโมทนาอีกต่างหากหรือไม่ก็แล้วแต่ทางวัดจะเห็นสมควร ใบเสร็จรับเงินให้ใช้แบบของกรมการศาสนา

๒. **เงินผลประโยชน์ของวัด** ให้วัดเก็บไว้ได้ ๓,๐๐๐ บาท (สามพันบาทถ้วน) เป็นอย่างมาก ส่วนที่เกินจาก ๓,๐๐๐ บาท ไปเท่าไร ให้นำฝากไว้กับหน่วยราชการ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. กรมการศาสนา
๒. อำเภอ ที่วัดนั้นตั้งอยู่
๓. จังหวัดที่วัดนั้นตั้งอยู่ หรือ
๔. ธนาคาร

หากการนำฝากหน่วยงานดังกล่าวไม่สะดวก จะนำฝากไว้กับนิติบุคคลก็ได้แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมการศาสนา ก่อนจึงนำฝาก

วิธีเสนอขอรับความเห็นชอบ ให้วัดทำหนังสือระบุชื่อนิติบุคคลที่วัดประสงค์จะนำเงินฝาก ระบุจำนวนเงินที่จะนำฝาก ระบุจำนวนดอกผลที่วัดจะพึงได้จากการนำฝากและให้ส่งตราสารของนิติบุคคลนั้นไปด้วย ซึ่งการขอรับความเห็นชอบจากกรมการศาสนา ดังกล่าวหมายถึงการเปิดบัญชีครั้งแรกเท่านั้น เมื่อวัดจะนำฝากเพิ่มเติม ไม่ต้องขอความเห็นชอบอีก

ในการเปิดบัญชีเงินฝาก ในการทำใบนำส่งเงินฝากแต่ละคราวก็ดี ให้ระบุชื่อบัญชีว่า “เงินของวัด.....” ห้ามฝากในนามบุคคล หรือระบุชื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นเจ้าของเงิน

ในกรณีที่ฝากเงินไว้กับธนาคาร ให้ระบุชื่อผู้มีอำนาจถอนเงินไว้อย่างน้อย ๓ คน คือ

๑. เจ้าอาวาส
๒. ไวยาวัจกรหรือผู้จัดประโยชน์ที่เจ้าอาวาสแต่งตั้ง
๓. ผู้ที่เจ้าอาวาสเห็นสมควร

แต่การส่งจ่ายให้ลงนามในเช็คส่งจ่ายพร้อมกัน โดยมีเจ้าอาวาสลงนามด้วยทุกครั้ง จึงถอนเงินได้

๓. **เงินการกุศล** การดูแลรักษาตลอดจนการใช้จ่ายเงิน ให้เป็นไปตามความประสงค์ไว้อย่างชัดเจน จะให้เก็บรักษาที่ไหน อย่างไร วัดก็อาจปฏิบัติเช่นเดียวกับการเก็บรักษาเงินผลประโยชน์โดยอนุโลม

๔. **การจัดทำบัญชีวัด** จะต้องปฏิบัติดังนี้

๔.๑ การทำบัญชี จะต้องเป็นรอบระยะเวลา ๑ ปีปฏิทิน โดยเริ่มจาก ๑ มกราคม ถึง ๓๑ ธันวาคม ของทุกปี

๔.๒ บัญชีวัดที่ให้จัดทำนั้น มีสมุดเงินสดและบัญชีแยกประเภทเพียง ๒ เล่ม

๔.๓ สมุดเงินสดจะใช้บัญชี ๓ ช่อง โดยมีช่องรายรับ รายจ่าย และคงเหลือ วัดจะต้องยกยอดเงินสด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่แล้ว ยกมาเป็นเงินสดคงเหลือยกมา ณ ๑ มกราคม ของปีที่ทำบัญชี และการลงบัญชีเงินสดจะต้องลงทุกวัน ในวันที่มีการรับ จ่ายเงิน จนถึงสิ้นเดือนแต่ละเดือน ก็ให้รวมยอดทุกสิ้นเดือน และบวกเลขรวมยอดทุกเดือนเป็นช่องรวมแต่ต้นปีการที่ลงบัญชีสมุดเงินสดเพื่อให้ทราบว่ามีเงินสดคงเหลือในมือเท่าไร

๔.๔ หลังจากลงบัญชีในสมุดเงินสดแล้ว จะต้องทำรายการรับและจ่ายทุกรายการ ไปลงบัญชีในบัญชีแยกประเภท โดยแยกประเภทของเงินที่รับ และเงินที่จ่ายไปด้วยว่ามีรายรับ รายจ่าย แต่ละประเภทเท่าไร และรวมยอดแต่ละเดือนของรายรับและรายจ่ายแต่ละประเภทว่ามีเท่าไรและให้รวมยอดแต่ละเดือนเป็นยอดรวมแต่ต้นปีเพื่อประโยชน์ในการจัดทำรายงานบัญชีรับจ่ายในทุกเดือน เดือนละ ๑ ครั้ง และรายงานงบบปีแสดงรายรับ รายจ่าย และเงินคงเหลือสำหรับปี โดยรายงานปีละ ๑ ครั้ง

๔.๕ เมื่อจัดทำบัญชีโดยสมุดบัญชีเงินสด บัญชีแยกประเภทให้เป็นปัจจุบันแล้ว ให้วัดเก็บรักษาไว้ที่วัดเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบในการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ขอเป็นวัดพัฒนา และเมื่อมีชาวบ้านมาร้องเรียนเรื่องการเงินของวัด

๔.๖ เมื่อจัดทำบัญชีวัดทั้ง ๒ เล่มแล้ว ให้วัดนำตัวเลขรายละเอียดของรายรับแต่ละประเภท รายจ่ายแต่ละประเภท ในแต่ละเดือนจัดทำรายงานบัญชีรายรับ รายจ่ายของวัด เพื่อส่งเจ้าคณะอำเภอในทุก ๑ เดือน และจัดทำงบบปีแสดงรายรับ รายจ่าย และเงินคงเหลือสำหรับปี โดยรายงานปีละ ๑ ครั้ง โดยส่งรายงานไปยังเจ้าคณะอำเภอ

๔.๗ หน้าบัญชีในสมุดเงินสดให้ใช้หน้าบัญชีในบัญชีแยกประเภท เช่น รายรับเงินบริจาค ที่ใส่สมุดเงินสดหน้า ๑ ก็ให้ใส่ด้วยเป็นหน้าบัญชี ย.๑ ในสมุดเงินสดและในบัญชีแยกประเภท หน้าบัญชีให้ใส่ ง.ส.๑ ก็ให้ออกมาจากสมุดเงินสดหน้า ๑

๔.๘ การลงบัญชีในสมุดเงินสด และบัญชีแยกประเภท จะต้องนำเลขที่ใบเสร็จเงิน และจ่ายเงินมาลงบัญชีทุกครั้ง

เมื่อเจ้าอาวาสได้มอบหมายให้ไวยาวัจกร หรือผู้จัดประโยชน์ของวัดทำบัญชีแล้ว ความรับผิดชอบของเจ้าอาวาสยังไม่สิ้นสุด เจ้าอาวาสจะต้องตรวจตราดูแลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีด้วยว่าได้ปฏิบัติโดยเรียบร้อย และถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องก็สั่งให้แก้ไขให้ถูกต้อง ระยะเวลาที่เจ้าอาวาสจะตรวจ ควรตรวจทุกเดือนไม่ควรทิ้งระยะเวลานานเกินไป นอกจากนี้ยังตรวจได้เสมอ ในเมื่อมีความประสงค์จะตรวจ เมื่อเจ้าอาวาสได้ตรวจบัญชีถึงหน้าใดแล้ว ก็ให้ลงบันทึกไว้ที่มุมใดมุมหนึ่งของหน้าบัญชีนั่นว่า “ตรวจแล้ว” พร้อมกับลงนาม และวันที่ตรวจกำกับไว้ด้วย ในการตรวจตราดูแลบัญชีเจ้าอาวาสอาจมอบหมายให้ภิกษุรูปอื่น ที่มีความรู้ทางบัญชีทำการตรวจแทนก็ได้

การตรวจบัญชีนั่น จะต้องตรวจสอบหลักฐานในการลงบัญชี เช่น ใบเสร็จรับเงิน โดยเอาเลขที่ของใบเสร็จรับเงินมาลงบัญชีด้วย แต่บางครั้งวัดจะจ่ายเงินค่าจ้างคนงานซึ่งยากที่จะเรียกได้ วัดจะต้องทำหลักฐานให้เซ็นหรือใช้ใบสำคัญรับเงินก็ได้บางครั้ง เช่น วัดจ่ายค่าเช่ารถยนต์ หรือค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ซึ่งไม่สามารถเรียกใบเสร็จรับเงินได้ ก็ต้องใช้ใบสำคัญรับเงินแทน

ใบสำคัญรับเงิน

ที่
วัด.....

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....บ้านเลขที่.....

ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ได้รับเงินจากวัด.....

ดังรายการต่อไปนี้

รายการ	จำนวนเงิน
รวมเงิน	

รวมทั้งสิ้น (ตัวอักษร).....

(ลงชื่อ).....ผู้รับเงิน

(ลงชื่อ).....ผู้จ่ายเงิน

...../...../.....

แบบฝึกหัดการจัดทำบัญชีวัด

วัดพระศรีมหาธาตุ มียอดเงินยกมา ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๕ ดังนี้

เงินสด	จำนวน	๓,๐๐๐.๐๐ บาท
เงินฝากธนาคาร	จำนวน	๒,๐๐๐.๐๐ บาท
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (ฝากประจำ)		๑,๐๐๐.๐๐ บาท
- ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (ฝากออมทรัพย์)		๑,๐๐๐.๐๐ บาท

รายละเอียดปี ๒๕๔๕ มีดังนี้

เดือนมกราคม ๒๕๔๕

๑ มกราคม ๒๕๔๕	วัดรับเงินค่าเช่าที่ดินของวัด	๕๐๐.๐๐ บาท
๒ มกราคม ๒๕๔๕	วัดรับเงินค่าธรรมเนียมจากการให้เช่าที่ดินของวัด	๒๐๐.๐๐ บาท
๓ มกราคม ๒๕๔๕	วัดจ่ายค่าภาษีโรงเรือนสำหรับที่ดินของวัด ปี ๒๕๔๔	๑๐๐.๐๐ บาท
๔ มกราคม ๒๕๔๕	วัดรับเงินค่าบำรุงจากการให้เช่าที่ดินวัด	๒๐๐.๐๐ บาท
๗ มกราคม ๒๕๔๕	วัดรับดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ธ.กรุงไทย จำกัด (ฝากสมทบ)	๒๐๐.๐๐ บาท
๑๑ มกราคม ๒๕๔๕	วัดรับเงินจากการขายทรัพย์สินที่ชำรุดแล้ว	๑๐๐.๐๐ บาท
๑๓ มกราคม ๒๕๔๕	วัดจ่ายค่าน้ำประปา เดือน ธ.ค. ๔๔	๑๐๐.๐๐ บาท
	วัดจ่ายค่าไฟฟ้า เดือน ธ.ค. ๔๔	๓๐๐.๐๐ บาท
๓๑ มกราคม ๒๕๔๕	วัดจ่ายค่าจ้างคนงานทำความสะอาด	๒๐๐.๐๐ บาท

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดได้รับเงินค่าติดกั้นเทศน์	๑,๐๐๐.๐๐ บาท
๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดจ่ายค่าก่อสร้างซ่อมแซมกุฏิให้แก่ผู้รับเหมา	๑,๐๐๐.๐๐ บาท
๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดได้รับเงินค่าติดกั้นเทศน์	๕๐๐.๐๐ บาท
๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดจ่ายค่านั่งส้อมพิมพ์ เดือน ธ.ค. ๔๔	๑๐๐.๐๐ บาท
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดจ่ายค่าขนขยะ เดือน ธ.ค. ๔๔	๑๐๐.๐๐ บาท
๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดได้รับเงินจากการขายดอกไม้ รูป เทียน	๒๐๐.๐๐ บาท
๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดได้รับเงินบริจาคทอดผ้าป่า	๕๐๐.๐๐ บาท
๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดรับดอกเบี้ยจากเงินฝากประจำ ธ.กรุงไทย จำกัด (ฝากสมทบ)	๒๐๐.๐๐ บาท
๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดซื้อพัดลมตั้งโต๊ะ ๑ ตัว	๓๐๐.๐๐ บาท
๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕	วัดจ่ายค่าจ้างคนงานทำความสะอาด	๒๐๐.๐๐ บาท

เฉลยแบบฝึกหัด

การจัดทำบัญชีวัด

สมุดบัญชีเงินสด

หน้า ๑

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๑	ยอดยกมา				๓,๐๐๐.๐๐
		รับค่าเช่าที่ดินของวัด	ย.๑	๕๐๐.๐๐		๓,๕๐๐.๐๐
	๒	รับค่าธรรมเนียมจากการให้เช่าที่วัด	ย.๒	๒๐๐.๐๐		๓,๗๐๐.๐๐
	๓	จ่ายค่าภาษีโรงเรือน ปี ๒๕๔๘	ย.๓		๑๐๐.๐๐	๓,๖๐๐.๐๐
	๔	รับเงินค่าบำรุงจากการให้เช่าที่ดินวัด	ย.๔	๒๐๐.๐๐		๓,๘๐๐.๐๐
	๑๑	รับเงินจากการขายทรัพย์สินที่ชำรุดแล้ว	ย.๕	๑๐๐.๐๐		๓,๙๐๐.๐๐
	๑๓	จ่ายค่าน้ำประปา เดือน ธ.ค. ๔๘	ย.๖		๑๐๐.๐๐	๓,๘๐๐.๐๐
		จ่ายค่าไฟฟ้า เดือน ธ.ค. ๔๘	ย.๖		๓๐๐.๐๐	๓,๕๐๐.๐๐
	๓๑	จ่ายค่าจ้างคนงานทำความสะอาด	ย.๗		๒๐๐.๐๐	๓,๓๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๑,๐๐๐.๐๐	๗๐๐.๐๐	๓,๓๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๑,๐๐๐.๐๐	๗๐๐.๐๐	๓,๓๐๐.๐๐
กุมภาพันธ์	๑	ยอดยกมา				๓,๓๐๐.๐๐
	๕	รับเงินค่าติดกั้นท์เทศน์	ย.๘	๑,๐๐๐.๐๐		๔,๓๐๐.๐๐
	๕	จ่ายค่าก่อสร้างซ่อมแซมกุฏิ	ย.๙		๑,๐๐๐.๐๐	๓,๓๐๐.๐๐
	๑๓	รับเงินค่าติดกั้นท์เทศน์	ย.๘	๕๐๐.๐๐		๓,๘๐๐.๐๐
	๑๔	จ่ายค่าหนังสือพิมพ์ เดือน ธ.ค. ๔๘	ย.๑๐		๑๐๐.๐๐	๓,๗๐๐.๐๐
	๑๕	จ่ายค่าขนขยะ เดือน ธ.ค. ๔๘	ย.๑๐		๑๐๐.๐๐	๓,๖๐๐.๐๐
	๒๐	รับเงินจากการขายดอกไม้ รูป เทียน	ย.๑๑	๒๐๐.๐๐		๓,๘๐๐.๐๐
	๒๓	รับเงินบริจาคทอดผ้าป่า	ย.๑๒	๕๐๐.๐๐		๔,๓๐๐.๐๐
	๒๖	ซื้อพัสดุตั้งโต๊ะ ๑ ตัว	ย.๑๓		๓๐๐.๐๐	๔,๐๐๐.๐๐
	๒๘	จ่ายค่าจ้างคนงานทำความสะอาด	ย.๗		๒๐๐.๐๐	๓,๘๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒,๒๐๐.๐๐	๑,๗๐๐.๐๐	๓,๘๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๓,๒๐๐.๐๐	๒,๔๐๐.๐๐	๓,๘๐๐.๐๐

สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร

หน้า ๑

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๑	ยอดยกมา				๒,๐๐๐.๐๐
	๗	รับดอกเบี้ยเงินฝากประจำ	ย.๑๔	๒๐๐.๐๐		๒,๒๐๐.๐๐
		ธ.กรุงไทย				
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๒,๒๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๒๐๐.๐๐		๒,๒๐๐.๐๐
กุมภาพันธ์	๑	ยอดยกมา				๒,๒๐๐.๐๐
	๒๕	รับดอกเบี้ยเงินฝากประจำ	ย.๑๔			
		ธ.กรุงไทย		๒๐๐.๐๐		๒,๔๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๒,๔๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๔๐๐.๐๐		๒,๔๐๐.๐๐

สมุดบัญชีแยกประเภท

รายได้ค่าเช่าที่ดินของวัด

หน้า ๑

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๒	เงินสด	งศ.๑	๕๐๐.๐๐		๕๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๕๐๐.๐๐		๕๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๕๐๐.๐๐		๕๐๐.๐๐

รายได้ค่าธรรมเนียม (ในการให้เช่าที่ดินวัด)

หน้า ๒

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๒	เงินสด	งศ.๑	๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐

ค่าภาษีโรงเรือน

หน้า ๓

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๓	เงินสด	งศ.๑		๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้			๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)			๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

รายได้ค่าบำรุง (ในการให้เช่าที่ดินวัด)

หน้า ๔

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๔	เงินสด	งศ.๑	๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐

รายได้เบ็ดเตล็ด

หน้า ๕

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๑๑	เงินสด (ขายทรัพย์สินที่ชำรุด)	งศ.๑	๑๐๐.๐๐		๑๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๑๐๐.๐๐		๑๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๑๐๐.๐๐		๑๐๐.๐๐

ค่าสาธารณูปโภค (ค่าน้ำ - ค่าไฟฟ้า - ค่าโทรศัพท์)

หน้า ๖

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๑๓	เงินสด (ค่าน้ำประปา ธ.ค. ๔๘)	งศ.๑		๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
		เงินสด (ค่าไฟฟ้า ธ.ค. ๔๘)	งศ.๑		๓๐๐.๐๐	๔๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้			๔๐๐.๐๐	๔๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)			๔๐๐.๐๐	๔๐๐.๐๐

ค่าจ้างคนงาน

หน้า ๓

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๓๑	เงินสด นาย.....	งส.๑		๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐
กุมภาพันธ์	๒๘	เงินสด นาย.....	งส.๑		๒๐๐.๐๐	๔๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้			๔๐๐.๐๐	๔๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)			๔๐๐.๐๐	๔๐๐.๐๐

รายได้เงินติดก้นท์เทศน์

หน้า ๘

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
กุมภาพันธ์	๕	เงินสด	งส.๑	๑,๐๐๐.๐๐		๑,๐๐๐.๐๐
	๑๓	เงินสด	งส.๑	๕๐๐.๐๐		๑,๕๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๑,๕๐๐.๐๐		๑,๕๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๑,๕๐๐.๐๐		๑,๕๐๐.๐๐

ค่าก่อสร้างซ่อมแซมกุฎิ

หน้า ๙

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
กุมภาพันธ์	๙	เงินสด-บริษัท.....	งส.๑		๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้			๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)			๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐

ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด

หน้า ๑๐

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
กุมภาพันธ์	๑๔	เงินสด (ค่าหนังสือพิมพ์ ธ.ค. ๔๘)	งส.๑		๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
	๑๕	เงินสด (ค่าขนขยะ ธ.ค. ๔๘)	งส.๑		๑๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้			๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)			๒๐๐.๐๐	๒๐๐.๐๐

รายได้จากการขายดอกไม้ ระบุ เทียน

หน้า ๑๑

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
กุมภาพันธ์ ๒๐		เงินสด.....	งส.๑	๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐

รายได้เงินบริจาค

หน้า ๑๒

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
กุมภาพันธ์ ๒๓		เงินสด (จากการทอดผ้าป่า)	งส.๑	๕๐๐.๐๐		๕๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๕๐๐.๐๐		๕๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๕๐๐.๐๐		๕๐๐.๐๐

ค่าครูภัณฑ์

หน้า ๑๓

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
กุมภาพันธ์ ๒๖		เงินสด (พัฒนตั้งโต๊ะ ๑ ตัว)	งส.๑		๓๐๐.๐๐	๓๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้			๓๐๐.๐๐	๓๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)			๓๐๐.๐๐	๓๐๐.๐๐

รายได้ดอกเบี้ย

หน้า ๑๔

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๗	ธ.กรุงไทย จำกัด (ดอกเบี้ยรับ)	ธ.๑	๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๒๐๐.๐๐		๒๐๐.๐๐
กุมภาพันธ์	๑	ยอดยกมา				๒๐๐.๐๐
	๒๕	ธ.กรุงไทย จำกัด (ดอกเบี้ยรับ)	ธ.๑	๒๐๐.๐๐		๔๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๔๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๔๐๐.๐๐		๔๐๐.๐๐

ธนาคารกรุงไทย (ฝากประจำ)

หน้า ๑๕

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๑	ยอดยกมา				๑,๐๐๐.๐๐
	๗	รับดอกเบี้ย (ฝากสมทบ)	ธ.๑	๒๐๐.๐๐		๑,๒๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๑,๒๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๒๐๐.๐๐		๑,๒๐๐.๐๐
กุมภาพันธ์	๑	ยอดยกมา				๑,๒๐๐.๐๐
	๒๕	รับดอกเบี้ย (ฝากสมทบ)	ธ.๑	๒๐๐.๐๐		๑,๔๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้		๒๐๐.๐๐		๑,๔๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)		๔๐๐.๐๐		๑,๔๐๐.๐๐

ธนาคารกรุงเทพ (ฝากออมทรัพย์)

หน้า ๑๖

วัน เดือน ปี	เลขที่ใบเสร็จ	รายการ	หน้าบัญชี	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
มกราคม	๑	ยอดยกมา				๑,๐๐๐.๐๐
		รวมเดือนนี้				๑,๐๐๐.๐๐
		รวมตั้งแต่ต้นปี (ย/ป)				๑,๐๐๐.๐๐

วัดพระศรีมหาธาตุ

งปี แสดงรายรับ รายจ่ายและเงินคงเหลือ
สำหรับปี สิ้นสุด ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

คพ.๖

รายรับ	จำนวนเงิน	รวมเงิน	รายจ่าย	จำนวนเงิน	รวมเงิน
ยอดคงเหลือยกมา ณ ๑ มกราคม ๒๕๕๕		๕,๐๐๐ -	- ค่าภาษีโรงเรียน	๑๐๐ -	
เงินสด ๓,๐๐๐ บาท			- ค่าสาธารณูปโภค (ค่าน้ำ-ค่าไฟฯ)	๔๐๐ -	
เงินฝากธนาคาร ๒,๐๐๐ บาท			- ค่าจ้างคนงาน	๔๐๐ -	
- รายได้ค่าเช่าที่ดินของวัด	๕๐๐ -		- ค่าก่อสร้างซ่อมแซมภูมิ	๑,๐๐๐ -	
- รายได้ค่าธรรมเนียม	๒๐๐ -		- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	๒๐๐ -	
- รายได้บำรุง	๒๐๐ -		- ค่าครุภัณฑ์ (พัดลมตั้งโต๊ะ)	๓๐๐ -	
- รายได้เบ็ดเตล็ด	๑๐๐ -				
- รายได้เงินติดिक्ष์เทศน์	๑,๕๐๐ -				
- รายได้จากการขายดอกไม้, รูป, เทียน	๒๐๐ -				
- รายได้เงินบริจาค	๕๐๐ -				
- รายได้ดอกเบี้ย	๔๐๐ -				
รวมรายรับ	๓,๖๐๐ -	๓,๖๐๐ -	รวมรายจ่าย	๒,๔๐๐ -	๒,๔๐๐ -
รวมทั้งสิ้น	๓,๖๐๐ -	๘,๖๐๐ -	ยอดคงเหลือ ณ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕		๖,๒๐๐ -
			รวมทั้งสิ้น	๒,๔๐๐ -	๘,๖๐๐ -

คู่มือไว้วางใจกรม

๑๒

หมายเหตุ ยอดคงเหลือ ๓๑ ธ.ค. ๒๕๕๕ จำนวน.....๖,๒๐๐.....บาท ประกอบด้วยเงินสด.....๓,๘๐๐.....บาท
 เงินฝากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.....บาท ฝากจังหวัด.....บาท ฝากอำเภอ.....บาท
 ฝากธนาคาร.....๒,๔๐๐.....บาท พันธบัตรรัฐบาล.....บาท
 (ลงนาม)..... (ลงนาม).....เจ้าอาวาส
 "ไว้วางใจกรหรือผู้จัดประโยชน์" ทราบสอบถูกต้องแล้ว
 (ลงนาม)..... ผู้ตรวจสอบบัญชี

ศาสนพิธี

พิธีคือ แบบอย่าง แบบแผน หรือรูปแบบต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในทางศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา เรียกว่า ศาสนพิธี ความจริงเรื่อง ศาสนพิธี เป็นเรื่องที่มีด้วยกันทุกศาสนา และเป็นเรื่องเกิดขึ้นทีหลังศาสนา หมายความว่า มีศาสนาเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงมีพิธีต่าง ๆ เกิดตามมาภายหลัง แม้ศาสนพิธีในพระพุทธศาสนาก็เช่นกัน เกิดขึ้นภายหลังทั้งสิ้นเหตุเกิดศาสนพิธีในพระพุทธศาสนา นี้ ก็เนื่องมาจากมีหลักการของพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงวางไว้แต่ในปีที่ตรัสรู้ เพื่อสาวกจะได้ถือเป็นหลักในการออกไปประกาศพระศาสนา อันเรียกว่า “โอวาทปาติโมกข์” ในโอวาทนั้น มีหลักการสำคัญที่ทรงวางไว้เป็นหลักทั่ว ๆ ไป ๓ ประการคือ

หัวใจพระพุทธศาสนา

๑. สอนให้ไม่ทำบาปทั้งปวง (ละชั่ว)
๒. สอนให้ทำกุศลให้ถึงพร้อม (ทำดี)
๓. สอนให้ทำจิตของตนให้ผ่องใส (จิตผ่องใส)

โดยหลักการทั้ง ๓ นี้ เป็นอันว่าพุทธบริษัทต้องพยายามเลิกละความประพฤติชั่วทุกอย่าง จนเต็มความสามารถ และพยายามสร้างกุศลสำหรับตนให้พร้อมเท่าที่จะสร้างได้ กับพยายามชำระจิตให้ผ่องใสอยู่เสมอ ด้วยการพยายามทำตามคำสอนในหลักการนี้ เป็นการพยายามทำดี เรียกว่า “ทำบุญ” และการทำบุญนี้แหละ พระพุทธเจ้าทรงแสดงวัตถุ คือที่ตั้งอันเป็นทางไว้โดยย่อ ๆ ๓ ประการ เรียกว่า “บุญกิริยาวัตถุ” คือ

บุญกิริยาวัตถุ ๓

๑. ทานมัย
บุญสำเร็จด้วย
การบริจาคทาน

๒. สีลมัย
บุญสำเร็จด้วย
การรักษาศีล

๓. ภาวนามัย
บุญสำเร็จด้วย
การเจริญภาวนา

๑. ทาน การบริจาคสิ่งของของตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
๒. ศีล การรักษากายวาจาให้สงบเรียบร้อยไม่ล่วงพุทธบัญญัติ
๓. ภาวนา การอบรมจิตใจให้ผ่องใสในทางกุศล

บุญกิริยานี้เอง เป็นแนวให้พุทธบริษัทปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวข้างต้น และเป็นเค้าให้เกิดศาสนพิธีต่าง ๆ ขึ้น โดยนิยม คือ ในกาลต่อ ๆ มา พุทธบริษัทนิยมทำบุญ ไม่ว่าจะปรารถนาเหตุใด ๆ ก็ให้เข้าหลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ นี้ โดยเริ่มต้นมีการรับศีล ต่อไปภาวนาด้วยการสวดมนต์เองหรือฟังพระสวดแล้วส่งใจไปตามจบลงด้วยการบริจาคทานตามสมควร เพราะนิยมทำบุญเป็นการบำเพ็ญความดีดังกล่าวนี้ และทำในกรณีต่าง ๆ กันตามเหตุผลที่ปรารถนา จึงเกิดพิธีกรรมขึ้นมากประการ เมื่อพิธีกรรมใด เป็นที่นิยมและรับรองปฏิบัติสืบ ๆ มาจนเป็นประเพณี พิธีกรรมนั้นก็กลายเป็นศาสนพิธีขึ้น ฉะนั้น ศาสนพิธีจึงมีมากมายแยกเป็นหมวดได้ ๔ หมวดคือ

๑. หมวดกุศลพิธี ว่าด้วยพิธีบำเพ็ญกุศล
๒. หมวดบุญพิธี ว่าด้วยพิธีทำบุญ
๓. หมวดทานพิธี ว่าด้วยพิธีถวายทาน
๔. หมวดปกิณณพิธี ว่าด้วยพิธีเบ็ดเตล็ด

หมวดที่ ๑ กุศลพิธี

กุศล แปลว่า ความฉลาด, สิ่งที่ดีความชั่ว หมายถึง พิธีการทำความดี กุศลพิธีว่าด้วยพิธีการบำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในพิธีกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นระเบียบพิธีที่พระสงฆ์จะต้องประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง ซึ่งพิธีกรรมบางอย่างเป็นจารีตที่พระสงฆ์ได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติมา จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของพระสงฆ์ในปัจจุบันนี้ มีทั้งหมด ๗ พิธี ตามลำดับดังต่อไปนี้

พิธีเข้าพรรษา

การเข้าพรรษา หมายถึง การอยู่ประจำที่ของพระสงฆ์ตลอด ๓ เดือนในฤดูฝน ซึ่งเป็นธรรมเนียมทางพระวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ กล่าวคือ ฤดูฝนซึ่งเป็นฤดูกาลทำนา ของชาวนา พวกภิกษุบางรูปยังจาริกไปในที่ต่าง ๆ ได้อยู่เพราะพระพุทธองค์ยังมีบัญญัติให้ภิกษุจำพรรษา ได้เหยียบย่ำข้าวกล้าและพืชพันธุ์ของชาวบ้านจนเสียหาย ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนต่างกล่าวติเตียนพวกภิกษุ ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติให้ภิกษุสงฆ์อยู่จำพรรษา และถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติจนถึงปัจจุบันนี้ ภิกษุจะไม่เข้าพรรษาไม่ได้ ท่านปรับเป็นอาบัติทุกกฏ

พิธีถือนิสา

พิธีถือนิสา เป็นธรรมเนียมของนวกภิกษุ คือ ภิกษุที่ยังมีพรรษาไม่ถึง ๕ พรรษา ถือว่าเป็น นวกะ แปลว่า ผู้ใหม่ ตามหลักพระวินัย ท่านให้ถือนิสาอยู่กับพระอุปัชฌาย์ เพื่อเรียนรู้ข้อวัตรปฏิบัติต่าง ๆ ให้ดีเสียก่อน

พิธีทำสามจีกรรม

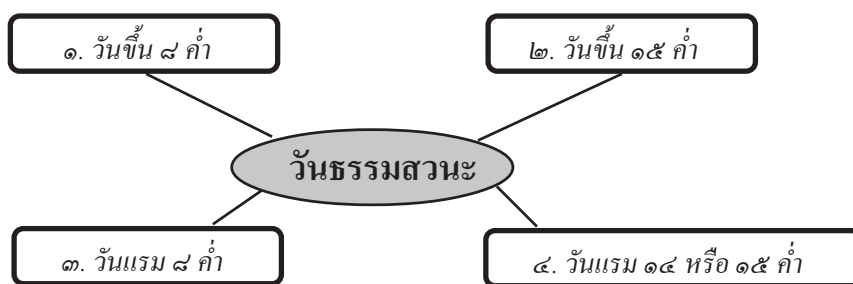
พิธีทำสามจีกรรม เป็นธรรมเนียมของพระภิกษุสามเณรพึงทำความเคารพต่อกันเพื่อความสามัคคีแห่งสงฆ์ หมายถึงการแสดงความเคารพ การขอขมาโทษ และการให้อภัยแก่กันและกันในโอกาสต่าง ๆ คือ ๑. ในวันเข้าพรรษา ๒. ในวันก่อนและหลังเข้าพรรษา ๓ วัน ๓. ในโอกาสที่จะไปอยู่วัดอื่นหรือที่อื่น

พิธีทำวัตรสวดมนต์

การทำวัตรสวดมนต์ เป็นกิจวัตรที่พระภิกษุสามเณร และอุบาสกอุบาสิกาต้องทำเป็นประจำ เป็นการที่บรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้เข้ามาอยู่ในวัดเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย แล้วจะได้น้อมนำไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อขัดเกลากาย วาจา ให้สงบเรียบร้อย เป็นต้น

พิธีกรรมวันธรรมสวนะ

วันธรรมสวนะ หมายถึง วันพระ หรือวันกำหนดประชุมฟังธรรมตามกาล การฟังธรรมนั้นย่อมทำให้เกิดสติปัญญา และเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติวันประชุมฟังธรรมไว้เดือนหนึ่ง ๔ วัน ดังนี้

พิธีทำสังฆอุโบสถ

พิธีทำสังฆอุโบสถ เป็นธรรมเนียมที่พระภิกษุทุกรูปต้องทำสังฆอุโบสถตามพุทธบัญญัติทุกกึ่งเดือน จะขาดมิได้ ยกเว้น มีเหตุจำเป็นที่มีพระบรมพุทธานุญาตไว้

พิธีออกพรรษา

การออกพรรษา หมายถึง กาลเป็นที่สิ้นสุดกำหนดอยู่จำพรรษาตามพระวินัยบัญญัติเรียกว่า ปวารณากรรม การทำปวารณากรรมก็คือการประกาศยินยอมให้ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ในทุกกรณี หรือเมื่อมีข้อข้องใจในการประพฤติตามพระวินัย

หมวดที่ ๒ บุญพิธี

บุญพิธี หมายถึง พิธีการทำบุญทั่วไป หรือในวันสำคัญต่าง ๆ ของพุทธศาสนิกชน แต่ในที่นี้เน้นระเบียบพิธีที่พระสงฆ์ควรรู้และปฏิบัติให้ถูกต้องโดยเฉพาะ แบ่งออกเป็น ๕ พิธี ดังนี้

พิธีทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ

พิธีทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ เป็นการทำบุญเพื่อระลึกถึงวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลกหลังจากที่เสด็จไปจำพรรษาและตรัสพระอภิธรรมโปรดพระพุทธมารดาเป็นเวลา ๓ เดือน โดยได้เสด็จลงมา ประชุมเมืองสังกัสสนคร ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่า วันเทโวโรหณะ หรือ วันพระเจ้าเปิดโลก ครั้นรุ่งเช้าตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ พุทธบริษัทจึงทำบุญโดยการตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในการเสด็จลงจากเทวโลกของพระพุทธเจ้า เรียกว่า วันตักบาตรเทโวโรหณะ

พิธีเจริญพระพุทธรูป

พิธีเจริญพระพุทธรูป เป็นพิธีกรรมที่สร้างขึ้นโดยปรารภงานมงคลต่าง ๆ มีการตั้งบาตรน้ำมนต์ ตั้งวงด้ายสายสิญจน์ และเรียกการสวดหรือสาธยายบทสวดมนต์ในการนี้ว่า เจริญพระพุทธรูป

พิธีสวดพระพุทธรูป

พิธีสวดพระพุทธรูป เป็นพิธีกรรมที่ทำเนื่องในงานอวมงคล ไม่ต้องตั้งบาตรน้ำมนต์ และวงด้ายสายสิญจน์

งานอวมงคลแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- งานทำบุญหน้าศพ
- งานทำบุญอุทิศ

พิธีสวดพระอภิธรรม

พิธีสวดพระอภิธรรม เป็นการสวดเนื่องในการทำบุญศพ ตั้งแต่วันมรณกรรมถึงวันฌาปนกิจ

พิธีสวดมตिका

พิธีสวดมตिका เป็นการทำบุญต่อหน้าศพ หรือการสวดบทมตिकाของพระอภิธรรม ๘ คัมภีร์ ที่เรียกว่า สัตตปัปกรณอภิธรรม หลังจากสวดจบแล้วมีการชักบังสุกุลเป็นขั้นตอนสุดท้าย

พิธีสวดแจก

พิธีสวดแจก คือ การนิมนต์พระสงฆ์จำนวนมาก ให้สวดสังคีตึกถา บทสวดว่าด้วยการแจกแจงวัตถุ และหัวข้อพระไตรปิฎกในการทำปฐมสังคายนา เรียกว่า สวดแจก นิยมทำในงานฌาปนกิจศพ และจัดให้มีการแสดงธรรมเทศนาแบบปูลงฉนวนวิสาขนา (ถาม - ตอบ) ๒ ธรรมมาสน์บ้าง ๓ ธรรมมาสน์บ้าง ตามความต้องการของเจ้าภาพ เพื่อแจกแจงสังคีตึกถาอย่างละเอียดเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ เรียกว่า เทศน์แจก

พิธีสวดถวายพรพระ:

ในการทำบุญทั่ว ๆ ไปนั้น ถ้ามีการเจริญพระพุทธมนต์หรือสวดพระพุทธมนต์จะมีการเลี้ยงพระด้วย และก่อนที่จะถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ นิยมสวดถวายพรพระเป็นธรรมเนียม

พิธีอนุโมทนากรรมนิทาน ๆ

การอนุโมทนานั้น เป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่เมื่อพระสงฆ์รับปัจจัยไทยธรรม ภัตตาหารหรือทานวัตถุ จากคฤหัสถ์แล้ว ต้องทำพิธีอนุโมทนาทานของทายกทายิกาด้วย

พิธีแสดงพระธรรมเทศนา

การแสดงพระธรรมเทศนา เรียกว่า การเทศน์ เป็นการแสดงธรรมในโอกาสต่าง ๆ มี ๒ อย่าง คือ

๑. การเทศน์แบบธรรมดา การแสดงธรรมรูปเดียว
๒. การเทศน์แบบปูลงฉนวนวิสาขนา การแสดงธรรมตั้งแต่ ๒ รูปขึ้นไป

หมวดที่ ๓ ทานพิธี

คือ พิธีถวายทานแก่พระสงฆ์ แบ่งเป็น ๑๖ พิธี ดังนี้

พิธีถวายสังฆทาน

การถวายสังฆทาน หมายถึง ทานที่ตั้งใจถวายแก่ สงฆ์หรือผู้แทนของสงฆ์ไม่จำเพาะเจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง หากถวายโดยเจาะจงเรียกว่า บุคลิกทาน สังฆทานนั้นมีผลมากกว่าบุคลิกทาน เพราะผู้ถวายมีจิตใจกว้างขวาง ไม่เจาะจงว่าจะเป็นพระภิกษุรูปใด เป็นการแสดงถึงความตั้งใจจะถวายทานด้วยศรัทธาอันเป็นสาธารณะ

พิธีถวายสลากภัต

สลากภัต แปลว่า อาหารที่ถวายตามสลาก หรือ โดยวิธีการจับสลาก นิยมทำกันในฤดูกาลที่ผลไม้ ออกผล พิธีถวายสลากภัต คือ ทายกทายิกาจัดอาหารคาวหวานและผลไม้ประจำฤดู นำไปรวมกันที่วัด จัดวางไว้เป็นส่วน ๆ เขียนชื่อหรือหมายเลขประจำตัวของตนใส่กระดาษแล้วม้วนไปให้พระภิกษุสามเณรจับ ถ้าจับได้ของผู้ใดก็รับของผู้นั้นแล้วอนุโมทนาภาเป็นเสร็จพิธี

พิธีตักบาตรข้าวสาร

พิธีตักบาตรข้าวสาร คือ การถวายข้าวสารโดยการใส่บาตร เพื่อให้พระภิกษุได้เก็บไว้หุงต้มในคราวขาดแคลนอาหาร การตักบาตรข้าวสารเป็นทานมัยข้อหนึ่งในบุญกิริยาวัตถุ มักทำเป็นสังฆทานบ้าง ปาฏิบุคลิกทานบ้าง ตามเจตนารมณ์ของเจ้าภาพ และนิยมจัดในช่วงเช้าพรรษา

พิธีตักบาตรน้ำผึ้ง

พิธีตักบาตรน้ำผึ้ง คือ การถวายน้ำผึ้งแก่พระสงฆ์ จัดเป็นเภสัชทานและเป็นกาลทานอย่างหนึ่ง มีระยะเวลาในการทำช่วงเดือน ๑๐ โดยมากนิยมทำในวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๐ การตักบาตรน้ำผึ้งนี้ พระพุทธองค์ทรงมีพระพุทธานุญาตให้พระภิกษุรับและฉันเภสัชได้ในเวลาวิกาล เพื่อระงับโรคที่เกิดขึ้นแก่พระภิกษุในสมัยนั้น เภสัช มี ๕ อย่าง คือ

๑. เนยใส	๒. เนยข้น
๓. นมมัน	๔. น้ำผึ้ง
๕. น้ำอ้อย	

พิธีถวายเสนาสนะ: กุฎี วิหาร

เสนาสนะ หมายถึง อาคาร สถานที่ซึ่งใช้เป็นที่พำนักอาศัยหรือเป็นที่ทำกิจกรรมของพระสงฆ์ได้ ถือเป็นของสงฆ์ จะถือเป็นกรรมสิทธิ์ไม่ได้ การสร้างเสนาสนะ กุฎี วิหาร โดยมากนิยมสร้างให้ทันก่อนเข้าพรรษา เพื่อให้พระภิกษุจะได้ทันอยู่ในพรรษานั้นเอง

พิธีถวายโรงธรรม

ศาลาโรงธรรม หมายถึงศาลาเป็นที่แสดงธรรมของพระสงฆ์ และเป็นที่พักธรรมของชาวบ้าน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ศาลาการเปรียญ และใช้เป็นสถานที่เล่าเรียนธรรมของสงฆ์ด้วย ศาลาโรงธรรมเป็นสถานที่สำคัญอีกอย่างที่จะต้องมี และในปัจจุบันใช้เป็นศาลาอเนกประสงค์ เพราะนิยมสร้างกว้างขวางกว่าสิ่งอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยของคนจำนวนมาก ส่วนพิธีการถวายก็มีวิธีปฏิบัติเช่นเดียวกับการถวายเสนาสนะอื่น ๆ

พิธีถวายผ้าวัสสิกสาฎก

ผ้าวัสสิกสาฎก หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า ผ้าอาบน้ำฝน คือผ้าที่พระสงฆ์ใช้ผลัดเปลี่ยนเวลาทรงน้ำ เป็นผ้าที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ใช้เป็นผืนที่ ๕ นอกจากไตรจีวรและให้รับได้ก่อนเข้าพรรษา ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ นางวิสาขาเป็นคนแรกที่ถวายผ้าอาบน้ำฝนแด่พระสงฆ์ จนกลายเป็นธรรมเนียมมาจนถึงปัจจุบัน

พิธีถวายผ้าจำนำพรรษา

ผ้าจำนำพรรษา หรือผ้าวัสสาวาสสิกสาฎก คือ ผ้าที่ถวายแก่ภิกษุผู้จำพรรษาครบ ๓ เดือน มีกาลเวลาที่ถวายได้ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ซึ่งเป็นเขตจีวรกาล หากถวายเกินกำหนดนี้ไปไม่นับเป็นผ้าจำนำพรรษา

พิธีถวายผ้าอัจเจกจีวร

ผ้าอัจเจกจีวร คือ ผ้าจำนำพรรษาที่ทาก ทายิกาถวายก่อนกาลกำหนด เป็นผ้าที่เจ้าภาพผู้มีศรัทธา มีกิจธุระที่จะต้องไปในที่อื่น ไม่สามารถถวายในช่วงออกพรรษาได้ จึงถวายผ้าอัจเจกจีวรก่อนออกพรรษา และพระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้ภิกษุรับได้ภายใน ๑๐ วันก่อนออกพรรษา ตั้งแต่วันขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันออกพรรษา พิธีการถวายผ้าอัจเจกจีวรนี้มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล

พิธีทอดผ้าป่า

ผ้าป่า หรือ ผ้าบังสุกุล คือผ้าที่เปื้อนฝุ่น ไม่มีเจ้าของหวงแหน ทิ้งไว้ที่ป่าช้าบ้าง ถนนหนทางบ้าง หรือแขวนอยู่ตามกิ่งไม้และผ้าที่เขาอุทิศวางไว้แทบเท่า จัดเป็นผ้าป่าทั้งสิ้น การทอดผ้าป่ามีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุแสวงหาผ้าบังสุกุลได้ และการทอดก็มีได้กำหนดระยะเวลาไว้สามารถทอดได้ตลอดฤดูกาล

พิธีถวายผ้ากฐิน

ผ้ากฐิน คือ ผ้าที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุผู้อยู่จำพรรษาครบ ๓ เดือน แล้วรับมานุ่งห่มได้ พิธีถวายผ้ากฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ท่านกำหนดระยะเวลาไว้เพียง ๑ เดือน คือ ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เรียกว่า กฐินกาล คือ ระยะเวลาทอดกฐินหรือเทศกาลทอดกฐิน

พิธีถวายรูปเทียนดอกไม้

การถวายรูปเทียนดอกไม้ หมายถึงการถวายรูปเทียนดอกไม้แด่พระสงฆ์เพื่อให้ท่านนำไปบูชาพระอีกต่อหนึ่ง โดยทั่วไปนิยมถวายในวันเข้าพรรษา มีวิธีปฏิบัติ ๒ แบบ คือ

๑. แบบถวายโดยการประเคนทีละรูป โดยไม่ต้องกล่าวคำถวาย และไม่ต้องอนุโมทนา
๒. แบบถวายโดยวางไว้หน้าพระสงฆ์ แล้วกล่าวคำถวายและพระสงฆ์อนุโมทนา

พิธีลอยกระทง

การลอยกระทง เป็นประเพณีนิยมที่ปฏิบัติมาแต่โบราณกาล เพื่อเป็นการบูชารอยพระบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ประดิษฐานอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำนันทมา ในชมพูทวีป ในประเทศไทยเราเริ่มทำมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พิธีลอยกระทงนั้น นิยมทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒)

พิธีถวายธงเพื่อบูชา

พิธีถวายธงเพื่อบูชา ธงนั้นถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง นิยมประดับสำหรับบูชาและประดับปูชนียสถานให้สวยงาม นิยมทำด้วยผ้าสีเหลือง พิมพ์ตรงกลางผืนธงเป็นรูปเสมาธรรมจักร เรียกว่า ธงธรรมจักร นิยมประดับถวายในพิธีถวายผ้ากฐินหรือในงานทำบุญสามัคคีทั่วไป เพื่อประดับตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม

พิธีถวายเวจกุฎี

เวจกุฎี คือที่ถายอุจจาระหรือส้วมของพระภิกษุสามเณร ในสมัยโบราณเรียกว่า ถานและนิยมสร้างไว้ริมรั้ววัดซึ่งห่างจากสถานที่พำนักอาศัยของพระภิกษุสามเณรในวัด เพื่อมิให้กลิ่นรบกวน การสร้างเวจกุฎีเป็นพุทธานุญาตให้พระภิกษุจัดสร้างขึ้นเป็นการเฉพาะ และในสมัยต่อมาผู้มีจิตศรัทธาต้องการอำนวยความสะดวกแก่พระสงฆ์ จึงสร้างเวจกุฎีถวายแก่พระสงฆ์

พิธีถวายสะพาน

พิธีถวายสะพาน สะพานเป็นสถานที่สำหรับสัญจรข้ามลำธาร ห้วย คลอง เป็นต้น หรือจะสร้างไว้ในวัด เพื่อเป็นทางเข้าวัด ต้องเป็นสาธารณประโยชน์ การถวายสะพานนั้นจะประกอบพิธี ณ ที่ตั้งของสะพานก็ได้ หรือจะทำที่ศาลากการเปรียญก็ได้ แต่ต้องใช้สายสิญจน์โยงมาถวายพระสงฆ์ การถวายสะพานถือว่าเป็นผลานิสงส์มาก เพราะเป็นการสร้างทางไปสู่สวรรค์

หมวดที่ ๔ ปกติกะ

ปกติกพิธี เป็นเรื่องเกี่ยวกับพิธีเบ็ดเตล็ดบางประการ คือ การจะปฏิบัติตน โดยความเรียบร้อย สำรวมและด้วยอาการอันแสดงความเคารพตลอดพิธี มีทั้งหมด ๕ เรื่องดังนี้

๑. วิธีสวดมนต์ไหว้พระของนักเรียน
๒. วิธีไหว้ครูของนักเรียน
๓. วิธีจับด้ายสายสิญจน์
๔. วิธีบังสุกุลเป็น
๕. วิธีบอกศักราช

พิธีสวดมนต์ไหว้พระของนักเรียน

การสวดมนต์ไหว้พระของนักเรียน เป็นระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ และเป็นการปลูกฝังอุปนิสัยที่ดีงามแก่เยาวชนของชาติ เพื่อสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย และบิคามารคาครูอาจารย์ด้วย

วิธีไหว้ครูของนักเรียน

การไหว้ครู ถือเป็นธรรมเนียมที่ทำกันมาแต่โบราณ เพื่อเป็นการน้อมระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชากรให้แก่ศิษย์ และการจะเริ่มกิจการใด ๆ ต้องมีการไหว้ครูก่อน ดังนั้น การไหว้ครูของนักเรียนจึงนิยมทำในช่วงเปิดเทอมแรก สิ่งของที่ควรนำมาไหว้ครู คือ หญ้าแพรก ข้าวตอก และดอกมะเขือ เป็นต้น

วิธีจับด้ายสายสิญจน์

สายสิญจน์ เป็นคำเรียกเส้นด้ายสีขาวยาว ๆ ที่พระสงฆ์ถือขณะประนมมือเจริญพระพุทธมนต์หรือที่วงรอบบ้านเรือนเพื่อให้เป็นสิริมงคลในเวลาทำบุญที่บ้าน วิธีการจับด้ายสายสิญจน์นั้น ต้องจับเส้นด้ายในเชิงออกมาเป็นห่วง ๆ ให้เป็นสายเดียวกัน ครั้งแรก ๑ เส้น ถ้าต้องการ ๕ เส้น ก็จับอีกครั้งหนึ่ง สำหรับใช้ในงานมงคลทั่วไป

วิธีบังสุกุลเป็น

บังสุกุลเป็น เป็นการทำบุญอย่างหนึ่งที่เจ้าภาพต้องการบริจาคสิ่งของที่เนื่องด้วยตน โดยมากนิยมทำในตอนป่วยหนักเท่านั้น เพื่อให้หายจากอาการป่วยไข้ วิธีการคือใช้ผ้าขาวคลุมผู้ป่วยไว้แล้วนิมนต์พระสงฆ์บังสุกุลให้ เรียกว่า บังสุกุลเป็น

วิธีบอกศักราช

วิธีบอกศักราช คือ การบอกวัน เดือน ปี ก่อนที่จะแสดงพระธรรมเทศนา เพื่อให้พุทธบริษัททราบว่า เป็นวัน เดือน และปีอะไร การบอกศักราชนั้น นิยมบอกทั้งภาษาบาลีและคำแปล โดยบอกเป็นภาษาบาลีก่อนแล้วจึงแปลเป็นภาษาไทยจบแล้วจึงแสดงพระธรรมเทศนาต่อจากนี้

สำหรับแฉะ:พิธีในแฉะ:หมวด เนื่องจากมีรายละเอียดขั้นตอนมาก ขอละไว้เพื่อให้หนังสือเล่มนี้กระชับรัดกุมผู้ที่สนใจในคำอธิบายพิธีต่าง ๆ ศึกษาได้จากหนังสือศาสนพิธีและคู่มือประกอบการศึกษา/วิชาธรรมศึกษาของวัดและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีพิมพ์เผยแพร่โดยทั่วไป

ธรรมาภิบาล : Good Governance

การปฏิรูประบบราชการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงานตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงมีขึ้นเพื่อพัฒนาระบบราชการไทยในการยกระดับความสามารถให้ก้าวทันกระแสโลก ตลอดจนเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่มีประสิทธิภาพ ความซ้ำซ้อนการทุจริต การขาดความโปร่งใส และค่าตอบแทน โดยได้รวบรวมแนวทาง หลักเกณฑ์ที่ทุกส่วนราชการต้องปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

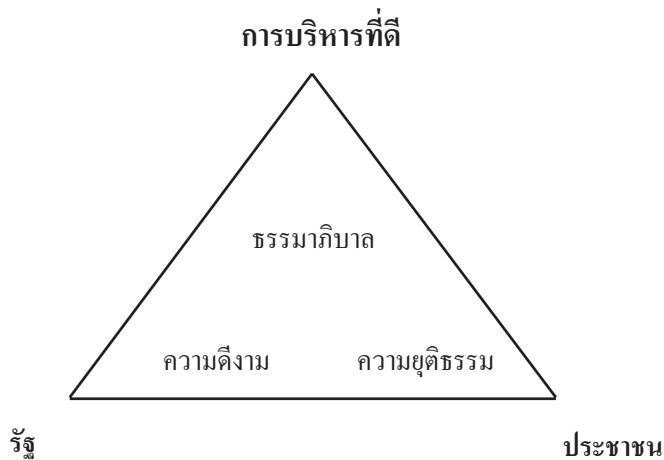
สาระ สำคัญของพระราชกฤษฎีกา แบ่งออกเป็น ๕ หมวด โดยมีรายละเอียดดังนี้

- หมวด ๑ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- หมวด ๒ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- หมวด ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- หมวด ๔ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- หมวด ๕ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- หมวด ๖ การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ
- หมวด ๗ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน
- หมวด ๘ การประเมินผลการปฏิบัติราชการ
- หมวด ๙ บทเบ็ดเตล็ด

ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารของภาครัฐที่มุ่งความดีงาม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ และประชาชนอย่างทั่วถึงและยุติธรรม

ธรรมาภิบาลประกอบด้วย การบริหารที่ดี และมีความยุติธรรมทั้งเพื่อรัฐและเพื่อประชาชน

โครงสร้างของธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ของธรรมาภิบาล

เพื่อให้สามารถบรรลุตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือเพื่อให้บรรลุตามแนวทางแห่งธรรมาภิบาล รัฐควรจะได้มียุทธศาสตร์ในการบริหารราชการ ๑๓ ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช และ บุรณภาพแห่งราชอาณาจักร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่นส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศ และพึงถือหลักการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คຸ້ມครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล จัดระบบกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจทุกระดับ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๗ รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่
- ยุทธศาสตร์ที่ ๘ รัฐต้องกระจาย อำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น
- ยุทธศาสตร์ที่ ๙ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบำรุงรักษาและคຸ້ມครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ รัฐต้องคຸ້ມครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑๑ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และ ปลุกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการ ต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนา วิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๑๒ รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง
- ยุทธศาสตร์ที่ ๑๓ รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้ได้อย่างเป็นธรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๑๔ รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำ เพื่อเกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและ การตลาดสินค้าเกษตรกรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัว ของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร
- ยุทธศาสตร์ที่ ๑๕ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์
- ยุทธศาสตร์ที่ ๑๖ รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงาน โดยเฉพาะ แรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๑๗ รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแล ให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอน ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและ กฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้อง ไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชนเว้นแต่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการ สาธารณูปโภค

การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล มีหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมและกระตุ้นการขยายผล ให้กว้างขวางและทั่วถึงมี ๕ ข้อดังนี้

๑. หลักคุณธรรมและนิติธรรม
๒. หลักความรับผิดชอบ
๓. หลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้
๔. หลักการมีส่วนร่วม
๕. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุป

ธรรมาภิบาลหรือ Good Governance เป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูประบอบราชการให้ทันสมัย วิธีการดังกล่าวเป็นแนวปฏิบัติที่ดีซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางได้ในทุกหน่วยงาน ซึ่งได้นำหลักเกณฑ์และวิธีการรวบรวมมาไว้ในเอกสารเล่มนี้ เพื่อให้ไวยาวัจกรและผู้สนใจได้ศึกษาและนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและหน่วยงาน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันตลอดไป จะทำให้ส่งผลต่อการพัฒนางานที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นปรัชญา ซึ่งถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนา เศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้ เป็นอย่างดี

**(ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ตามหนังสือที่ รล. ๐๐๐๓/๑๘๘๘๘ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒
สำนักพระราชวัง)**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัส เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงเมื่อวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐” ซึ่งได้มีการขานรับนำแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติกันหลายหน่วยงาน แต่คนส่วนมากมักเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรในชนบทเท่านั้น แต่แท้จริงผู้ประกอบการอาชีพอื่น เช่น พ่อค้า ข้าราชการ และพนักงานบริษัทต่างๆ สามารถนำแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้

ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาปีนี้ ทรงได้มีมหากรุณาธิคุณอธิบายเพิ่มเติมว่า “...ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่เท่านั้นจะพอนั้น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ...”

จากนั้น ได้ทรงขยายความ คำว่า “พอเพียง” เพิ่มเติมต่อไปว่า หมายถึง “พอมีพอกิน”

“...พอมีพอกิน ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี...”

“...ประเทศไทยสมัยก่อนนี้ พอมีพอกิน มาสมัยนี้อิสระ ไม่มีพอมีพอกิน จึงจะต้องเป็นนโยบายที่จะทำ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคนพอเพียงได้ พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ...” ทรงเปรียบเทียบคำว่า พอเพียง กับคำว่า Self - Sufficiency ว่า

“...Self-Sufficiency นั้น หมายความว่า ผลลัพธ์อะไร มีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง... เป็นไปตามที่เค้าเรียกว่ายืนบนขาของตัวเอง...”

แต่ว่าพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ คำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเรา ถ้าพอใจในความต้องการมันก็มีควมโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนผู้อื่นน้อย

ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข

พอเพียงนี้ อาจจะมี มีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พุคาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติงานก็พอเพียง...”

“...ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่าความพอประมาณและความมีเหตุผล...”

ได้มีพระราชกระแสเพิ่มเติมระหว่างเข้าเฝ้าถวายรายงานมาอีกว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะอยู่มั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป”

...ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่เท่านั้นจะพอนั้น ไม่ได้แปลว่า เศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ...

จากพระราชดำรัส : เศรษฐกิจพอเพียง

มิได้จำกัดเฉพาะของเกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกคนทุกอาชีพ ทั้งที่อยู่ในเมืองและอยู่ในชนบท เช่น ผู้ที่เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและบริษัทในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าจะต้องขยายกิจการเพราะความเจริญเติบโตจากเนื้อของงาน โดยอาศัยการขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือหากจะกู้ยืมก็กระทำตามความเหมาะสม ไม่ใช่กู้มาลงทุนจนเกินตัวจนไม่เหลือที่มันให้ยืนอยู่ได้ เมื่อภาวะของเงินผันผวน ประชาชนก็จะต้องไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว สำหรับเกษตรกรนั้นก็ทำไร่นา ปลูกพืชแบบผสมผสานในที่แห้งแล้งตามแนว “ทฤษฎีใหม่” ได้สำเร็จ หากไม่มีความพอประมาณในใจตน นี้ก็แต่จะซื้อรถปิคอัพคันใหม่ หรือเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อยู่น่าไป ก็ยอมไม่ถือว่าประพฤติดคนอยู่ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นพระราชดำรัสที่พระราชทานให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพที่สมบูรณ์ สานติสุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นที่สำคัญ ซึ่งที่พระองค์ทรงรับสั่งมานั้น แท้ที่จริงคือวิถีชีวิตไทยนั่นเอง วิถีชีวิตไทยที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี

...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น ...

หลักการพึ่งตนเอง หากขยายความออกไป อาจจะสามารถยึดหลักสำคัญของความพอดีได้ ๕ ประการคือ

ความพอดีด้านจิตใจ : ต้องเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

ความพอดีด้านสังคม : ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักผนึกกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง

ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป

ความพอดีด้านเทคโนโลยี : รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง และสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

ความพอดีด้านเศรษฐกิจ : เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน

กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่เริ่มงานพัฒนาเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว และทรงยึดมั่นหลักการนี้มาโดยตลอด โดยเฉพาะด้านการเกษตร เราเน้นการผลิตสินค้า เพื่อส่งออกเป็นเชิงพาณิชย์ คือ เมื่อปลูกข้าวก็นำไปขาย และก็นำเงินไปซื้อข้าว เมื่อเงินหมดก็จะไปกู้เป็นแบบนี้มาโดยตลอดจนกระทั่ง ชวนาไทยตกอยู่ในภาวะหนี้สิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงปัญหาด้านนี้ จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งธนาคารข้าว ธนาคารโค - กระบือขึ้น เพื่อช่วยเหลือราษฎร นับเป็นจุดเริ่มต้นแห่งที่มาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” นับตั้งแต่อดีตกาล แม้กระทั่งโครงการแรก ๆ แถวจังหวัดเพชรบุรี ก็ทรงกำชับหน่วยราชการมิให้นำเครื่องมือกลหนักเข้าไปทำงาน รับสั่งว่าหากนำเข้าไปเร็ววันชาวบ้านจะละทิ้งจอบ เสียม และในอนาคตจะช่วยตัวเองไม่ได้ ซึ่งก็เป็นจริงในปัจจุบัน

จากนั้นได้ทรงคิดค้นวิธีการที่จะช่วยเหลือราษฎรด้านการเกษตร จึงได้ทรงคิด “ทฤษฎีใหม่” ขึ้น เมื่อปี ๒๕๓๕ ณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการทำการเกษตรให้แก่ราษฎร ในการจัดการด้านที่ดินและแหล่งน้ำในลักษณะ ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ คือ ขุดสระและเลี้ยงปลา ๓๐ ปลูกข้าว ๓๐ ปลูกพืชไร่พืชสวน ๓๐ และสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวน และเลี้ยงสัตว์ใน ๑๐ สุดท้าย

...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้
และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเอง
มีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง
และขั้นต่อไป ก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง...

ต่อมาได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมมาโดยตลอด เพื่อให้เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความแข็งแรงพอ ก่อนที่จะไปผลิตเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์ โดยยึดหลักการ “ทฤษฎีใหม่” ๓ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๑ มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและจัดการใช้จ่าย

ขั้นที่ ๒ รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม

ขั้นที่ ๓ สร้างเครือข่าย กลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจ ภาคองค์การพัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการ และข่าวสารข้อมูล

สำหรับในภาคอุตสาหกรรม ก็สามารถนำ “เศรษฐกิจพอเพียง” มาประยุกต์ใช้ได้ คือ เน้นการผลิตด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง และไม่ควรทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกินไป เพราะหากทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ก็จะต้องพึ่งพิงสินค้า วัตถุดิบและเทคโนโลยีจากต่างประเทศเพื่อนำมาผลิตสินค้า เราต้องคำนึงถึงสิ่งที่มีอยู่ในประเทศก่อน จึงจะทำให้ประเทศไม่ต้องพึ่งพิงต่างชาติอย่างเช่นปัจจุบัน ดังนั้น เราจะต้องช่วยเหลือประเทศให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เป็นผู้จุดประกายระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาการนำเข้าวัตถุดิบ และชิ้นส่วนที่เรานำมาใช้ในการผลิตให้เป็นลักษณะพึ่งพา ซึ่งมีมาแล้วเกือบ ๒๐ ปี แต่ทุกคนมองข้ามประเด็นนี้ไป ตลอดจนได้รับผลจากภายนอกประเทศทำให้ประชาชนหลงลืม และมีเงินมาอยู่กับการเป็นนักบริโภคนิยม รับเอาของต่างชาติเข้ามาอย่างไม่รู้ตัว และรวดเร็วจนทำให้เศรษฐกิจของไทยตกต่ำ...

*... พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามลด
ความชั่วที่ตัวเองมีอยู่พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา
และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ในห้วงกามสมบุรณ์ขึ้น ...*

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า

... ความเป็นอยู่ที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...

๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า

*...ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจาก การประพฤติชอบและ
การหาเลี้ยงชีพ ของตนเป็นหลักสำคัญ...*

๓. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า

...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหา
มาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความ
ความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...

๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางในชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิด
มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า

...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้
เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข
พอมือพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไป ก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง...

๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ตัดละสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้
เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ได้พระราชทานพระราโชวาทว่า...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด
พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น
ให้่องงามสมบูรณ์ขึ้น...

ทรงย้ำเน้นว่าคำสำคัญที่สุดคือ คำว่า “พอ”

ต้องสร้างความพอที่สมเหตุสมผลให้กับตัวเองให้ได้และเราก็จะพบกับความสุข

ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง

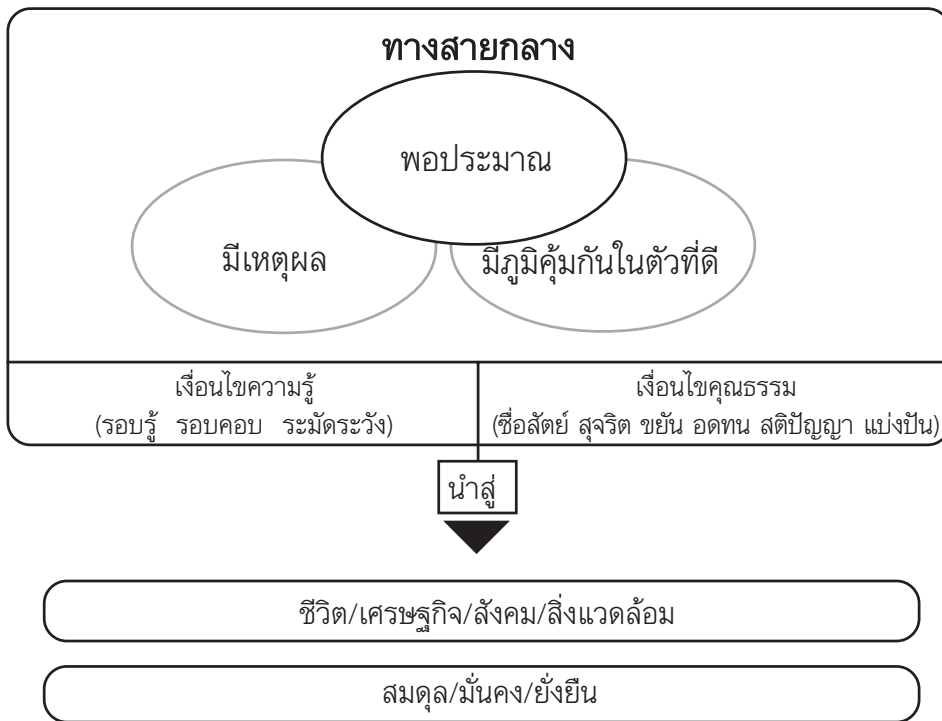
จนถึงวันนี้ ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง ก็ยังเข้าใจว่าพอเพียง คือ การพึ่ง
ตนเอง ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Self-sufficiency แต่คำว่า พอเพียง ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งตรงกับคำว่า
Sufficiency Economy นั้น มีความหมายกว้างกว่าแค่การพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่เลี้ยงตัวเองได้
บนพื้นฐานของความประหยัดและการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน ส่วนเศรษฐกิจ
พอเพียงในระดับที่มีการรวมตัวกัน เพื่อร่วมกันดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ มีการสร้างเครือข่ายและการขยายกิจกรรม
ทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ โดยประสานความร่วมมือกับภายนอก เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ดังนั้น
เศรษฐกิจพอเพียงจึงมิใช่แค่เพียงเรื่องของการพึ่งตนเองโดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับใคร และมีแค่เรื่องของการประหยัด
แต่ยังครอบคลุมถึงการข้องเกี่ยวกับผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แท้จริงแล้ว เศรษฐกิจพอเพียง
สามารถจำแนกได้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

(๑) เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่หนึ่ง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน ที่เน้นความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวคือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ในลักษณะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความต้องการในปัจจัยสี่ของตนเองและครอบครัวได้ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมีความสามัคคีกลมเกลียว และมีความพอเพียงในการดำเนินชีวิตด้วยการประหยัดและการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทั้งทางกายและใจ

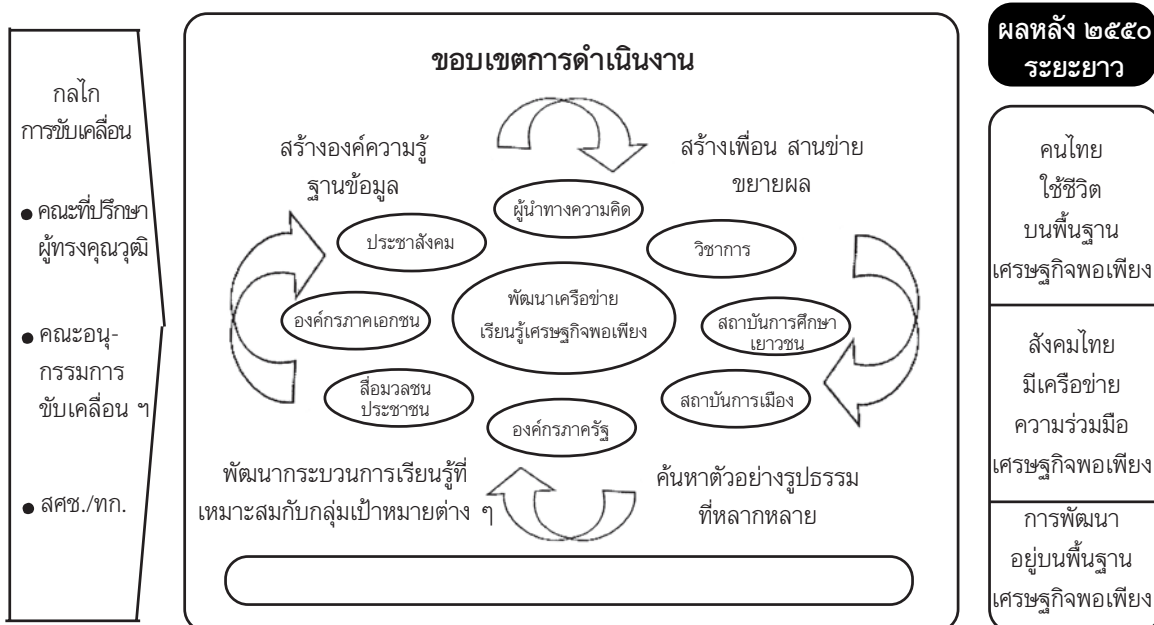
(๒) เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สอง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับกลุ่มหรือองค์กรคือ เมื่อบุคคล/ครอบครัว มีความพอเพียงในระดับที่หนึ่งแล้ว ก็จะรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อร่วมกันดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สุวีถีการ การศึกษา สังคมและศาสนา โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยราชการ มูลนิธิ และเอกชน

(๓) เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สาม เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับเครือข่าย คือ เมื่อกลุ่มหรือองค์กร มีความพอเพียงในระดับที่สองแล้วก็จะร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อการสร้างเครือข่าย มีการติดต่อร่วมมือกับธนาคารและบริษัทต่าง ๆ ทั้งในด้านการลงทุน การผลิต การตลาด การจำหน่าย และการบริหารจัดการ เพื่อการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในด้าน สุวีถีการ การศึกษา สังคมและศาสนา ให้สมประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่าย การจำแนกเศรษฐกิจพอเพียงใน ๓ ระดับข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่เริ่มต้นจากหลักการของการพึ่งตนเอง โดยเปลี่ยนจากการพึ่งพาตนเองไม่ได้หรือต้องคอยอาศัยผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา (Dependent) เป็นการพัฒนาดตนเองให้มีความเข้มแข็ง เป็นอิสระ (Independent) แล้วจึงค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน จนนำไปสู่การพึ่งพิงอิงกัน (Inter-dependent) สงเคราะห์เกื้อกูล ร่วมมือกัน และประสานกับ โลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

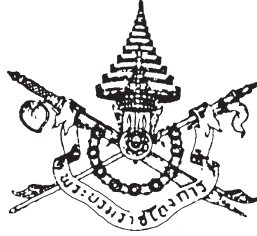

แนวคิดและขอบเขต การดำเนินงานขับเคลื่อน

ΠΑΛΑΙΟΥΤΗ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕^{*}

แก้ไขเพิ่มเติมโดย

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

เรียงตามลำดับมาตรา

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

เป็นปีที่ ๑๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

และ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕

เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

*มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตรา ๔ ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บรรดากฎกระทรวง สังกาณัติ กติกาสงฆ์ กฎองค์การ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ข้อบังคับ และระเบียบเกี่ยวกับคณะสงฆ์ที่ใช้บังคับอยู่ใน วันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษาให้คงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ข้อบังคับหรือระเบียบของ มหาเถรสมาคม ยกเลิก หรือมีความอย่างเดียวกัน หรือขัดหรือแย้งกัน หรือกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๕ เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา ๔ บรรดาอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในสังกานัติ กติกาสงฆ์ กฎองค์การ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ข้อบังคับและระเบียบเกี่ยวกับคณะสงฆ์ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ พระภิกษุตำแหน่งใดหรือคณะกรรมการสงฆ์ใดซึ่งไม่มีในพระราชบัญญัตินี้ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจกำหนด โดยกฎหมายมหาเถรสมาคมให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพระภิกษุตำแหน่งใด รูปใดหรือหลายรูปร่วมกันเป็นคณะตามที่ เห็นสมควรได้

สำหรับมาตรานี้ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕”

*มาตรา ๕ ทวิ ในพระราชบัญญัตินี้

คณะสงฆ์ หมายความว่า บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจในหรือนอกราชอาณาจักร

คณะสงฆ์อื่น หมายความว่า บรรดาบรรพชิตจีนนิกาย หรืออนัมนิกาย

พระราชคณะ หมายความว่า พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งและสถาปนาให้มีสมณศักดิ์ตั้งแต่ชั้นสามัญจนถึง ชั้นสมเด็จพระราชาคณะ

สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ หมายความว่า สมเด็จพระราชาคณะที่ได้รับสถาปนา ก่อนสมเด็จพระราชาคณะรูปอื่น ถ้าได้รับสถาปนาในวันเดียวกันให้ถือรูปที่ได้รับสถาปนาในลำดับก่อน

*มาตรา ๕ ตริ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการแต่งตั้งสถาปนา และถอดถอนสมณศักดิ์ ของพระภิกษุในคณะสงฆ์

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ ออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

สมเด็จพระสังฆราช

*มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง

ในกรณีที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชว่างลง ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม เสนอนามสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ชั้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

ในกรณีที่สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม เสนอนามสมเด็จพระราชาคณะรูปอื่นผู้มีอาวุโส โดยสมณศักดิ์รองลงมา ตามลำดับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ชั้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

มาตรา ๘ สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ และ ทรงตราพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย พระธรรมวินัย และกฎมหาเถรสมาคม

*มาตรา ๙ ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชทรงลาออกจากตำแหน่งหรือพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณา โปรดให้ออกจากตำแหน่ง พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของสมเด็จพระสังฆราชหรือตำแหน่ง อื่นใดตามพระราชอัธยาศัยก็ได้

*มาตรา ๑๐ ในเมื่อไม่มีสมเด็จพระสังฆราช ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ถ้าสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการมหาเถรสมาคม ที่เหลืออยู่เลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่งผู้มีอาวุโส โดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับ และสามารถปฏิบัติ หน้าที่ได้ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

*มาตรา ๕ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๕ ตริ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๗ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๙ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๑๐ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ในเมื่อสมเด็จพระสังฆราชไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้สมเด็จพระสังฆราชจะได้ทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชมิได้ทรงแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรคสาม หรือสมเด็จพระราชาคณะซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้สมเด็จพระสังฆราชได้ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศนามสมเด็จพระราชาคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรานี้ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๑ สมเด็จพระสังฆราชพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) มรณภาพ
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) ลาออก
- (๔) ทรงพระกรุณาโปรดให้ออก

หมวด ๒

มหาเถรสมาคม

*มาตรา ๑๒ มหาเถรสมาคมประกอบด้วยสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ โดยตำแหน่ง สมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกินสิบสองรูปเป็นกรรมการ

มาตรา ๑๓ ให้อธิบดีกรมการศาสนาเป็นเลขาธิการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่ง และให้กรมการศาสนาทำหน้าที่สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มาตรา ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคม ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคม ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) มรณภาพ
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) ลาออก
- (๔) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก

ในกรณีที่กรรมการมหาเถรสมาคมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ สมเด็จพระสังฆราชอาจทรงแต่งตั้งพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่ง เป็นกรรมการแทน

กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามความในวรรคก่อนอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

*มาตรา ๑๕ ทวิ การแต่งตั้งกรรมการมหาเถรสมาคมตามมาตรา ๑๒ และการให้กรรมการมหาเถรสมาคมพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

*มาตรา ๑๒ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๑๕ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๑๕ ตริ มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม

(๒) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร

(๓) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

(๔) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

เพื่อการนี้ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมาย มหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย และพระธรรมวินัยใช้บังคับได้ และจะมอบให้พระภิกษุ รูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕ เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งก็ได้

*มาตรา ๑๕ จัตวา เพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัย และเพื่อความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์

มหาเถรสมาคมจะตรากฎหมาย มหาเถรสมาคม เพื่อกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการปกครองสำหรับพระภิกษุ และสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนา และการปกครองคณะสงฆ์ก็ได้

พระภิกษุและสามเณรที่ได้รับโทษตามวรรคหนึ่ง ถึงขั้นให้สละสมณเพศต้องสึกภายในสามวันนับแต่วัน ทราบคำสั่งลงโทษ

*มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ประธานกรรมการมหาเถรสมาคมไม่อาจมาประชุม หรือไม่อยู่ในที่ประชุมมหาเถร สมาคม และมีใ้คนมอบหมายให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนให้สมเด็จพระราชาคณะ ผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๑๖ การประชุมมหาเถรสมาคมต้องมีกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการ โดยการแต่งตั้ง ร่วมกันมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ระเบียบการประชุมมหาเถรสมาคมให้เป็นไปตามกฎหมาย มหาเถรสมาคม

*มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการมหาเถรสมาคมแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่ามหาเถรสมาคมมีกรรมการเท่าจำนวนที่เหลืออยู่ในขณะนั้น

*มาตรา ๑๘ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามมติ มหาเถรสมาคม ประกอบด้วยพระภิกษุหรือบุคคลอื่นจำนวนหนึ่ง มีหน้าที่พิจารณาถ้อยแถลงเรื่องที่จะเสนอต่อ มหาเถรสมาคมและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย โดยขึ้นตรงต่อมหาเถรสมาคม

การจัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ การแต่งตั้งกรรมการ หรืออนุกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการหรืออนุกรรมการและระเบียบการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคม

หมวด ๓

การปกครองคณะสงฆ์

*มาตรา ๒๐ คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม

การจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมาย มหาเถรสมาคม

*มาตรา ๒๐ ทวิ เพื่อประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ให้มีเจ้าคณะใหญ่ ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์

*มาตรา ๑๕ ตริ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๑๕ จัตวา เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๑๖ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๑๗ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๑๘ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๒๐ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๒๐ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

การแต่งตั้งและการกำหนดอำนาจหน้าที่เจ้าคณะใหญ่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด ในกฎหมายธรรมนูญ

มาตรา ๒๑ การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ให้จัดแบ่งเขตปกครอง ดังนี้

- (๑) ภาค
- (๒) จังหวัด
- (๓) อำเภอ
- (๔) ตำบล

จำนวนและเขตปกครองดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายธรรมนูญ

มาตรา ๒๒ การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ให้มีพระภิกษุเป็นผู้ปกครองตามชั้น ตามลำดับดังต่อไปนี้

- (๑) เจ้าคณะภาค
- (๒) เจ้าคณะจังหวัด
- (๓) เจ้าคณะอำเภอ
- (๔) เจ้าคณะตำบล

เมื่อมหาเถรสมาคมเห็นสมควรจะจัดให้มีรองเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะอำเภอ และรองเจ้าคณะตำบล เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะนั้นๆ ก็ได้

มาตรา ๒๓ การแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระภิกษุ อันเกี่ยวกับตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ตำแหน่งอื่นๆ และไวยาวัจกรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด ในกฎหมายธรรมนูญ

หมวด ๔

นิคหกรรมและการละสมณเพศ

มาตรา ๒๔ พระภิกษุจะต้องรับนิกหกรรม ก็ต่อเมื่อกระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและนิกหกรรม ที่จะลงแก่พระภิกษุก็ต้องเป็นนิกหกรรมตามพระธรรมวินัย

มาตรา ๒๕ ภายใบบังคับมาตรา ๒๔ มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายธรรมนูญกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การลงนิกหกรรมเป็นไปโดยถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม และให้ถือว่าการขอด้วยกฎหมายที่มหาเถรสมาคมจะกำหนดในกฎหมายธรรมนูญ ให้มหาเถรสมาคมหรือพระภิกษุ ผู้ปกครองสงฆ์ตำแหน่งใดเป็นผู้มีอำนาจลงนิกหกรรมแก่พระภิกษุผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย กับทั้งการกำหนด ให้การวินิจฉัยการลงนิกหกรรมให้เป็นอันยุติในชั้นใดๆ นั้นด้วย

มาตรา ๒๖ พระภิกษุรูปใดล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับนิกหกรรม ให้สึก ต้องสึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น

*มาตรา ๒๗ เมื่อพระภิกษุรูปใดต้องด้วยกรณีข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ต้องคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕ ให้รับนิกหกรรมไม่ถึงให้สึกแต่ไม่ยอมรับนิกหกรรมนั้น
- (๒) ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจิม
- (๓) ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง
- (๔) ไม่มีวัดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

*มาตรา ๒๗ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายอาญา
พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศตามวรรคสอง ต้องสึกภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับทราบ
คำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๒๘ พระภิกษุรูปใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลาย ต้องสึกภายในสามวัน
นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

มาตรา ๒๙ พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงาน
อัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว และเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือ
พนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง
ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

มาตรา ๓๐ เมื่อจะต้องจำคุก กักขังหรือขังพระภิกษุรูปใดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุ
รูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ และให้รายงานให้ศาลทราบถึงการสละสมณเพศนั้น

หมวด ๕

วัด

*มาตรา ๓๑ วัดมีสองอย่าง

(๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

(๒) สำนักสงฆ์

ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

มาตรา ๓๒ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิกวัด และการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา
ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณียุบเลิกวัด ทรัพย์สินของวัดที่ถูกยุบเลิกให้ตกเป็นศาสนสมบัติกลาง

*มาตรา ๓๒ ทวิ วัดใดเป็นวัดร้างที่ไม่มีพระภิกษุอยู่อาศัย ในระหว่างที่ยังไม่มีการยุบเลิกวัด ให้กรม
การศาสนาทำหน้าที่ปกครองดูแลรักษาวัดนั้น รวมทั้งที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และทรัพย์สินของวัดนั้นด้วย

การยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด มีดังนี้

(๑) ที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น

(๒) ที่ธรณีสงฆ์ คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

(๓) ที่กัลปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา

*มาตรา ๓๔ การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้กระทำได้ก็แต่โดยพระราช
บัญญัติ เว้นแต่เป็นกรณีตามวรรคสอง

การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ
หน่วยงานอื่นของรัฐ เมื่อมหาเถรสมาคมไม่ขัดข้อง และได้รับคำผาติกรรมจากส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หรือ
หน่วยงานนั้นแล้ว ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

*มาตรา ๓๑ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๓๒ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๓๔ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ห้ามมิให้บุคคลใดยกอายุความขึ้นต่อสู้กับวัดหรือกรมการศาสนา แล้วแต่กรณีในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง

*มาตรา ๓๕ ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง เป็นทรัพย์สินซึ่งไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๓๖ วัดหนึ่งให้มีเจ้าอาวาสรูปหนึ่ง และถ้าเป็นการสมควรจะให้มีรองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสด้วยก็ได้

มาตรา ๓๗ เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้

- (๑) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี
- (๒) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม
- (๓) เป็นธุระในการศึกษาอบรม และสั่งสอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์
- (๔) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

มาตรา ๓๘ เจ้าอาวาสมีอำนาจดังนี้

- (๑) ห้ามบรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด
- (๒) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด
- (๓) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บน หรือให้ขอขมาโทษ ในเมื่อบรรพชิต หรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ไม่มีเจ้าอาวาสหรือเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสมีอำนาจ และหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าอาวาส

การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎมหาเถรสมาคม

หมวด ๖

ศาสนสมบัติ

มาตรา ๔๐ ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

- (๑) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง
- (๒) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

การดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนาเพื่อการนี้ให้ถือว่ากรมการศาสนาเป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนั้นด้วย

การดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๑ ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำงบประมาณประจำปีของศาสนสมบัติกลางด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้งบประมาณนั้นได้

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

*มาตรา ๔๒ ผู้ใดมิได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์ หรือถูกถอดถอนจากความเป็นพระอุปัชฌาย์ตามมาตรา ๒๓ แล้ว กระทำการบรรพชาอุปสมบทแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

*มาตรา ๓๕ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๔๒ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ จัตุร วรคสอง มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรคสาม หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

*มาตรา ๔๔ ผู้ใดพ้นจากความเป็นพระภิกษุเพราะต้องปาราชิกมาแล้ว ไม่ว่าจะมีความวินัยตามมาตรา ๒๕ หรือไม่ก็ตาม แต่มารับบรรพชาอุปสมบทใหม่โดยกล่าวความเท็จ หรือปิดบังความจริงต่อพระอุปัชฌาย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

*มาตรา ๔๕ ทวิ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายสมเด็จพระสังฆราช ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

*มาตรา ๔๕ ตริ ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์ หรือคณะสงฆ์อื่นอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย หรือความแตกแยก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๘

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๔๕ ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์และไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา

*มาตรา ๔๖ การปกครองคณะสงฆ์อื่นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

*มาตรา ๔๓ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๔๔ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๔๕ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๔๕ ตริ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๔๖ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

หมายเหตุ

๑. ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติเพิ่มเติมอีก ๔ มาตรา คือมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ดังนี้

มาตรา ๑๘ บรรดากฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมที่ออกตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ วัดที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ ให้พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งและสถาปนาให้มีสมณศักดิ์อยู่ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ยังมีสมณศักดิ์นั้นต่อไป

ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ กรรมการหรืออนุกรรมการใดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือตามกฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ยังคงดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือจนกว่ามหาเถรสมาคมจะมีมติเป็นประการอื่น

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๒.๑ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการในการประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

๒.๒ นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการในการประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๖๖)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๖๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร

บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในกฎหมายเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้แทน

ข้อ ๔ ในกฎหมายเถรสมาคมนี้ “ไวยาวัจกร” หมายถึง คฤหัสถ์ผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่เบิกจ่ายนิตยภัต และจะมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัดได้ ตามที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นหนังสือ

ข้อ ๕ ไวยาวัจกรผู้ได้รับการแต่งตั้งอยู่ก่อนวันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าเป็นไวยาวัจกรตามกฎหมายเถรสมาคมนี้ต่อไป

หมวด ๑

การแต่งตั้งไวยาวัจกร

ข้อ ๖ คฤหัสถ์ผู้จะได้รับการแต่งตั้งเป็นไวยาวัจกร ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่อไปนี้

(๑) เป็นชาย มีสัญชาติไทย นับถือพระพุทธศาสนา

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์

(๓) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ

(๔) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ไวยาวัจกรได้

(๕) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ

(๖) ไม่เป็นผู้ที่มีร่างกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือมีจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือมีโรคเป็นที่รังเกียจแก่สังคม

(๗) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี เช่น มีความประพฤติเสเพล เป็นนักเลงการพนัน เสพสุรา เป็นอาชญา หรือติดยาเสพติดให้โทษ

(๘) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๔ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖

(๕) ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการ หรือองค์การของรัฐบาล หรือบริษัท ห้างร้าน เอกชน ในความผิดหรือมีมลทินมัวหมองในความผิดเกี่ยวกับการเงิน

(๑๐) ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกลงโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำ โดยประมาท

ข้อ ๙ ในการแต่งตั้งไวยาวัจกรของวัดใด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสวัดนั้นปรึกษาสงฆ์ในวัด พิจารณาคัดเลือกคฤหัสถ์ผู้มีคุณสมบัติตามความในข้อ ๖ เมื่อมีมติเห็นชอบในคฤหัสถ์ผู้ใด ก็ให้เจ้าอาวาสแต่งตั้ง คฤหัสถ์ผู้นั้นเป็นไวยาวัจกร โดยอนุมัติของเจ้าคณะอำเภอ

ในการแต่งตั้งไวยาวัจกรตามความในวรรคต้น เพื่อความเหมาะสมจะแต่งตั้งไวยาวัจกรคนเดียวหรือ หลายคนก็ได้

ในกรณีที่มิไวยาวัจกรหลายคน ให้เจ้าอาวาสมอบหมายหน้าที่การทำงานตามข้อ ๔ แก่ไวยาวัจกรแต่ละคน เป็นหนังสือ

หมวด ๒

การพ้นจากหน้าที่ไวยาวัจกร

ข้อ ๘ ไวยาวัจกรย่อมพ้นจากหน้าที่เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) พ้นจากความเป็นคฤหัสถ์
- (๔) เจ้าอาวาสผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่
- (๕) ขาดคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามความในข้อ ๖
- (๖) ให้ออกจากหน้าที่
- (๗) ถูกถอดถอนออกจากหน้าที่

ข้อ ๙ ไวยาวัจกรผู้ใดประสงค์จะลาออกจากหน้าที่ก็ย่อมทำได้เมื่อเจ้าอาวาสสั่งอนุญาตแล้ว จึงเป็น อันพ้นจากหน้าที่ และให้เจ้าอาวาสรายงานเจ้าคณะอำเภอทราบ

ข้อ ๑๐ ไวยาวัจกรผู้พ้นจากหน้าที่ตามความในข้อ ๘ (๔) ให้รักษาการในหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการ แต่งตั้งใหม่

ข้อ ๑๑ ไวยาวัจกรผู้ขาดคุณสมบัติตามความในข้อ ๘ (๕) ให้เจ้าอาวาสสั่งให้พ้นจากหน้าที่ แล้วรายงาน เจ้าคณะอำเภอทราบ

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ไวยาวัจกรหย่อนความสามารถด้วยเหตุใดๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อเจ้าอาวาส เห็นสมควรให้ออกจากหน้าที่ ก็สั่งให้ออกได้ โดยอนุมัติของเจ้าคณะอำเภอ

ข้อ ๑๓ การถอดถอนไวยาวัจกรออกจากหน้าที่ จะทำได้เมื่อไวยาวัจกรประพฤติมิชอบอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ทุจริตต่อหน้าที่
- (๒) ไม่ปฏิบัติหน้าที่จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง
- (๓) ขัดคำสั่งของเจ้าอาวาส ซึ่งสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนเป็นเหตุให้เกิด ความเสียหายแก่วัดอย่างร้ายแรง

(๔) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่วัดอย่างร้ายแรง

(๕) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ในกรณีเช่นนี้ ให้เจ้าอาวาสสั่งถอดถอนไวยาวัจกรผู้นั้นออกจากหน้าที่โดยอนุมัติของเจ้าคณะอำเภอ

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ไวยาวัจกรพ้นจากหน้าที่ตามความในข้อ ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ไวยาวัจกรผู้นั้นจะพ้นจากความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อเมื่อได้มอบหมายหน้าที่การงานพร้อมด้วยทรัพย์สินและหลักฐานต่างๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตน แก่ผู้รับหน้าที่แทนตนเรียบร้อยแล้ว

การมอบหมายตามความในวรรคแรก ให้กระทำภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่พ้นจากหน้าที่ ถ้ามิได้มอบหมายภายในกำหนดให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามความในประมวลกฎหมายอาญา

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ไวยาวัจกรว่างลง และจะแต่งตั้งทันทีมิได้ให้เจ้าอาวาสแต่งตั้งผู้รักษาการแทนไวยาวัจกร และให้ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งไวยาวัจกร ภายในเวลาไม่เกิน ๕๐ วัน ผู้รักษาการแทนไวยาวัจกร ให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับไวยาวัจกร

หมวด ๓

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๑๖ เมื่อมีการแต่งตั้งไวยาวัจกร หรือผู้รักษาการแทนไวยาวัจกรหรือเมื่อไวยาวัจกรพ้นจากหน้าที่ตามความในข้อ ๘

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้เจ้าอาวาสแจ้งไปยังกรมการศาสนา

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้เจ้าอาวาสแจ้งแก่นายอำเภอเพื่อรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด และกรมการศาสนา

ข้อ ๑๗ คำสั่งของเจ้าอาวาสในการแต่งตั้งไวยาวัจกรหรือผู้รักษาการแทนไวยาวัจกรก็ดี ในการให้ไวยาวัจกรหรือผู้รักษาการแทนไวยาวัจกรพ้นจากหน้าที่ก็ดี ให้กระทำเป็นหนังสือ

ตราไว้ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ก็เนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับวางระเบียบ หรือออกคำสั่งมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่เป็นมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายมหาเถรสมาคมนี้

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๑)

ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด ให้ลงทะเบียนทรัพย์สินของวัดไว้เป็นหลักฐาน และเมื่อต้องจำหน่ายทรัพย์สินนั้นไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้จำหน่ายออกจากทะเบียนนั้น โดยระบุเหตุแห่งการจำหน่ายไว้ด้วยการได้มาซึ่งที่ดินหรือสิทธิอื่นเกี่ยวกับที่ดิน เมื่อได้จดทะเบียนการได้มาตามกฎหมายแล้วสำหรับวัดในเขตจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี ให้ส่งหลักฐานการได้มาไปเก็บรักษาไว้ที่กรมการศาสนา สำหรับวัดในเขตจังหวัดอื่น ให้ส่งไปเก็บรักษาไว้ ณ ที่ทำการศึกษาศึกษาธิการจังหวัดนั้น

ข้อ ๒ การกันที่ดินซึ่งเป็นที่วัดให้เป็นที่ดินจัดประโยชน์ จะกระทำได้อีกต่อเมื่อกรมการศาสนาเห็นชอบ และได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคม

ข้อ ๓ การให้เช่าที่ดินหรืออาคาร ให้เจ้าอาวาสจัดให้ไวยวัจกร หรือผู้จัดประโยชน์ของวัด ซึ่งเจ้าอาวาสแต่งตั้ง ทำทะเบียนทรัพย์สินที่จัดประโยชน์ ทะเบียนผู้เช่าหรือผู้อาศัยไว้ให้ถูกต้อง และให้เก็บรักษาทะเบียน และหนังสือสัญญาเช่าไว้เป็นหลักฐานที่วัดหรือจะฝากกรมการศาสนาให้เก็บรักษาไว้ก็ได้

ข้อ ๔ การให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กัลปนาหรือที่วัดที่กันไว้เป็นที่จัดประโยชน์ ที่มีกำหนดระยะเวลาการเช่าเกินสามปี จะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากกรมการศาสนา

ข้อ ๕ การเก็บรักษาเงินของวัดในส่วนของเงินสามพันบาทขึ้นไป ให้เก็บรักษาโดยฝากกรมการศาสนา จังหวัด อำเภอ หรือธนาคาร หรือนิติบุคคลที่กรมการศาสนาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ให้ฝากในนามของวัด

การดูแลรักษาและจัดการเงินการกุศลที่มีผู้บริจาค ให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาค

ข้อ ๖ ให้เจ้าอาวาสจัดให้ไวยวัจกร หรือผู้จัดประโยชน์ของวัดซึ่งเจ้าอาวาสแต่งตั้งทำบัญชีรับจ่ายเงินของวัด และเมื่อสิ้นปีปฏิทินให้ทำบัญชีเงินรับจ่ายและคงเหลือ ทั้งนี้ให้เจ้าอาวาสตรวจตราดูแลให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและถูกต้อง

ข้อ ๗ ในกรณีที่ดิน เจ้าอาวาส ไวยวัจกร หรือผู้จัดประโยชน์ของวัดถูกฟ้อง หรือถูกหมายเรียกเข้าเป็นโจทก์ร่วมหรือจำเลยร่วมในเรื่องที่เกี่ยวกับการดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เจ้าอาวาสแจ้งต่อกรมการศาสนา หรือศึกษาศึกษาธิการจังหวัด ที่วัดตั้งอยู่ทราบไม่ช้ากว่าห้าวัน นับแต่วันรับหมาย

ข้อ ๘ ให้กรมการศาสนากำหนดแบบทะเบียน บัญชี แบบสัญญา และแบบพิมพ์อื่นๆ และให้คำแนะนำการปฏิบัติแก่วัดเกี่ยวกับการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

กฎกระทรวง

แบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๔๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ ณ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ นายกรัฐมนตรี ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐ โดยการทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครอง และส่งเสริมพัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแล รักษา จัดการศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางศาสนา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ กฎหมายว่าด้วยการกำหนดวิถีสถาณะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๒) รับสนองงาน ประสานงาน และถวายการสนับสนุนกิจการและการบริหารการปกครองคณะสงฆ์

(๓) เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๔) ส่งเสริม ดูแล รักษา และทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา

(๕) ดูแล รักษา และจัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง

(๖) พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา

(๗) ทำนุบำรุงพุทธศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ ๒ ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

(๑) กองกลาง

(๒) กองพุทธศาสนศึกษา

(๓) กองพุทธศาสนสถาน

(๔) สำนักงานพุทธมณฑล

(๕) สำนักงานศาสนสมบัติ

(๖) สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ข้อ ๓ ส่วนราชการของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กองกลาง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) ปฏิบัติงานบริหารทั่วไป งานสารบรรณ งานบริการ และงานกิจกรรมพิเศษของสำนักงาน

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยความสะดวก และงานเลขานุการของสำนักงาน

(ค) ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติราชการของสำนักงาน และเผยแพร่กิจกรรมความก้าวหน้า

ในงานด้านต่างๆ ของสำนักงาน

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่ และ

ยานพาหนะของสำนักงาน

(จ) จัดระบบงานและบริหารงานบุคคลของสำนักงาน

(ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานกฎหมายและระเบียบ งานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน

(ช) จัดทำและประสานแผนปฏิบัติงานของสำนักงานให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนแม่บทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ตั้งและจัดสรรงบประมาณศาสนสมบัติ ดำเนินการเกี่ยวกับงานโครงการพิเศษ งานความร่วมมือกับต่างประเทศ รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน และโครงการของหน่วยงานในสังกัด

(ซ) จัดระบบการจัดเก็บ การประมวล และการใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานในสังกัด และเป็นศูนย์ข้อมูลของสำนักงาน

(ฌ) วิจัย ส่งเสริม และประสานงานการวิจัยด้านพระพุทธศาสนา

(ญ) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

(๒) กองพุทธศาสนศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุม ดูแล จัดการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และรับผิดชอบงานการศึกษาของคณะสงฆ์ การศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศาสนา

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียน การสอนด้านศาสนา วิเคราะห์ทางวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งความรู้ที่เป็นระบบและอ้างอิงได้

(ค) สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาทุกประเภท

(ง) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

(๓) กองพุทธศาสนสถาน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก และการขอเปลี่ยนแปลงชื่อวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างให้เป็นวัดที่มีพระสงฆ์ การขอพระราชทานยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง และการจัดทำทะเบียนวัด

(ข) ส่งเสริม พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ แหล่งภูมิปัญญา และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการออกแบบก่อสร้างอาคารศาสนสถาน และอาคารศาสนสมบัติทางพุทธศาสนาตามที่ได้รับมอบหมาย การบูรณะปฏิสังขรณ์ และการจัดระเบียบของวัดและศาสนสถานทางพุทธศาสนา ให้รักษาไว้ซึ่งคุณค่าทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมทางศาสนา

(ง) ดำเนินการสำรวจรังวัดที่ดิน การออกหนังสือสำคัญที่ดิน และการตรวจสอบ คั่นคว่ำหลักฐานที่ดินของวัด วัดร้าง และศาสนสมบัติกลาง

(จ) ดำเนินการสงเคราะห์วัดที่ประสบวินาศภัย การยกเว้นภาษีอากรเพื่อการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดที่ยกฐานะ และส่งเสริมฐานะเป็นวัดที่มีพระสงฆ์

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

(๔) สำนักงานพุทธมณฑล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้าง ดูแล บำรุง รักษา และบริหารกิจการพุทธมณฑล

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล และคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานที่คณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑลแต่งตั้ง

(ค) จัดและส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา

(ง) ดำเนินการบริหารจัดการหอสมุดพระพุทธศาสนาและพิพิธภัณฑ์ทางพระพุทธศาสนา
(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือ
ที่ได้รับมอบหมาย

(๕) สำนักงานศาสนสมบัติ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วางระบบ กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติในการจัดประโยชน์
และพัฒนารายได้ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

(ข) ดูแล รักษา และจัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง

(ค) ควบคุม แนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการจัดการศาสนสมบัติของวัด

(ง) ดำเนินการจัดเก็บรายได้ รักษาผลประโยชน์ของศาสนสมบัติตามที่ได้รับมอบหมาย

(จ) รวบรวมข้อมูลในการจัดทำงบประมาณและจัดหารายได้ ให้เป็นไปตามงบประมาณ
ศาสนสมบัติกลางประจำปี

(ฉ) เป็นสำนักงานนายทะเบียนทรัพย์สินของวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง

(ช) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่
ได้รับมอบหมาย

(๖) สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) รับสนองงานตามพระบัญชาและพระกรณียกิจของสมเด็จพระสังฆราช

(ข) รับสนองงานการบริหารของมหาเถรสมาคมและคณะกรรมการต่างๆ ที่มหาเถรสมาคม
แต่งตั้ง

(ค) รับสนองงานเกี่ยวกับการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ การขอพระราชทานสมณศักดิ์
การถวายนิศยภัต และการจัดทำทะเบียนประวัติพระสมณศักดิ์ และพระสังฆาธิการ

(ง) ดำเนินการและประสานงานกับคณะสงฆ์ในการลงนิคหกรรมและตรวจตราถวายคำ
แนะนำแก่พระภิกษุ สามเณร ที่มีอาจารย์ไม่สมควรแก่สมณวิสัย

(จ) ประสานงานและถวายการสนับสนุนคณะสงฆ์ไทยที่ไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศ
และถวายการสนับสนุนพระสงฆ์ชาวต่างประเทศ ที่มาศึกษาและปฏิบัติธรรมในประเทศไทย

(ฉ) ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(ช) เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(ซ) จัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมพระสังฆาธิการ

(ฌ) บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ ผลงานวิจัย และวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่
พระสังฆาธิการ

(ญ) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ
ที่ได้รับมอบหมาย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

พินิตารวโท ทักขิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือเนื่องจากมาตรา ๘ ณ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓
บัญญัติว่า การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานรัฐมนตรี สำนักงาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม
ให้ออกเป็นกฎกระทรวง และให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในกฎกระทรวงด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับ
บทบัญญัติดังกล่าว สมควรแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละ
ส่วนราชการดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพของงาน จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

U วรรณกรรม

- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๕
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดประโยชน์, โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๘
- จังหวัดนครราชสีมา, คู่มือการปฏิบัติงานของไวยาวัจกรวัด, โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๖
- กรมการศาสนา คู่มือการปฏิบัติงานด้านศาสนาของกรมการศาสนา, โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๖
- พรนพ พุกกะพันธ์ จริยธรรมทางธุรกิจ กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ ดร.พรนพ, ๒๕๔๕, หน้า ๒๓๔
- ดร. สุธรรม รัตนโชติ สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ๒๕๔๘
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๒๕๔๖, หน้า ๒๓-๒๖
